Załącznik nr 1b do Uchwały WZC nr 1/2018 z dnia19.03.2018r.

Zał. do Uchwały NWZC 11/2015 z dnia 18.12.2015r.
Tekst jednolity uwzględniający zmiany:
- Uchwała NZWC_8/2016 z dnia 23.05.2016r. zał. nr 1
- Uchwała NWZC_11/2016 z dnia 06.07.2016r. zał. nr 1
- Uchwała NWZC_14/2016 z dnia 28.10.2016r. zał. nr 1b
- Uchwała NWZC_2/2017 z dnia 07.04.2017r. zał. nr 1b
- Uchwała NWZC_8/2017 z dnia 30.10.2017r. zał. nr 1b
- Uchwała WZC_1/2018 z dnia 19.03.2018r. zał. nr 1b

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (LSR)

Stowarzyszenia Kraina św. Anny

na lata 2014 – 2020

Rozdział I Charakterystyka LGD 3

1.1. Forma prawna i nazwa – Stowarzyszenie Kraina św. Anny 3

1.2. Obszar LGD 3

1.2.1. Cel Stowarzyszenia oraz opis procesu tworzenia partnerstwa 4

1.2.2. Doświadczenie Stowarzyszenia 4

1.2.3. Reprezentatywność LGD 5

1.2.4. Struktura LGD oraz charakterystyka rozwiązań na poziomie decyzyjnym 5

1.2.5. Dokumentacja zasad funkcjonowania LGD 6

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR 7

2. 1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR, z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane, w rozbiciu na poniższe etapy 7

2. 2 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane 12

2.3. Wskazanie planowanych metod do wykorzystywania w celu animacji społeczności lokalnej 13

Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności 14

3.1. Gospodarka, infrastruktura i rozwój 14

3.2. Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze, historyczne i kulturowe dla rozwoju turystyki i rekreacji w Krainie św. Anny 17

3.3. Jakość życia 20

3.4. Ludność, procesy demograficzne i problemy społeczne 20

3.5. Grupy docelowe i grupy defaworyzowane 22

3.6. Spójność obszaru LGD 25

Rozdział IV Analiza SWOT 25

Rozdział V Cele i wskaźniki 30

5.1. Partycypacyjny charakter konstruowania celów – powiązania z analizą SWOT oraz wnioski z badań i konsultacji 30

5.2. Cele główne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia 34

5.3. Wskaźniki monitorowania Lokalnej Strategii Rozwoju 36

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru 45

Rozdział VII Plan Działania 47

Rozdział VIII Budżet LSR 47

Rozdział IX Plan komunikacji 48

Rozdział X Zintegrowanie 49

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja 54

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko 57

Spis tabel i rysunków 57

Wykaz wykorzystanej literatury 58

Słowniczek 59

Załączniki 59

1. Procedura aktualizacji LSR 59

2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu 61~~60~~

3. Plan działania 65~~63~~

4. Budżet LSR wraz z Planem finansowym w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 73~~71~~

5. Plan komunikacji 74~~72~~

1.1. Forma prawna i nazwa – Stowarzyszenie Kraina św. Anny

Kraina św. Anny jest Stowarzyszeniem i działa, jako Lokalna Grupa Działania. Posiada osobowość prawną i funkcjonuje na podstawie przepisów ustawy z 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z Udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 –2020 (Dz.U. 2015 poz. 349, ze zm.), ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015r. poz. 378), rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 13 grudnia 2013 roku. Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w KRS Opole w dniu 13.09.2006r.

Stowarzyszenie zaczerpnęło nazwę z charakterystycznego wzniesienia, będącego wygasłym przed milionami lat wulkanem, jakim jest Garb Chełmu (406 m.n.p.m.), zwanym Górą św. Anny. W miejscu tym znajduje się Bazylika z bardzo cenną figurą Świętej Anny Samotrzeciej - stanowiąc miejsce święte - powód pielgrzymek tysiąca wiernych.

1.2. Obszar LGD

Stowarzyszenie Kraina św. Anny to obszar partnerstwa 10 gmin położonych w 3 powiatach: krapkowickim, strzeleckim i opolskim w województwie opolskim. W skład LGD wchodzą następujące gminy: Izbicko, Jemielnica, Gogolin, Krapkowice, Leśnica, Strzelce Opolskie, Ujazd, Zdzieszowice, Walce, Tarnów Opolski. Obszar LGD to teren skupiony wokół wywyższenia Góry Chełmskiej z najwyższym punktem – Górą św. Anny. Powierzchnia obszaru wynosi **984 km²** i jest zamieszkiwana przez **125 520 mieszkańców** (stan na 31 XII 2013), co stanowi 12,50% ludności zamieszkującej województwo opolskie. Większość mieszkańców obszaru LGD stanowią mieszkańcy obszarów wiejskich. Stowarzyszenie Kraina św. Anny swoim zasięgiem nie obejmuje miast powyżej 20 tys. mieszkańców

Tabela 1. Ludność i powierzchnia obszaru LGD – Stowarzyszenia Kraina św. Anny

Obszar terytorialny	Stan na 31 XII 2013	Powierzchnia (km²)
Kraina św. Anny	**125 520**	**984**
Strzelce Opolskie	31 304	203
Krapkowice	23 326	97
Zdzieszowice	16 213	57
Gogolin	12 464	101
Tarnów Opolski	9 676	82
Leśnica	8 018	95
Jemielnica	7 147	112
Ujazd	6 346	83
Walce	5 602	69
Izbicko	5 424	85

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Rysunek 1. Mapa obszaru Lokalnej Grupy Działania

Źródło: Opracowanie własne

1.2.1. Cel Stowarzyszenia oraz opis procesu tworzenia partnerstwa

Stowarzyszenie Kraina św. Anny powstało w celu podejmowania działań na rzecz wsparcia rozwoju obszarów wiejskich. W ramach organizacji LGD Stowarzyszenia Kraina św. Anny powstała grupa inicjatywna składająca się z liderów obszaru wywodzących się z gmin: Krapkowice, Gogolin, Zdzieszowice, Leśnica, Ujazd, Jemielnica, Strzelce Opolskie, Izbicko przystąpiła do utworzenia obszaru LGD. Po rejestracji w KRS w dniu 13.09.2006r. w dalszym ciągu prowadzono działania nastawione na pozyskiwanie nowych partnerów i członków Stowarzyszenia. W roku 2007 do obszaru dołączyła gmina Walce, a w marcu 2008 roku gmina Tarnów Opolski, która jest 10 gminą w obszarze LGD. Partnerstwo w ramach LGD było również budowane na spotkaniach, na które zapraszani byli przedstawiciele gmin, organizacji pozarządowych z poszczególnych gmin oraz przedsiębiorcy. Weszli oni w skład członków Stowarzyszenia i jego władz. Pierwszy etap budowania partnerstwa trwał 2 lata. W latach późniejszych podejmowane były działania mające na celu umocnienie i poszerzenie partnerstwa, zwłaszcza z ukierunkowaniem na sektor gospodarczy, co przełożyło się na wzrost liczby przedstawicieli tego sektora w LGD.

1.2.2. Doświadczenie Stowarzyszenia

Stowarzyszenie Kraina św. Anny posiada duże doświadczenie w realizacji zadań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W latach 2007-2013 Stowarzyszenie realizowało działania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (Oś 4 LEADER).
Obecnie Stowarzyszenie Kraina św. Anny jest kontynuacją LGD, realizującą LSR w okresie programowania 2007-2013 na podstawie umowy o warunkach i sposobie jej realizacji. Stowarzyszenie zamierza kontynuować dotychczasową politykę skupiając się na promocji zasobów obszaru, podniesienia standardu życia mieszkańców, podejmując działania w obszarze rozwoju turystyki i rekreacji, wspierania działań z zakresu przeciwdziałania problemom społecznym, oraz wspierania grup defaworyzowanych. Stowarzyszenie, w latach 2014-2020, będzie w większym stopniu niż dotychczas skupiało działalność na rozwoju przedsiębiorczości, tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy.

Mając na względzie zmianę wartości wskaźników produktów i rezultatów, jaka dokonywała się w toku realizacji Strategii uznać należy, że Stowarzyszenie Kraina św. Anny wywarło istotny wpływ na rozwój obszaru LGD.

Mierzalność efektów realizacji operacji w LSR 2007-2013 jest określona poziomem realizacji osiągniętych wskaźników.

W ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Kraina św. Anny objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (zgodnie ze stanem na dzień 15.12.2015r.) **wartości wskaźników produktu** zostały osiągnięte na poziomie:

- *w ramach celu ogólnego A* – ***wyniósł 224,61%***
- *w ramach celu ogólnego B* – ***wyniósł 236,69%***

Doświadczenie zdobyte w zakresie współpracy międzysektorowej, a także uzyskana wiedza i umiejętności w zakresie pozyskania środków zostaną wykorzystane do poszerzania i pogłębiania współpracy oraz do wyboru bardziej trafnych i efektywnych rozwiązań i operacji, sprzyjających rozwoju przedsiębiorczości na obszarze LGD.

Członkowie LGD posiadają bogate doświadczenie w realizacji zadań sfinansowanych ze środków UE w tym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, gdzie, jako członkowie skutecznie wdrażali cele dotychczasowej LSR. Członkowie władz stanowią osoby o sporym doświadczeniu w realizacji zadań ze środków UE. Obecny Zarząd pracuje w większości niezmienionym składzie od 3 kadencji.

Kadry LGD posiadają entuzjazm do pracy w organizacji pozarządowej. To osoby o dużej kreatywności i sporym doświadczeniu w realizacji zadań sfinansowanych z PROW oraz ich rozliczaniu[1]. W najbliższych latach Stowarzyszenie planuje dalsze szkolenia dla kadr[2].

1.2.3. Reprezentatywność LGD

Członkami Stowarzyszenia – zgodnie z zasadą partnerstwa międzysektorowego – są podmioty sektora publicznego, społecznego, gospodarczego. W związku z dotychczasowym niskim zaangażowaniem sektora gospodarczego, Stowarzyszenie Kraina św. Anny podjęło działania na rzecz pozyskania członków z tego sektora. W efekcie wzrósł udział przedstawicieli tego sektora, co – zgodnie z założeniem PROW na lata 2014-2020 - pozwoli lepiej ukierunkować LSR na rozwój przedsiębiorczości i na tworzenie miejsc pracy, a także umożliwi identyfikację potencjalnych możliwości zatrudnienia dla osób z obszaru LSR.

Skład Stowarzyszenia jest reprezentatywny dla lokalnej społeczności, bez dominacji jakiejkolwiek grupy interesu i uwzględnia przedstawicieli sektora publicznego, społecznego, gospodarczego a także mieszkańców.

Zróżnicowanie międzysektorowe powinno sprzyjać realizacji działań określonych w RLKS ukierunkowanych na poprawę zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, na rozwój ekonomii społecznej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym.

Mając na względzie wyzwania wynikające z RLKS Stowarzyszenie zamierza zachować reprezentatywność wielosektorową na poziomie każdej gminy, także z uwzględnieniem samych mieszkańców, w celu zwiększenia możliwości dotarcia do grup wymagających wsparcia, w tym do grup defaworyzowanych, zwłaszcza takich jak: absolwenci, osoby w wieku 50+, seniorzy, osoby niepełnosprawne, osoby bezrobotne, kobiety mające trudności z podjęciem zatrudnienia lub z powrotem na rynek pracy, samotne matki i samotni ojcowie, osoby osamotnione w związku z czasowym lub stałym odpływem mieszkańców za granicę (tzw. *eurosieroctwo*). Potrzeba wsparcia dla tych grup wynika z przeprowadzonej analizy SWOT oraz z wyników badań ankietowych prowadzonych wśród mieszkańców Krainy św. Anny.

Stowarzyszenie Kraina św. Anny mając na względzie wyzwania wynikające z RLKS dostrzega istotną rolę partnerów reprezentujących podmioty ekonomii społecznej. W celu rozpoznania potrzeb tych podmiotów Stowarzyszenie przeprowadziło wywiady telefoniczne i osobiste z reprezentantami spółdzielni socjalnych działającymi na terenie LGD. Ponadto Stowarzyszenie od 2014r. współpracuje z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej w Krapkowicach (OWES), a od 2015r. z Ośrodkiem w Opolu celem współtworzenia jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej na swoim obszarze. Efektem powyższej współpracy jest m.in. przyjęcie w skład członków LGD 2 spółdzielni socjalnych, w tym jednej spółdzielni osób prawnych.

Stowarzyszenie pozostaje otwarte na przyjęcie nowych członków, na dalszą rozbudowę i rozszerzanie lub zmianę składu LGD. Sposób rozbudowy partnerstwa określony został w Statucie Stowarzyszenia w Rozdziale III – Członkowie Stowarzyszenia.

1.2.4. Struktura LGD oraz charakterystyka rozwiązań na poziomie decyzyjnym

Zarząd Stowarzyszenia

Zgodnie z zapisami Statutu Stowarzyszenia Kraina św. Anny całokształtem działalności kieruje Zarząd, który reprezentuje Stowarzyszenie na zewnątrz i ponosi odpowiedzialność przed Walnym Zebraniem Członków Stowarzyszenia. Zarząd powołuje uchwałą zespół koordynatorów, spośród przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, celem zapewnienia sprawnej organizacji i funkcjonowania LGD oraz realizacji LSR. W skład Zarządu wchodzi do 6 osób, w tym również reprezentanci sektora społecznego.

Kompetencje Zarządu zostały określone w Rozdziale IV Statutu- Władze Stowarzyszenia.

[1] Szczegółowe informacje odnośnie kwalifikacji i doświadczenia aktualnej kadry stanowią załącznik do Wniosku na wybór LSR

[2] Plan szkoleń dla pracowników biura stanowi załącznik do Wniosku na wybór LSR

Rada Programowa i opis składu organu decyzyjnego

Za wybór operacji – wniosków do dofinansowania – w ramach wdrażania LSR odpowiada Rada Programowa, zapewniając poprzez ocenę, iż wybrane operacje są zgodne z LSR. Wszelkie dokumenty dotyczące naborów i oceny operacji udostępniane są na stronie Stowarzyszenia www.annaland.pl. Proces decyzyjny w LGD nie będzie zdominowany przez władze publiczne ani żadną z grup interesów. Nad prawidłowością procesu oceny i wyboru, oraz zgodności formalnej czuwa Komisja.

W Statucie Stowarzyszenia wielkość Rady Programowej określona została na poziomie od 11 do 15 osób. Ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez Radę. Stowarzyszenie prowadzi Rejestr interesów członków Rady Programowej pozwalający na identyfikację charakteru powiązań z wnioskodawcami.

Sposób powołania Rady Programowej, jej rolę i zadania określa Statut Stowarzyszenia - w Rozdziale IV Statutu - Władze Stowarzyszenia oraz Regulamin Rady Programowej. Większość członków Rady posiada kwalifikacje potwierdzone stosowanymi zaświadczeniami o przeszkoleniu w zakresie wdrażania PROW w latach 2007-2013 oraz doświadczenie w realizacji projektów z środków Unii Europejskiej w tym PROW 2007-2013. Do Rady Programowej może zostać wybrany członek Stowarzyszenia zamieszkujący, co najmniej 6 miesięcy przed wyborem na członka Rady na terenie objętym LSR lub prowadzący, od co najmniej 6 miesięcy przed wyborem na członka Rady działalność zarobkową lub zatrudniony w tym okresie na terenie objętym LSR i znają jego zasoby, potencjał oraz specyfikę.

Stowarzyszenie przewiduje szkolenia dla członków Rady Programowej w zakresie oceny wniosków, oraz znajomości zapisów LSR.[3]

1.2.5. Dokumentacja zasad funkcjonowania LGD

Podstawowymi dokumentami wewnętrznymi regulującymi zasady działania Stowarzyszenie Kraina św. Anny są:

1. ***Statut Stowarzyszenia uchwalany i zmieniany decyzją Walnego Zebrania Członków, który reguluje m.in.:***
   - podstawę prawną funkcjonowania Stowarzyszenia oraz organ jego nadzoru;
   - cele i sposoby realizacji;
   - zasady członkowstwa;
   - władze Stowarzyszenia;
   - majątek i rozwiązanie Stowarzyszenia.
2. ***Regulamin Działania uchwalany i zmieniany decyzją Zarządu, który reguluje m.in.:***
   - uregulowania dotyczące prac Biura Stowarzyszenia;
   - procedura naboru pracowników na stanowiska;
   - schemat organizacyjny z opisem stanowisk, oraz wskazanie wymaganych kompetencji;
   - uregulowania dotyczące prac Zarządu;
   - uregulowania dotyczące prac Komisji Rewizyjnej.
3. ***Regulamin Rady Programowej uchwalany i zmieniany decyzją Walnego Zebrania Członków, który reguluje m.in.:***
   - podstawę prawną funkcjonowania Rady Programowej;
   - zasady członkowstwa;
   - organizację pracy Rady;
   - procedurę wyboru i oceny operacji;
   - kryteria wyboru operacji;
   - procedura odwoławczą od decyzji Rady;
   - wzory dokumentów związane z pracą Rady.

Stowarzyszenie Kraina św. Anny mając na uwadze zasady podejścia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, iż partnerstwo jest odpowiedzialne za wybór operacji na poziomie lokalnym i ma zapewnić, iż wybrane operacje są zgodne ze strategią - zaangażowało w prace na rzecz LGD osoby posiadające odpowiednie kompetencje oraz kwalifikacje i doświadczenie do zarządzania procesami rozwoju na poziomie lokalnym.

[3] Plan szkoleń dla członków Rady Programowej stanowi załącznik do Wniosku na wybór LSR

2. 1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR, z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane, w rozbiciu na poniższe etapy

Tabela 2. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR, z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane, w rozbiciu na etapy

Etapy	Angażowana grupa/ kategoria społeczna	Metoda/ Technika	Wielosektorowość	Uwagi/dokumenty potwierdzające zastosowanie metod	Uzasadnienie/Cel
Etap definiowania potrzeb i problemów (tzw. partycypacyjna diagnoza),	Mieszkańcy	Ankieta internetowa N=222	Ogół mieszkańców zainteresowanych rozwojem	Ankieta internetowa na stronie internetowej Stowarzyszenia; kwestionariusz ankiety, baza danych w programie MS Excel	Zamiar dotarcia do mieszkańców zainteresowanych rozwojem obszaru w celu zapoznania się z potrzebami i problemami oraz z propozycjami działań w ramach LSR
	Przedsiębiorcy i rolnicy	Wywiady telefoniczne CATI N=340	Sektor gospodarczy	Kwestionariusz ankiety telefonicznej, baza danych w programie MS Excel	Określenie potrzeb i problemów przedsiębiorców i rolników w kontekście możliwości ich realizacji w ramach podejścia LEADER. Uzasadnieniem dla realizacji dodatkowych badań wśród przedsiębiorców i rolników jest ich dotychczasowy niższy poziom zaangażowania w realizację LSR
	Osoby bezrobotne ; grupy defawory-zowane	Ankieta PAPI N=85	Osoby bezrobotne – petenci PUP	Kwestionariusz ankiety PAPI, baza danych w programie MS Excel	Uzyskanie informacji na temat potrzeb zatrudnieniowych i szkoleń społeczno-zawodowych bezpośrednio od przedstawicieli grup defaworyzowanych
	Lokalni Liderzy	Spotkanie warsztatowe (SWL)	Przedstawiciele trzech sektorów	Protokół ze spotkania*	Wybór najistotniejszych słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju Krainy św. Anny. Określenie najskuteczniejszych sposobów/ narzędzi wdrożenia poszczególnych rekomendacji, wypracowanych w ramach prac nad strategią, określenie możliwych trudności związanych z wdrożeniem rekomendacji przy zastosowaniu wybranych narzędzi, wskazanie podmiotów, które mogłyby się zaangażować w określone działania oraz ocena trafności rekomendacji wypracowanych w ramach prac nad strategią.

Etap określania celów i ustalania ich hierarchii	Przedstawiciele gmin	Spotkania warsztatowe (SWG)	Przedstawiciele trzech sektorów	Protokoły z 10 spotkań*	Konsultacja wypracowanej analizy SWOT , wstępnie zarysowanych celów LSR, trudności w realizacji określonych celów.
	Mieszkańcy	Konsultacje internetowe -online	Ogół mieszkańców zainteresowanych rozwojem	Internetowa wersja narzędzia zastosowanego w czasie spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami gmin	Konsultacja wypracowanej analizy SWOT, wstępnie zarysowanych celów LSR, zakresu możliwych do realizacji operacji, trudności w realizacji określonych celów. Możliwość pozyskania opinii od osób niemających możliwości wzięcia udziału w spotkaniach warsztatowych
	Spółdzielnie socjalne	Wywiad kwestionariuszowy (telefoniczny lub face-to-face)	Przedsiębiorstwa ekonomii społecznej	Kwestionariusz wywiadu	Określenie potrzeb spółdzielni socjalnych oraz zainteresowania poszczególnymi obszarami współpracy z LGD
	Lokalni Liderzy	Spotkania grupy roboczej	Liderzy Lokalni	Protokoły ze spotkań*	Prace w oparciu o zgromadzony materiał badawczy, ukierunkowane na wybór celów i określenie ich hierarchii
Etap poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii	Przedstawiciele gmin	Spotkania warsztatowe (SWG)	Przedstawiciele trzech sektorów	Protokoły z 10 spotkań*	Ocena zakresu możliwych do realizacji operacji w ramach poszczególnych celów oraz przedstawienie dodatkowych propozycji działań
	Mieszkańcy	Konsultacje internetowe - online	Ogół mieszkańców zainteresowanych rozwojem	Internetowa wersja narzędzia zastosowanego w czasie spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami gmin	Ocena zakresu możliwych do realizacji operacji w ramach poszczególnych celów oraz przedstawienie dodatkowych propozycji działań. Możliwość pozyskania opinii od osób niemających możliwości wzięcia udziału w spotkaniach warsztatowych
	Lokalni Liderzy	Spotkania grupy roboczej	Liderzy Lokalni	Protokoły ze spotkań*	Wypracowanie rozwiązań stanowiących sposoby realizacji strategii
	Przedstawiciele gmin	Końcowe spotkanie konsultacyjne	Przedstawiciele trzech sektorów	Protokół ze spotkania*	Końcowy etap konsultacji rozwiązań stanowiących sposoby realizacji strategii
	Mieszkańcy	Badania z wykorzystaniem fiszek projektowych	Ogół mieszkańców, mieszkańcy zainteresowani rozwojem Krainy św. Anny	Fiszki projektowe	Określenie rodzajów i zakresu przedsięwzięć realizowanych w ramach określonych celów szczegółowych

Etap formułowania wskaźników realizacji LSR	Przedstawiciele gmin	Spotkania warsztatowe (SWG)	Przedstawiciele trzech sektorów	Protokoły z 10 spotkań*	Wstępne próby określenia wskaźników realizacji LSR
	Potencjalni wnioskodawcy	konsultacje online i face-to-face	Przedstawiciele trzech sektorów	Fiszki projektowe	Określenie potrzeb w zakresie wdrażania LSR- dane do budżetu, wygenerowanie wskaźników
	Mieszkańcy	Konsultacje internetowe - online	Ogół mieszkańców zainteresowanych rozwojem	Protokoły z konsultacji	Wstępne próby określenia wskaźników realizacji LSR. Możliwość pozyskania opinii od osób niemających możliwości wzięcia udziału w spotkaniach warsztatowych
	Lokalni Liderzy	Spotkania grupy roboczej	Liderzy Lokalni	Protokoły ze spotkań*	Wypracowanie wskaźników realizacji LSR
	Przedstawiciele gmin	Końcowe spotkanie konsultacyjne	Przedstawiciele trzech sektorów	Narzędzie zostało zastosowane w ramach prac nad LSR 2014-2020/Protokół ze spotkania	Końcowy etap konsultacji wskaźników realizacji LSR
	Mieszkańcy	Badania z wykorzystaniem fiszek projektowych	Ogół mieszkańców zainteresowanych rozwojem Krainy św. Anny	Fiszki projektowe	Określenie wskaźników dla działań wskazanych w fiszkach projektowych
Etap identyfikacji grup docelowych strategii.	Mieszkańcy	ankieta internetowa N=222	Ogół mieszkańców zainteresowanych rozwojem	Ankieta internetowa udostępniona na stronie internetowej Stowarzyszenia; kwestionariusz ankiety, baza danych w programie MS Excel	Zamiar dotarcia do mieszkańców zainteresowanych rozwojem Krainy św. Anny w celu identyfikacji grup defaworyzowanych
	Przedstawiciele gmin	Spotkania warsztatowe (SWG)	Przedstawiciele trzech sektorów	Protokoły z 10 spotkań*	Wstępna identyfikacja grup docelowych strategii, w tym grup defaworyzowanych oraz określenie sposobów oddziaływania na grupy defaworyzowane poprzez realizację celów LSR
	Mieszkańcy	Konsultacje internetowe - online	Ogół mieszkańców zainteresowanych rozwojem	Protokoły z konsultacji	Wstępna identyfikacja grup docelowych strategii, w tym grup defaworyzowanych oraz określenie sposobów oddziaływania na grupy defaworyzowane poprzez realizację celów LSR. Możliwość pozyskania opinii od osób niemających możliwości wzięcia udziału w spotkaniach warsztatowych
	Lokalni Liderzy	Spotkania grupy roboczej	Lokalni Liderzy	Protokoły ze spotkań*	Przypisanie określonych grup docelowych do odpowiednich działań.
	Przedstawiciele gmin	Końcowe spotkanie konsultacyjne	Przedstawiciele trzech sektorów	Protokół ze spotkania*	Końcowy etap konsultacji w zakresie przypisania grup docelowych do odpowiednich działań

**Zamieszczone na stronie www.annaland.pl*

Źródło: Opracowanie własne.

Opracowanie LSR miało innowacyjny i partycypacyjny charakter, co wynikało między innymi z celów RLKS. W LSR 2014-2020 uwzględniono bowiem sposoby komunikacji z grupami defaworyzowanymi w celu określenia ich potrzeb zatrudnieniowych, a także z instytucjami udzielającymi im wsparcia. W związku ukierunkowaniem na cele RLKS, na etapie konstruowanie LSR, Stowarzyszenie Kraina św. Anny nawiązało kontakty ze spółdzielniami socjalnymi, z którymi przeprowadziło wywiady telefoniczne na temat potrzeb i zainteresowania działaniami w ramach LSR, a także – za pośrednictwem Powiatowych Urzędów Pracy - z osobami bezrobotnymi. Ukierunkowanie na potrzeby grup defaworyzowanych z pewnością stanowi innowację, w stosunku do LSR z lat 2007-2013.

W ramach angażowania społeczności przeprowadzonych zostało 13 spotkań warsztatowych. Łącznie, we wszystkich spotkaniach, udział wzięło 240 uczestników.

Tabela 3. Spotkania konsultacyjne ze społecznością lokalną

Data spotkania	Miejsce	Grupy docelowe	Liczba uczestników
28.08.2015	Januszkowice	Lokalni Liderzy	33
02.09.2015	Walce	Mieszkańcy LGD	20
02.09.2015	Krapkowice	Mieszkańcy LGD	15
15.09.2015	Leśnica	Mieszkańcy LGD	15
15.09.2015	Ujazd	Mieszkańcy LGD	14
18.09.2015	Zdzieszowice	Mieszkańcy LGD	16
18.09.2015	Gogolin	Mieszkańcy LGD	15
21.09.2015	Tarnów Opolski	Mieszkańcy LGD	14
21.09.2015	Izbicko	Mieszkańcy LGD	19
22.09.2015	Jemielnica	Mieszkańcy LGD	14
22.09.2015	Strzelce Opolskie	Mieszkańcy LGD	19
18.11.2015	Krapkowice	Lokalni Liderzy, Członkowie LGD, mieszkańcy	25
26.11.2015	Krapkowice	Lokalni Liderzy, Członkowie LGD, mieszkańcy	21
Liczba uczestników spotkań:			**240**

Źródło: Opracowanie własne.

W odpowiednich rozdziałach LSR zawarte zostały wyniki i wnioski z wyszczególnionych badań i spotkań. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Odzwierciedlenie partycypacji poprzez wskazanie wniosków i wyników w poszczególnych rozdziałach LSR

Rodzaj partycypacji	Rozdział lub podrozdział, w którym zawarte zostały wyniki lub wnioski
Badania przy pomocy ankiety internetowej wśród mieszkańców	3.1 Gospodarka, infrastruktura i rozwój 3.5 Grupy docelowe i grupy defaworyzowane 5.1 Partycypacyjny charakter konstruowania celów – powiązania z analizą SWOT oraz wnioski z badań i konsultacji
Badania przy pomocy kwestionariusza wywiadów telefonicznych CATI z przedsiębiorcami i rolnikami	3.1 Gospodarka, infrastruktura i rozwój 5.1 Partycypacyjny charakter konstruowania celów – powiązania z analizą SWOT oraz wnioski z badań i konsultacji
Badania przy pomocy kwestionariusza ankiety PAPI z osobami bezrobotnymi	3.1 Gospodarka, infrastruktura i rozwój 3.2 Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze, historyczne i kulturowe dla rozwoju turystyki i rekreacji w Krainie św. Anny 3.4 Ludność, procesy demograficzne i problemy społeczne
Spotkanie warsztatowe z liderami LGD	4.1 Partycypacyjne podejście w konstruowaniu analizy SWOT
Spotkanie warsztatowe z przedstawicielami gmin	3.1 Gospodarka, infrastruktura i rozwój 3.2 Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze, historyczne i kulturowe dla rozwoju turystyki i rekreacji w Krainie św. Anny 3.4 Ludność, procesy demograficzne i problemy społeczne 3.5 Grupy docelowe i grupy defaworyzowane 4.1 Partycypacyjne podejście w konstruowaniu analizy SWOT 5.1 Partycypacyjny charakter konstruowania celów – powiązania z analizą SWOT oraz wnioski z badań i konsultacj**i**
Konsultacje internetowe z mieszkańcami	4.1 Partycypacyjne podejście w konstruowaniu analizy SWOT 5.1 Partycypacyjny charakter konstruowania celów – powiązania z analizą SWOT oraz wnioski z badań i konsultacji
Badania przy pomocy kwestionariusza wywiadu wśród przedstawicieli spółdzielni socjalnych	3.1 Gospodarka, infrastruktura i rozwój 5.1 Partycypacyjny charakter konstruowania celów – powiązania z analizą SWOT oraz wnioski z badań i konsultacji

Źródło: Opracowanie własne.

2. 2 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane

Tabela 5. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane, w ujęciu etapowym

Etapy	Angażowana grupa/ kategoria społeczna	Metoda/ technika	Częstotliwość	Uwagi i uzasadnienie
Monitorowanie i ocena realizacji strategii	• potencjalni wnioskodawcy zgodnie z zaplanowanym zakresem tematycznym naborów	• spotkania informacyjno-konsultacyjne • ankieta audytoryjna	• cykliczny, zgodnie z harmonogramem co najmniej raz w roku	Spotkania informacyjno - konsultacyjne w początkowym okresie programowania przekazanie istotnej wiedzy z zakresu możliwości aplikowania o środki i warunków realizacji projektów. Posłużą do tego konsultacje w ramach spotkań oraz ankieta audytoryjna. Analiza ankiet będzie prowadzona co najmniej raz w roku
		• kontakt e-mailowy, • telefoniczny, • osobisty	• ciągły , prowadzony rejestr doradztwa	Kontakt z biurem Stowarzyszenia – bieżące doradztwo
	• potencjalni wnioskodawcy	• działania aktywizujące – *Lepszy przykład niż wykład*	• dwa wyjazdy począwszy od 2017 roku	Czerpanie dobrych praktyk, które przyczynią się do innowacyjności działań - inspirowanie potencjalnych beneficjentów dobrymi przykładami, w celu skutecznego wdrażania LSR
	• faktyczni beneficjenci	• ankiety monitorujące	• w odniesieniu do każdego projektu, po zakończeniu projektu; analiza ankiet – raz w roku począwszy od 2017 roku	Ankieta będzie zawierać pytania odnoszące się do poszczególnych etapów realizacji projektów, z uwzględnieniem pytań dotyczących trudności z realizacją projektów, pytań o ocenę poszczególnych aspektów współpracy z LGD przy wdrażaniu LSR oraz pytań o realizację przyjętych w ramach projektów wskaźników. Ankieta będzie również zawierać pytania dotyczące skuteczności realizacji projektów ze względu na realizację potrzeb określonych grup defaworyzowanych. Wyniki zebranych ankiet będą analizowane co najmniej raz w roku w celu ewentualnego usprawnienia realizacji projektów od następnych naborów wniosków, a także w celu ewentualnej konieczności aktualizacji strategii.
	• Lokalni Liderzy	• wywiady pogłębione w ramach ewaluacji LSR on-going	• 2019 rok	Wywiad dotyczący realizacji PROW 2014-2020, napotkanych problemów, sukcesów w realizacji, poziom osiągniętych wskaźników, zaangażowania grup defaworyzowanych oraz poziomu wykorzystanych środków na wdrażanie LSR.

	• Lokalni Liderzy	• wywiady pogłębione w ramach ewaluacji LSR ex-post	• 2022 / 2023 rok	Wywiad dotyczący realizacji PROW 2014-2020, napotkanych problemów, sukcesów w realizacji, poziom osiągniętych wskaźników, zaangażowania grup defaworyzowanych oraz poziomu wykorzystanych środków na wdrażanie LSR.
Aktualizacja strategii	• Lokalni Liderzy, • wnioskodawcy, • beneficjenci, • społeczność lokalna	• kontakt e-mailowy, • telefoniczny, • osobisty	• na bieżąco zgodnie z potrzebami społeczności lokalnej	Przedstawienie i skonsultowanie ewentualnych propozycji aktualizacji LSR w oparciu o dotychczasowe wyniki badań, raportów ze spotkań, rejestr doradztwa, listy obecności, strona www Stowarzyszenia
	• Lokalni Liderzy, • wnioskodawcy, • beneficjenci, • społeczność lokalna, w tym grupy defaworyzowane	• ankieta on-line	• na bieżąco zgodnie z potrzebami społeczności lokalnej	Skonsultowanie ewentualnych wariantów propozycji aktualizacji LSR wypracowanych w czasie spotkań konsultacyjnych
	• Członkowie Stowarzyszenia	• zebranie członków	• na bieżąco zgodnie z potrzebami społeczności lokalnej	Skonsultowanie i wybór uzasadnionego odpowiedniego wariantu aktualizacji LSR
Opracowanie i zmiana lokalnych kryteriów wyboru	• Lokalni Liderzy, • wnioskodawcy, • beneficjenci	• ankieta on-line	• na bieżąco uwzględniając poziom realizacji wskaźników	Przedstawienie i skonsultowanie ewentualnych propozycji zmiany lokalnych kryteriów wyboru w oparciu o dotychczasowe wyniki poziomu realizacji wskaźników LSR
	• Członkowie Stowarzyszenia	• zebranie członków	• na bieżąco uwzględniając poziom realizacji wskaźników	Skonsultowanie i uzasadniona aktualizacja lokalnych kryteriów wyboru

Źródło: Opracowanie własne.

2.3. Wskazanie planowanych metod do wykorzystywania w celu animacji społeczności lokalnej

Stowarzyszenie planuje animować społeczność lokalną z wykorzystaniem następujących metod:

- aktualności na stronie www.annaland.pl,
- media,
- działania aktywizujące (m.in. szkolenia, warsztaty),
- konkursy,
- *Lepszy przykład niż wykład* (wyjazdy aktywizujące, programy telewizyjne promujące dobre praktyki)

W diagnozie obszaru i ludności Krainy św. Anny uwzględnione zostały przede wszystkim uwarunkowania i cechy obszaru mogące rzutować na realizację celów LSR. Po pierwsze – uwaga zwrócona została na kwestie gospodarcze i najistotniejsze uwarunkowania prorozwojowe. Po drugie – na kwestie geograficzne, przyrodnicze i kulturowe mające znaczenie dla rozwoju turystyki i rekreacji obszaru LGD. Po trzecie, wskazane zostały uwarunkowania i cechy mogące mieć związek z jakością życia mieszkańców. Po czwarte, przedstawione zostały dane obrazujące zmiany struktury ludnościowej i problemy społeczne. W końcowej części rozdziału przedstawione zostały grupy defaworyzowane wymagające wsparcia w ramach LSR.

Przy konstruowaniu Rozdziału III wykorzystane zostały dane statystyczne GUS, dane zgromadzone przez Stowarzyszenie Kraina św. Anny, dane zawarte w Diagnozie[4], a także – ilościowe i jakościowe – wyniki badań i konsultacji zrealizowanych przez Stowarzyszenie w związku z konstruowaniem LSR.

3.1. Gospodarka, infrastruktura i rozwój

Kraina św. Anny posiada dobrze rozwiniętą gospodarkę. Na obszarze LGD w 2014 roku do rejestru REGON było wpisanych 9435 podmiotów gospodarki narodowej, co stanowiło 9,42% ogółu podmiotów w województwie opolskim. W perspektywie lat 2009-2013 na obszarze LGD zaznaczyła się tendencja wzrostowa ze względu na liczbę podmiotów (8835 w 2009 roku, 9289 w 2010 roku, 9196 w 2011 roku, 9354 w 2012 roku, 9461 w 2013 roku). W stosunku do roku 2009 w roku 2013 wzrósł również udział podmiotów z obszaru LGD w liczbie dla ogółu województwa (z 9,25% w 2009 do 9,46% w 2013). W 2014 roku na obszarze LGD odnotowany został jednak nieznaczny spadek liczby podmiotów, wbrew utrzymującej się tendencji wzrostowej na poziomie województwa.

Struktura podmiotów ze względu na wielkość (liczbę zatrudnianych pracowników) na obszarze LGD nie odbiegała znacząco od struktury na obszarze całego województwa. Na obszarze LGD nieznacznie wyższy niż w województwie okazał się udział przedsiębiorstw małych (kolejno: 4,2% i 3,4%), nieznacznie niższy natomiast – udział mikroprzedsiębiorstw (kolejno: 94,9% i 95,8%) w ogóle podmiotów gospodarki narodowej. Bardzo zbliżone okazały się odsetki przedsiębiorstw średnich (dla województwa: 0,7%, dla obszaru LGD: 0,8%) oraz dużych (kolejno: 0,09% i 0,07%), co – na obszarze bez miast powyżej 20 tys. mieszkańców – stanowi niewątpliwy atut.

W gminach z obszaru LGD zdecydowaną większość (72,0%) – podobnie jak w całym województwie opolskim (74,4%)– stanowiły podmioty z sektora usług (pozostała działalność wg GUS). W sektorze przemysłowym (przemysł i budownictwo) było zarejestrowanych na obszarze LGD 25,6% podmiotów, a zatem nieco więcej niż w całym województwie (22,9%).

Jedynie 2,4% ogółu podmiotów na obszarze LGD to podmioty z sektora rolniczego (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo). W całym województwie odsetek tego typu podmiotów w rejestrze REGON był tylko nieznacznie wyższy (2,7%). Warto zaznaczyć, że w województwie opolskim rolnictwo jest efektywnie modernizowane. Według danych GUS powierzchnia użytków rolnych przypadająca na jeden ciągnik zmniejszyła się w 2014 roku o 3,3ha w stosunku do 2013 roku, podczas gdy w całym kraju – o 0,8ha.

Mając na względzie wyniki badań przeprowadzonych wśród przedsiębiorców i rolników z obszaru LGD można wnioskować o silnej potrzebie dalszego rozwoju gospodarki, a także o aktywności przedsiębiorców ukierunkowanej na rozwój prowadzonej działalności.

Wśród rolników nie brakowało zainteresowanych uzyskaniem wiedzy na temat sposobów pozyskania środków na rozwój gospodarstwa rolnego, a także zamierzających pozyskać środki na działalność pozarolniczą oraz na zakup maszyn. Rolnicy byli również zainteresowani możliwością przetwarzania własnych produktów rolnych, promocją produktów na rynku lokalnym, produkcją ekologicznych produktów oraz rozwinięciem produkcji rolnej w swoim gospodarstwie.

Zainteresowanie przedsiębiorców w najbliższych 5-ciu latach najczęściej dotyczyło zakupu maszyn lub urządzeń. Bardzo często (ponad połowa badanych) przedsiębiorcy wyrażali zainteresowanie zmniejszeniem zużycia energii, rozbudową przedsiębiorstwa, wdrożeniem nowych rozwiązań technologicznych, przyjęciem stażystów i praktykantów oraz pozyskaniem środków na stworzenie nowych miejsc pracy. Prawie połowa badanych przedsiębiorców wskazywała na zainteresowanie wdrożeniem nowych rozwiązań organizacyjnych w firmie oraz zainwestowaniem w odnawialne źródła energii. Pozostałe zamierzenia były wskazywane odpowiednio rzadziej. Najmniej badanych (6,0%) zadeklarowało zamiar stworzenia miejsca, w którym rolnicy będą mogli przetwarzać swoje produkty rolne. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższy rysunek:

[4] Diagnoza i analiza obszaru Stowarzyszenia Krainy św. Anny w trzech płaszczyznach w oparciu o zastany materiał osiągnięty przy wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Krainy św. Anny, Biostat, Rybnik 2015.

Rysunek 2. Zainteresowania przedsiębiorców rozwojem w perspektywie najbliższych 5 lat (N=332)

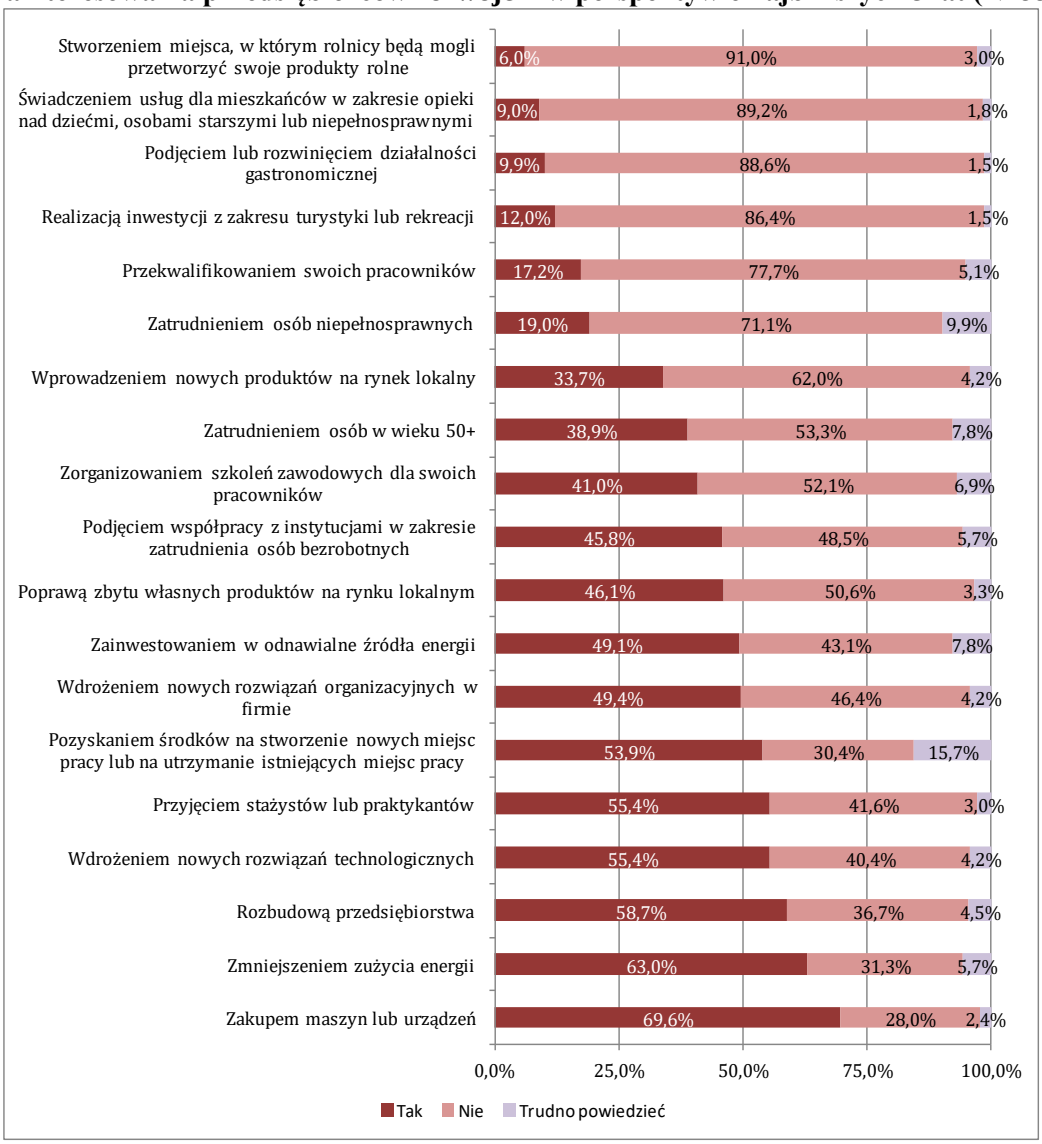

Źródło: Badania własne

Przedsiębiorcy zainteresowani świadczeniem usług szkoleniowych najczęściej wskazywali na szkolenia zakresu ekologii, ochrony środowiska, wykorzystania lub produkcji alternatywnych źródeł energii (32,3%). Niemałą część (24,2%) stanowili przedsiębiorcy zainteresowani szkoleniami z zakresu aktywizacji zawodowej mieszkańców lub osób bezrobotnych. Szkolenia dla rolników chcących podjąć działalność pozarolniczą chciało zrealizować 11,3% takich przedsiębiorców. Taki sam odsetek zadeklarował zamiar realizacji szkoleń z zakresu przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Inne najczęściej wskazywane rodzaje szkoleń dotyczyły marketingu, zarządzania i księgowości.

Na terenie Krainy św. Anny wyróżnia się trzy podstawowe formy wykorzystania terenu, wynikające z uwarunkowań i zasobów środowiska przyrodniczego oraz różnego potencjału gospodarczego. Są to:

- Obszary silnie uprzemysłowione, z dużą koncentracją przedsiębiorstw produkcyjnych, terenów magazynowo-składowych, gęstą siecią infrastruktury komunikacyjnej technicznej oraz wysokim udziałem zatrudnionych w przemyśle. Cechą charakterystyczną tych obszarów jest wysoki stopień zurbanizowania;
- Obszary posiadające szczególne predyspozycje do rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. Wyróżnikiem obszaru jest wysoka wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W obrębie obszaru znajdują się tereny o bardzo korzystnych warunkach przyrodniczo-glebowych, będące podstawą dla intensywnej produkcji rolnej i opartego na niej przetwórstwa rolno-spożywczego;
- Obszary posiadające szczególne predyspozycje do rozwoju turystyki i rekreacji. W Krainie św. Anny działalność w branży turystyczno-gastronomicznej prowadziło w 2014 roku 3,8% podmiotów wpisanych do rejestru REGON (uwzględniono podmioty zgrupowane w działach: 55 (Zakwaterowanie), 56 (Działalność usługowa związana z wyżywieniem), 79 (Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane), 91 (Działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą)), a zatem nieco

więcej niż województwie 3,3% i w kraju - 3,6%. Ze względu na bogate walory turystyczno-krajobrazowe obszaru działalność ta wymaga wzmocnienia. Za powyższym przemawia również fakt, że na relatywnie wyższy odsetek podmiotów prowadzących tego typu działalność w Krainie św. Anny rzutował jedynie wyższy odsetek podmiotów zgrupowanych w Dziale 56 PKD.

Podstawowe sektory gospodarki w Krainie św. Anny to:

- przemysł, głównie: cementowo-wapienniczy, koksowniczy, papierniczy, spożywczy i budowlany;
- handel i usługi;
- rolnictwo z dominującą uprawą buraków, rzepaku, zbóż, kukurydzy i ziemniaków;

Mając na względzie rozwój przedsiębiorczości, należy zaznaczyć, że w Krainie św. Anny funkcjonują również podmioty ekonomii społecznej. Do 2014 roku, według danych zawartych w Ogólnopolskim Katalogu Spółdzielni Socjalnych[5], na terenie Krainy św. Anny powstały 4 spółdzielnie socjalne – w gminie Strzelce Opolskie (2), Krapkowice (1) i Tarnów Opolski (1).

Stowarzyszenie Kraina św. Anny przeprowadziło wywiady kwestionariuszowe z przedstawicielami 4 spółdzielni socjalnych działających terenie LGD. Każda ze spółdzielni była zainteresowana pozyskaniem wsparcia z/w ramach LSR. Spółdzielnie deklarowały zainteresowanie pozyskaniem środków na zakup sprzętu, zatrudnieniem nowych pracowników, utrzymaniem działalności spółdzielni, rozszerzeniem usług spółdzielni, na rozwój przedsiębiorczości i szkolenia, na wsparcie pomostowe na utrzymanie spółdzielni, na promocję, reklamę usług opiekuńczych, na szkolenia podnoszące kwalifikacje kadry, na szkolenia profilowane, na rozwój.

Spółdzielnie okazały się również zainteresowane współpracą z LGD zwłaszcza w zakresie promocji spółdzielni oraz jej wyrobów i usług (4). W dalszej kolejności wskazywano na zainteresowanie wspólną organizacją imprez, szkoleń, kursów (2), udostępnianie sal i obiektów dla Stowarzyszenia Kraina św. Anny (2), przynależnością do Stowarzyszenia Kraina św. Anny (1).

Skierowanie wsparcia na popularyzację ekonomii społecznej jest uzasadnione również z tego względu, że jedynie 10,6% badanych bezrobotnych deklarowało chęć podjęcia pracy w spółdzielni socjalnej, co może zaświadczać o nieznajomości tej formy organizacji pracy.

Za wskazaną uznać należy dalsze propagowanie podejmowania działalności gospodarczej, a także wspieranie takiej działalności poprzez działania „miękkie" i „twarde". Za podejmowaniem działań miękkich przemawia – między innymi – fakt, że kursem z zakresu rozwinięcia działalności gospodarczej było zainteresowanych 18,8% badanych osób bezrobotnych.

Ukierunkowanie na wsparcie podejmowania działalności gospodarczej może być również uzasadnione z racji posiadania przez mieszkańców (i niewykluczone, że także przez osoby bezrobotne) doświadczenia zawodowego uzyskanego za granicą. Na ten fakt zwracali uwagę uczestnicy spotkań warsztatowych.

Mimo rozwiniętej gospodarki, w gminach z obszaru LGD uzyskiwano na ogół niższe niż w województwie opolskim dochody w przeliczeniu na mieszkańca (3273 zł w 2014 roku). Jedynie dochody gminy Gogolin i Ujazd w przeliczeniu na jednego mieszkańca okazały się wyższe niż w województwie (4231 zł i 3866 zł). Najniższe dochody na mieszkańca wystąpiły w gminach: Jemielnica (2577 zł) i Izbicko (2610 zł).

Na obszarze LGD wyższy niż w województwie opolskim okazał się jednak dochód podatkowy gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca (dochód dla obszaru LGD liczony jako średnia dochodu z gmin tworzących obszar LSR; dochód dla województwa liczony jako średnia z dochodu gmin wchodzących w skład województwa; stan na 31.12.2013). Na obszarze LGD dochód ten wyniósł 1 376,00 zł, na obszarze województwa 1 319,93 zł.

Tabela 6. Dochód podatkowy w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Nazwa Gminy	Dochód podatkowy Gminy na jednego mieszkańca na dzień 31.12.2013r.
Jemielnica	796,99 zł
Strzelce Opolskie	1 414,96 zł
Walce	1 105,97 zł
Gogolin	2 544,72 zł
Izbicko	1 050,42 zł

[5] http://www.spoldzielniesocjalne.org/opolskie.htm

Krapkowice	1 363,50 zł
Ujazd	1 107,00 zł
Leśnica	1 328,61 zł
Zdzieszowice	1 693,04 zł
Tarnów Op.	1 354,74 zł
średni dochód podatkowy na jednego mieszkańca **na obszarze LGD**	**1 376,00 zł**
średni dochód podatkowy na jednego mieszkańca **w województwie opolskim**	**1 319,93 zł**

Źródło: Dane Ministerstwa Finansów.

Za uwarunkowanie sprzyjające rozwojowi obszaru LGD uznać należy jego położenie geograficzne – bliskość do ośrodków metropolitarnych oraz bardzo dobry dostęp do autostrady- cztery zjazdy z autostrady A4. Wszystkie gminy objęte działaniami LGD znajdują się w niedalekiej odległości od głównych węzłów autostrady A4, co jest dużym ułatwieniem transportowym dla mieszkańców, turystów oraz inwestorów. Przez Krainę św. Anny przebiegają również trzy drogi krajowe, trzy drogi wojewódzkie oraz magistralna linia kolejowa.

Jak wynika z wypowiedzi uczestników spotkań warsztatowych, a także z deklaracji mieszkańców pozyskanych w trakcie realizacji badań internetowych, w gminach z obszaru LGD wciąż istnieje potrzeba przeprowadzenia remontów lokalnych dróg publicznych.

Potencjałem rozwojowym obszaru LGD są również wyznaczone w wielu gminach tereny pod inwestycje (m.in. tereny przemysłowe w Gminie Strzelce Opolskie, Strefa Aktywności Gospodarczej w gminie Ujazd) a także Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna obejmująca tereny przynależne terytorialnie do gmin: Krapkowice, Gogolin, Ujazd.

3.2. Uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze, historyczne i kulturowe dla rozwoju turystyki i rekreacji w Krainie św. Anny

Kraina św. Anny to obszar atrakcyjny pod względem przyrodniczym. Bogactwem naturalnym Krainy św. Anny są przede wszystkim: park krajobrazowy, rezerwaty przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i założenia parkowe.

Park Krajobrazowy „Góra św. Anny" obejmuje Grzbiet (Garb) Chełmu, tj. zachodnią część Wyżyny Śląskiej, stanowiący próg strukturalny. Najwyższym wzniesieniem Garbu Chełmu, a zarazem całej Wyżyny Śląskiej, jest Góra św. Anny (400 m n.p.m.). Znaczną część Parku Krajobrazowego stanowi obszar ochrony habitatowej (SOO) Natura 2000 o symbolu PLH 16002. Park obejmuje 5 150 ha, a jego otulina 6 275 ha. Powierzchnię Parku w 21% stanowią lasy iglaste, bukowe oraz mieszane. Na terenie Parku funkcjonują rezerwaty „Lesisko", „Boże Oko", „Grafik", „Biesiec", „Ligota Dolna", „Góra Św. Anny".

Wszystkie te walory przyrodniczo-geologiczne przyczyniły się do utworzenia na obszarze Polski drugiego w kolejności ***Krajowego Geoparku „Góra św. Anny".*** Obszarowi Góry św. Anny został nadany status Geoparku Krajowego 1 czerwca 2010 r., podczas plenerowej imprezy „Spotkanie na wulkanie" zorganizowanej przez Stowarzyszenie Kraina Św. Anny oraz Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych – Oddział w Górze św. Anny.

Pozostałe rezerwaty to: *Kamień Śląski, Płużnica, Tęczynów*. Obszary Chronionego Krajobrazu to przede wszystkim *Łęg Zdzieszowicki, Lasy Stobrawsko-Turawskie* i *Bory Niemodlińskie*. Na terenie obszaru LGD położone są użytki ekologiczne takie jak: *Błotniak, Łania* (gminy Jemielnica) *Parza, Pod Jasionem, Bagienko, Rokitna Góra, Blumsztajnowe, Wierzecznik, Ostoja, Bożyszczok* (gmina Jemielnica) oraz *Stara Odra* (gmina Walce) oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: *Szczypki, Piaskowa Góra, Mostki, Pod Dębami*[6].

Założenia parkowe w Krainie św. Anny to parki przypałacowe w: Strzelcach Opolskich, Rogowie Opolskim, Dąbrówce, Kamieniu Śląskim, Zdzieszowicach, Żyrowej, Izbicku, Parki podworskie w: Lichyni, Kalinowie, Kalinowicach, Rozkochowie, Kalwaria Annogórska, Park farski w Wysokiej, założenie parkowe wokół amfiteatru w Górze Św. Anny.

Dużą atrakcją przyrodniczą i krajobrazową Krainy św. Anny są także przydrożne *aleje czereśniowe* położone głównie w gminie Leśnica i Zdzieszowice. Lokalne odmiany czereśni na obszarze LGD stanowią jeden z produktów lokalnych, wymagający wsparcia w zakresie promocji i sprzedaży. Na terenie Krainy św. Anny występują również osobliwości przyrodnicze, takie jak: *suseł moręgowaty; popielica, orzesznica, hełmiatka.*

[6] Zob. http://bip.opole.rdos.gov.pl/inne-rejestry-publiczne

Najważniejsze cieki wodne w Krainie św. Anny to Odra, Kanał Gliwicki, Osłoboga, mniejsze cieki to Stradunia, Swornica, Chrząstawa, Grabowiec, Sucha, Jemielnica. Ciekawostką jest sztuczna rzeczka w Kosorowicach (powstała przy budowie kopalni wapienia). Na terenie występuje również wielość stawów i starorzeczy, a zasoby te mogą być wykorzystane do rozwoju działalności turystyczno-rekreacyjnej.

Do najważniejszych historycznych zasobów Krainy należą: *Klasztor Franciszkański z Bazyliką na Górze św. Anny, Sanktuarium św. Jacka w Kamieniu Śląskim oraz Zespół Pocysterski w Jemielnicy.*

Na terenie Krainy św. Anny znajdują się również zamki, pałace i inny budowle historyczne, takie jak- zamki: w Kamieniu Śląskim, Rogowie Opolskim, Żyrowej, Dąbrówce Górnej, Izbicku, w Krapkowicach, pałac w Szymiszowie, pałacyk w Błotnicy Strzeleckiej, ruiny zamku w Krapkowicach – Otmęcie, ruiny zamku w Ujeździe, ruiny zamku w Strzelcach Opolskich, pałacyk w Rozkochowie, pałacyki, zameczki, dwory w Zdzieszowicach, Rozwadzy, Januszkowicach i Zakrzowie, mury miejskie z wieżą bramy górnej w Krapkowicach, baszta i duży ratusz z renesansową wieżą z XIX wieku w Strzelcach Opolskich.

Walorem historycznym Krainy św. Anny są również zabytkowe kościoły. Do najbardziej interesujących należą kościółki drewniane, które znajdują się w: Zimnej Wódce, Kluczu, Olszowej, Strzelcach Opolskich i Malni. Do ciekawszych obiektów sakralnych należą także kościoły w innych miejscowościach, m.in. w Centawie, Żyrowej, Ujeździe, Strzelcach Opolskich, Poznowicach, Wysokiej, Raszowej, Dolnej, Leśnicy, Rozwadzy, Jasionie, Rogowie Opolskim, Kórnicy, Gogolinie, Rozmierzu, Szymiszowie, Tarnowie Opolskim, Raszowej, Krapkowicach, Choruli, Walcach, Rozkochowie, Brożcu. Oprócz kościołów warto wspomnieć o kilkudziesięciu zabytkowych kaplicach, kaplicach-dzwonnicach, krzyżach, rzeźbach św. Trójcy i figurach Jana Nepomucena.

W Krainie przetrwały również takie obiekty zabytkowe jak spichlerze w: Jemielnicy, Ujeździe, Izbicku, Brożcu, młyny wodne; wiatraki typu holenderskiego (np. w Wysokiej, Kadłubcu), zabudowania wiejskie, szczególnie z kamienia wapiennego (najlepiej zachowane w Gąsiorowicach, Centawie, Kamieniu Śląskim, Rozmierzy, Poznowicach, Sprzęcicach, Tarnowie Opolskim).

Niepowtarzalnym zasobem historycznym są pozostałości pierwotnego przemysłu wapienniczego i cementowego – tzw. „wopienniki", czyli piece do wypalania wapna, których pozostałości licznie występują na terenie Krainy, stanowiąc atrakcję i podwaliny do utworzenia szlaku wapienników.

Do historycznych obiektów należy Amfiteatr oraz Pomnik Powstańców Śląskich w Górze Św. Anny. Za ciekawostki historyczne uznać można Tempelberg w Obrowcu, „Tatarską" wieżyczkę w Otmicach, Zakrzowską Szpicę, „Księże doły", odkrywki archeologiczne, jak pozostałości po cywilnej szkole pilotów w Ligocie Dolnej, drewniany prom na Odrze (Zdzieszowice – Mechnica), zawieszona linia kolejowa Kędzierzyn-Strzelce Opolskie.

Na terenie Krainy św. Anny funkcjonują również muzea i obiekty wystawiennicze. W szczególności wskazać należy na Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny, wystawę zbiorów misyjnych i klasztornych w Górze Św. Anny, wystawę papiernictwa w baszcie w Krapkowicach, galerię obrazów po plenerowych w starym spichlerzu w Leśnicy, Izby Tradycji Śląskiej w Otmicach, Pietnej, Walcach, Kamieniu Śląskim, wystawę historii książki na Zamku w Rogowie Opolskim.

W opinii uczestników spotkań konsultacyjnych na terenie LGD wciąż jednak nie w pełni wykorzystywane są zasoby historyczne i kulturowe, które wymagają remontów. Udoskonalenia wymaga również infrastruktura sprzyjająca rozwojowi turystyki – zwłaszcza budowa ścieżek rowerowych oraz parkingów przy obiektach zabytkowych. Zdaniem uczestników spotkań konieczne jest zwiększenie zainteresowania inwestorów w rozwój turystyki.

W Krainie św. Anny zachowały się również bogate tradycje i obrzędy. Największą tradycją, są pielgrzymki na Górę Św. Anny. Szczególnie uroczyście obchodzone są kilkudniowe odpusty. Zachowały się również takie zwyczaje jak wodzenie niedźwiedzia, pogrzebanie basa, zdobienie kroszonek przed Wielkanocą, palenie żuru w środę przed Wielkanocą, kwiatowe kobierce na Boże Ciało w Kluczu, Zimnej Wódce, Zalesiu, Leśnicy, przegląd koni rasy śląskiej w Porębie, korony żniwne, korowody żniwne na dożynkach, darcie pierza, zwyczaje związane z weselem, szczególnie, tzw. Polterabend, Targi Panieńskie w Ujeździe. Na terenie Krainy występuje również tradycyjna kuchnia śląska. Lokalne produkty kulinarne w dalszym ciągu są wytwarzane, niemniej – to w dalszym ciągu niewykorzystany potencjał, wymagający nie tylko promocji, ale ułatwień w zakresie produkcji i sprzedaży.

Ukierunkowanie działań na wsparcie produkcji i sprzedaży produktów lokalnych może również zwiększyć liczbę miejsc pracy, także z uwzględnieniem potrzeb grup defaworyzowanych. Prawie co piąty badany bezrobotny (18,8%) wyrażał chęć podjęcia pracy przy produkcji lub sprzedaży produktów lokalnych, a 15,3% - pracy przy przetwórstwie rolno-spożywczym.

Kraina św. Anny posiada rozwiniętą bazę noclegową. Na obszarze LGD – według danych GUS – w 2014 roku funkcjonowało 12 obiektów noclegowych, co stanowi 8,8% takich obiektów w województwie.

W Krainie św. Anny w 2014 roku prosperowało 24 gospodarstwa agroturystyczne, z czego najwięcej – w gminach: Jemielnica (5) i Strzelce Opolskie (5). Gospodarstwa były rozmieszczone praktycznie na całym obszarze LGD. Nie wystąpiły jedynie w gminie Tarnów Opolski[7].

W ostatnich latach w Krainie św. Anny zaznaczył się spadek liczby turystów. W 2014 roku obszar LGD odwiedziło 35 220 turystów, co stanowiło 12,1% turystów odwiedzających w tym czasie województwo opolskie. Istotne, że w Krainie św. Anny nie zarysowała się tendencja do stałego wzrostu liczby turystów, o jakiej można mówić na poziomie kraju i województwa. Wzrost liczby turystów na obszarze LGD miał miejsce tylko w latach 2011 i 2012. W dalszym ciągu jednak liczba turystów w latach 2013-2014 (71 291) pozostała wyższa w stosunku do liczby turystów z lat 2009-2010 (47 280).

W ostatnich latach na obszarze LGD spadła ilość udzielanych noclegów, co – z racji dostrzeganej w całym kraju i województwie tendencji wzrostowej - uznać należy za niepokojące zjawisko. W 2014 roku w Krainie św. Anny udzielono 77 452 noclegi, o 1 427 mniej niż w 2013 roku. W stosunku do całego województwa, w 2014 roku, w Krainie św. Anny udzielono 12,4% noclegów. Najwięcej noclegów udzielano w 2011 roku (110743) i w 2012 roku (119 883). Ilość udzielanych noclegów w latach 2013-2014 (156 331) wciąż jednak pozostaje wyższa niż w latach 2009-2010 (137 496). Spadek liczby udzielonych noclegów w Krainie św. Anny należy wiązać zwłaszcza z coraz rzadszym korzystaniem z tego rodzaju usług przez turystów zagranicznych. Podczas gdy w 2009 roku noclegi udzielone turystom zagranicznym stanowiły 21,1% wszystkich udzielonych noclegów, w 2014 roku odsetek ten wyniósł już tylko 14,0%. Najwięcej noclegów w ostatnim roku udzielonych zostało w gminie Leśnica, co stanowi 47,3% wszystkich udzielonych noclegów w Krainie św. Anny.

Mając na względzie ukierunkowanie na potrzeby turystów zagranicznych uczestnicy spotkań warsztatowych zaznaczali, iż podtrzymaniu tej formy turystyki może sprzyjać silna na terenie Krainy św. Anny współpraca z organizacjami zagranicznymi zwłaszcza – z niemieckimi – oraz znajomość języka niemieckiego wśród mieszkańców.

Znacząca część ruchu turystycznego generowana jest na obszarze LGD poprzez ruch pielgrzymkowy. W Sanktuarium św. Anny w roku 2014 udzielonych zostało 58 596 noclegów. Od roku 2012 w Sanktuarium zaznaczyła się jednak tendencja spadkowa: w 2013 roku (w stosunku do poprzedniego) liczba udzielonych noclegów zmniejszyła się o 3819, w 2014 (w stosunku do poprzedniego) – o 3104. Według danych Sanktuarium największy spadek noclegów dotyczy grup niereligijnych (17%), okresu odpustowego (21%) i okresu rekolekcyjnego (8%). Istotne, że przy spadku noclegów Sanktuarium odnotowuje ciągły wzrost odwiedzających grup. Liczba grup w Bazylice stale wzrasta: w roku 2009 Bazylikę odwiedziło 786 grup, w roku 2014 – 832 grupy[8].

W Krainie św. Anny występuje intensywny ruch turystyczny, jeśli zjawisko to mierzyć przy pomocy wskaźnika Schneidera. Wskaźnik ten wyraża liczbę turystów korzystających z noclegów przypadających na 100 stałych mieszkańców obszaru[9]. Począwszy od roku 2011 do 2013 roku wskaźnik ten – dla całego obszaru LGD – pozostawał wyższy niż dla całego województwa opolskiego. W roku 2013 województwo odwiedziło 26,6 turystów na 100 mieszkańców, a obszar Stowarzyszenia Kraina św. Anny – 28,7. Mimo spadku wartości wskaźnika w 2014 roku, do poziomu niższego niż w województwie (na obszarze LGD – 28, 2, na obszarze województwa – 29,0) atrakcyjność turystyczną obszaru LGD wciąż można postrzegać wysoko. Najwyższy wskaźnik Schneidera odnotowany został w gminie Leśnica – 191,4 turystów na 100 mieszkańców to wartość kilkukrotnie wyższa od wartości wskaźnika obliczonego w skali kraju.

W Krainie św. Anny wskazane jest zachowanie dotychczasowej liczby miejsc noclegowych, przy jednoczesnym dostosowaniu bazy noclegowej do potrzeb i wymagań współczesnego turysty.

Za realizacją celów ukierunkowanych na rozwój turystyki przemawia fakt, iż działania te mogłyby zwiększyć zatrudnienie w branży. Znaczna część osób bezrobotnych wyrażała chęć podjęcia pracy w branży turystycznej lub branżach pokrewnych. W branży turystycznej do podjęcia pracy skłaniałoby się 28,2%, w branży hotelarskiej – 23,5%, w branży gastronomicznej – 20,0%, a pracę w charakterze przewodnika wycieczek wybrałoby 16,5% bezrobotnych.

W poprzednim okresie Stowarzyszenie podjęło inicjatywę przeprowadzenia szkolenia dla przewodników turystycznych. Po jego zakończeniu 15 osób zdobyło wiedzę i uzyskało licencję przewodnika po województwie opolskim. Część z nich aktywnie wykonuje swoją pasję oprowadzając turystów po Krainie św. Anny promując jej zasoby.

[7] Źródło: Diagnoza i analiza obszaru Stowarzyszenia Krainy św. Anny w trzech płaszczyznach w oparciu o zastany materiał osiągnięty przy wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Krainy św. Anny, Biostat, Rybnik 2015.

[8] Dane udostępnione przez Sanktuarium św. Anny

[9] zob. A. R. Szromek, Pomiar funkcji turystycznej obszarów za pomocą wskaźników funkcji turystycznej na przykładzie obszarów państw europejskich (w) „Studia Ekonomiczne" nr 132, 2013 Katowice, s. 93. Przy obliczeniach wskaźnika wzięta została liczba faktycznych mieszkańców (brak danych nt stałej liczby mieszkańców w GUS).

3.3. Jakość życia

Kraina św. Anny to również atrakcyjny obszar dla mieszkańców, posiadający rozwiniętą infrastrukturę społeczną. Zgodnie z danymi GUS na obszarze LGD Stowarzyszenie Kraina św. Anny w roku 2014 funkcjonowało pięć żłobków, z czego trzy w gminie Krapkowice, jeden w gminie Zdzieszowice i jeden w gminie Strzelce Opolskie. W każdej gminie z obszaru LGD funkcjonowało przynajmniej jedno przedszkole. Łączna ilość tego typu obiektów na obszarze LGD wyniosła w 2014 roku 44. Najwięcej przedszkoli funkcjonowało w Strzelcach Opolskich (10) i w Krapkowicach (8), najmniej – w gminie Ujazd (1), Jemielnica (2) i Walce (2).

Najwięcej dzieci w wieku 3-5 lat zostało objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Krapkowice (993 na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat), Walce (946), Strzelce Opolskie (906). Poniżej średniej wojewódzkiej (797) lokowały się jedynie gminy: Gogolin (575), Leśnica (773) i Tarnów Opolski (796).

Na obszarze Krainy św. Anny istnieje również możliwość ukończenia szkół ponadgimazjalnych. Szkoły o profilu ogólnokształcącym znajdują się w Gogolinie, w Krapkowicach i w Strzelcach Opolskich.

Kraina św. Anny to obszar atrakcyjny dla miłośników kultury, sportu i rekreacji. Zgodnie z danymi zawartymi w Diagnozie (dane GUS oraz dane z – nieuwzględnionej w statystykach GUS -gminy Izbicko) na terenie Krainy św. Anny w 2013 roku funkcjonowało 58 obiektów kulturalnych, co stanowiło 26,5 % wszystkich obiektów w województwie opolskim. Zgodnie z danymi GUS na terenie Krainy św. Anny w 2014 roku odbyło się 1762 imprezy kulturalne, co stanowiło 20,2% imprez w województwie. W stosunku do roku 2013 liczba imprez kulturalnych na obszarze LGD zmniejszyła się (z 1994 do 1762), mimo wzrostu liczby imprez w województwie. W latach 2009-2014 w Krainie św. Anny zaznaczyła się również tendencja do spadku liczby uczestników imprez kulturalnych, co dotyczy jednak również całego województwa. W okresie 2009-2014 najwięcej zespołów artystycznych w Krainie św. Anny odnotowanych zostało w roku 2013 (87). W roku 2014 liczba ta spadła do 77, mimo iż w tym czasie w województwie opolskim odnotowany został wzrost liczby zespołów (z 592 do 648).

W sferze kultury można mówić o poprawie sytuacji w odniesieniu do liczby kół zainteresowań. Na obszarze LGD w 2014 roku liczba ta wzrosła do 87, co w stosunku do roku 2013 (53) uznać należy za znaczący wzrost. Istotne, że wraz ze wzrostem liczby kół wyraźnie wzrosła również liczba ich członków (z 1 123 w 2013 roku do 1 533 w 2014 roku).

Na obszarze LGD, w roku 2014, funkcjonowało 70 klubów sportowych, co stanowiło 14,4% wszystkich klubów w województwie opolskim. Istotne, że w stosunku do 2012 roku na terenie LGD wzrosła liczba klubów sportowych (z 66 do 70), mimo iż w województwie zarysowała się tendencja spadkowa (z 513 do 486). Ponadto w Krainie św. Anny – w odniesieniu do 2012 roku – wzrosła liczba członków klubów z 4 048 do 4 311, co przełożyło się na wzrost udziału członków z obszaru LGD w ogólnej liczbie członków w województwie z 13,9% do 14,5%.

Kraina św. Anny posiada również dobrze prosperujący potencjał społeczny. Zgodnie z danymi GUS w okresie od 2009 do 2014 roku w Krainie św. Anny systematycznie wzrastała liczba organizacji pozarządowych - fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W stosunku do roku 2009 wzrost dokonał się o 30,2% (z 255 do 322). Sprzyjały temu możliwości wynikające z pozyskiwania środków na realizację swoich celów w ramach wdrażania LSR Krainy św. Anny. W tym samym czasie w województwie opolskim liczba takich organizacji wzrosła o 22,6%. W efekcie, udział organizacji pozarządowych w Krainie św. Anny w liczbie wszystkich organizacji w województwie wzrósł z 9,8% do 10,1%.

Jakości zamieszkiwania w Krainie św. Anny sprzyja względnie dobrze rozwinięta infrastruktura użytkowa. W każdej gminie z obszaru LGD zdecydowana większość ludności korzystała z instalacji wodociągowej. Jedynie w gminach: Leśnica i Izbicko (kolejno: 91,7% i 92,1%) odsetek takich osób okazał się niższy niż odsetek dla województwa (94,6%). Gminą z najwyższym odsetkiem ludności korzystającej z instalacji wodociągowej był Gogolin (99,1%). Nieco gorzej na tle województwa przedstawiał się dostęp do instalacji kanalizacyjnej. W siedmiu gminach z obszaru LGD odsetek korzystających z tego rodzaju instalacji okazał się niższy niż w województwie. Najrzadziej z instalacji kanalizacyjnej korzystali mieszkańcy gminy Izbicko (37,0%) i Tarnów Opolski (38,6%), najczęściej natomiast – mieszkańcy gminy Zdzieszowice (78,0%), Ujazd (67,8%) i Krapkowice (67,3%).

Słabą stroną obszaru LGD – zdaniem uczestników spotkań konsultacyjnych – jest jednak niewystarczająco dobrze rozwinięta publiczna komunikacja międzygminna oraz sieć mieszkań komunalnych.

3.4. Ludność, procesy demograficzne i problemy społeczne

Kraina św. Anny to obszar o stale spadającej liczbie mieszkańców, co uznać należy za najistotniejsze zagrożenie oraz za podstawową barierę rozwojową.

Na dzień 31 października 2014 roku obszar Stowarzyszenia zamieszkiwało 125102 osób, co stanowi 12,50% ludności zamieszkującej w województwie opolskim. Większość mieszkańców obszaru LGD stanowią mieszkańcy obszarów wiejskich (53,58%). W okresie od 2009 do 2014 roku liczba ludności na obszarze LGD zmniejszyła się o 3,43%.

W województwie opolskim spadek ludności w tym czasie cechował się nieco niższą dynamiką (2,93%)[10]. Na obszarze LGD największe spadki ludności w ww. okresie dotyczyły gmin: Strzelce Opolskie, Zdzieszowice, Leśnica, Jemielnica. Wzrost ludności nastąpił natomiast w gminie Ujazd i w gminie Gogolin. Wzrost spowodowany został ustanowieniem na terenach w/w gmin Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, czego następstwem są nowo utworzone zakłady oferujące miejsca pracy.

Wiele gmin z obszaru LGD cechował ujemny przyrost naturalny. W 2014 roku najwyższy ujemny przyrost naturalny na 1000 osób odnotowany został w gminie Walce (-2,9%) oraz w gminie Strzelce Opolskie (-1,5). Najwyższy dodatni przyrost dotyczył natomiast gminy Jemielnica (2,8).

Mając na względzie wymeldowania na pobyt stały obszar LGD charakteryzował się dużo wyższym niż w województwie opolskim (17,4%) oraz w całym kraju (5,2%) udziałem wymeldowań za granicę w stosunku do ogółu wymeldowań. W latach 2009-2014 spośród wszystkich wymeldowań na pobyt stały wymeldowania za granicę w gminach obszaru LGD stanowiły 28,5%. Łączna ilość wymeldowań z obszaru LGD w latach 2009-2014 dotyczyła 10 328 osób, co stanowi 13,1% wymeldowań w całym województwie opolskim. W gminach z obszaru LGD nieznacznie przeważały wymeldowania na wieś (35,9%) nad wymeldowaniami do miast (35,5%).

Relatywnie najwięcej wymeldowań za granicę w latach 2009-2014 odnotowano w gminach: Jemielnica (40,8%), Leśnica (35,9%) oraz Tarnów Opolski (31,3%). Najniższe odsetki wymeldowań za granicę w stosunku do wszystkich wymeldowań odnotowano w gminie Zdzieszowice (24,9%) i w gminie Ujazd (27,2%).

Saldo migracji w przeliczeniu na 1000 osób przyjmowało w roku 2014 ujemne wartości we wszystkich gminach za wyjątkiem gminy Gogolin, gdzie bilans ten okazał się dodatni (1,4). W stosunku do salda migracji na poziomie województwa (-2,3) w relatywnie gorszej sytuacji znajdowały się zwłaszcza takie gminy, jak: Leśnica (-4,8), Zdzieszowice (-3,7), Krapkowice (-3,7) podobnie jak na poziomie województwa.

Szansą rozwojową Krainy św. Anny – w aspekcie demograficznym – może być napływ ludności posiadającej kapitał inwestycyjny. Obszar LGD w latach 2009-2014 charakteryzował wyższy niż w województwie opolskim (6,3%) oraz w całym kraju (3,4%) udział zameldowań ludności z zagranicy w stosunku do ogółu zameldowań. Dla całego obszaru LGD odsetek ten wyniósł 8,9%.

Na terenie całego obszaru LGD odnotowano w latach 2009-2014 8 325 zameldowań na pobyt stały, co stanowi 12,8% ogółu zameldowań w województwie opolskim. Najczęściej były to zameldowania z miast (52,7%); zameldowania ze wsi stanowiły 38,4% ogółu zameldowań.

Największy udział zameldowań z zagranicy dotyczył w tym okresie gminy Walce (26,7%) i Izbicko (12,6%). Najmniej zameldowań z zagranicy – w stosunku do wszystkich zameldowań – odnotowano w gminie Gogolin (4,8%).

Na obszarze Stowarzyszenia w 2014 roku (wg stanu na 31.12.2014) zamieszkiwało 3 861 osób bezrobotnych, co stanowi 9,11% ogółu takich osób w województwie opolskim (stan na 31.12.2013 – 4 574). Wśród osób bezrobotnych na obszarze LGD w większym stopniu niż w całym województwie przeważały kobiety (kolejno: 56,9% i 52,6%). Najwyższy procentowy udział kobiet wśród bezrobotnych odnotowany został w gminie Walce (68,7%), najniższy – w gminie Strzelce Opolskie (50,2%).

W gminach z obszaru LGD niższy niż w województwie (6,6%) i w kraju (7,5%) okazał się udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Gminy, które w 2014 roku, posiadały najniższy udział tej kategorii osób w liczbie ludności w wieku produkcyjnym to Izbicko (3,1) i Leśnica (3,1). Najwyższy odsetek odnotowany został w gminie Krapkowice (5,6%). Niższe wskaźniki bezrobocia na obszarze LGD zasadniczo nie wynikają jednak z dynamiki na rynku pracy, lecz stanowią konsekwencję zarobkowych i osiedleńczych wyjazdów za granicę.

Mimo iż stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie krapkowickim i strzeleckim okazała się niższa niż województwie (stan na dzień 31.12.2014; kolejno: 8,9%, 8,5% i 11,9%), w Krainie św. Anny wyraźniej - niż w na poziomie całego kraju i województwa - dostrzegalny był problem bezrobocia wśród absolwentów. Podczas gdy w kraju, w 2014 roku, udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych ogółem wyniósł 4,7%, a w województwie opolskim – 4,5%, w trzech powiatach, na których rozciąga się obszar działalności Stowarzyszenia odsetki te okazały się wyższe. Najwyższy udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych odnotowano w powiecie strzeleckim (6,8%). W powiecie krapkowickim odsetek ten również wyraźnie odbiegał od odsetka dla województwa (6,1%). Nieco niższy okazał się w powiecie opolskim (4,6%), niemniej – również powyżej wartości dla całego województwa.

Problem bezrobocia w Krainie św. Anny w nieco większym stopniu niż w kraju i województwie dotyczy osób młodych, do 24 roku życia. Podczas gdy udział takich osób wśród ogółu bezrobotnych wyniósł w kraju 16,5% a w województwie 15,3%, w powiecie krapkowickim wyniósł 17,7%, w strzeleckim 18,9%. W powiecie strzeleckim

[10] Stan ludności na 31.12.2013 wynosi 125 520 mieszkańców.

i opolskim wyraźnie większą część niż w kraju stanowią wśród osób bezrobotnych również bezrobotni w wieku 55+ (kolejno: 19,3%, 18,3% i 16,0%). Jedynie w powiecie krapkowickim (15,5%) udział tej kategorii osób wśród bezrobotnych okazał się nieznacznie niższy niż w całym kraju.

Na terenie Krainy św. Anny bezrobocie dotyczy również osób niepełnosprawnych. Największy udział osób niepełnosprawnych wśród ogółu bezrobotnych występuje w powiecie strzeleckim (8,0%). Odsetek tej kategorii osób w tym powiecie jest wyraźnie niższy niż w kraju (6,0% i w województwie - 6,6%).

W związku ze wzmożonymi wyjazdami za granicę w celach zarobkowych, w Krainie św. Anny – podobnie jak w całym województwie - zaznacza się problem tzw. „eurosieroctwa". Największe natężenie tego zjawiska – mając na względzie wartości absolutne - występuje w powiecie opolskim ziemskim. Powiat krapkowicki i strzelecki lokuje się na trzeciej i czwartej pozycji pod względem ilości dzieci pozostawionych bez opieki przez przynajmniej jednego rodzica[11].

Odpływ ludności w związku z podejmowaniem pracy za granicą to również jedno z uwarunkowań dla szybszego starzenia się społeczeństwa. Osoby po 65 roku życia – w związku z wyjazdem dzieci za granicę – wymagały wsparcia socjalnego we większości gmin w Krainie św. Anny. W 2013 roku OPS nie obejmował pomocą takich osób jedynie w gminie Jemielnica, Leśnica i Zdzieszowice[12].

Na obszarze LGD w 2013 roku 3 251 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej, co stanowi 11,7% wszystkich takich gospodarstw w województwie opolskim. W latach 2009-2013 na obszarze LGD zarysowała się tendencja wzrostowa. Chociaż w województwie opolskim odsetek gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wzrósł w stosunku do 2009 roku o 4,8%, na obszarze LGD wzrost procentowy wyniósł 7,1%. Najwięcej gospodarstw korzystających z tego typu pomocy znajdowało się w gminie Strzelce Opolskie (917) i Krapkowice (845).

We większości gmin z obszaru LGD występuje umiarkowane zagrożenie ubóstwem. Wysoki poziom zagrożenia – wystąpił w dwóch gminach. Najbardziej zagrożona ubóstwem, pod koniec 2014 roku okazała się gmina Krapkowice, która uplasowała się pod tym względem na 24 pozycji wśród 71 gmin z województwa opolskiego. Kolejna gmina z wysokim poziomem zagrożenia ubóstwem to Jemielnica. Niski poziom zagrożenia ubóstwem określony został jedynie dla gminy Leśnica i Izbicko[13].

Mając na względzie nieuchronność nawarstwiania się negatywnych zjawisk społecznych w związku z postępującą na obszarze LGD depopulacją wskazana jest intensyfikacja działań skierowanych na rozwój przedsiębiorczości oraz na włączenie społeczne osób pozostających bez opieki i wsparcia ze strony rodzin. Konieczność wzmocnienia opieki nad osobami zależnymi to również szansa na stworzenie odpowiednich miejsc pracy oraz na podjęcie lub rozwój działalności gospodarczej w tym wymiarze.

Należy również zaznaczyć, że zawody związane z opieką nad osobami zależnymi cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem wśród osób bezrobotnych. Jako opiekun/ka dzieci chciało pracować 28,2% bezrobotnych, jako opiekun/ka osób starszych – 20,0%.

Zdaniem uczestników spotkań konsultacyjnych kwestią trudną do przezwyciężenia może być niższy poziom wynagrodzeń na obszarze LGD w stosunku do wynagrodzeń możliwych do uzyskania za granicą.

Mając na względzie ludność Krainy św. Anny należy podkreślić, że mieszkańców charakteryzuje silna więź z regionem oraz zainteresowanie kulturą i tradycją regionalną. Na powyższe zwracali uwagę uczestnicy spotkań warsztatowych w wielu gminach.

3.5. Grupy docelowe i grupy defaworyzowane

W oparciu o wnioski ze spotkań konsultacyjnych w gminach, a także w oparciu o badania ankietowe prowadzone wśród mieszkańców określone zostały grupy docelowe i grupy defaworyzowane, wymagające szczególnego wsparcia. Ponadto wskazane zostały główne obszary wsparcia dla poszczególnych grup defaworyzowanych.

Mieszkańcy Krainy św. Anny, w badaniach ankietowych, za najczęściej wskazywaną grupę docelową uznawali absolwentów szkół i uczelni (52,7%). Wyraźnie rzadziej, lecz wciąż przez około 1/3 badanych – w powyższym kontekście – wskazywane były osoby niepełnosprawne (33,3%), osoby 50+ (32,4%), seniorzy (32,9%) oraz kobiety powracające na rynek pracy po okresie wychowawczym (29,7%).

[11] Zob. Zjawisko eurosieroctwa w województwie opolskim Raport z badań przeprowadzonych przez ROPS w Opolu [online] http://www.rops-opole.pl/pobierz/Eurosieroctwo/Eurosieroctwo.pdf

[12] Zob. Społeczne skutki zagranicznych migracji mieszkańców województwa opolskiego – wybrane problemy dzieci i osób starszych, ROPS w Opolu, s. 75.

[13] Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim Wielowymiarowa analiza porównawcza opracowana na podstawie metody wzorca rozwoju. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu Stan na 31 grudnia 2014 r., Opole marzec 2015 [online] http://ois.ropsopole.pl/download/STOPIEN%20ZAGROZENIA%20UBOSTWEM-2014.pdf

Co czwarty mieszkaniec za grupę wymagającą wsparcia uznawał kobiety poszukujące aktywności zawodowej (26,6%) osoby żyjące poniżej minimum socjalnego (24,8%), osoby długotrwale pozostające bez pracy (23,9%) oraz samotne matki i samotnych ojców (23,0%).

Wyraźnie rzadziej wskazywano na osoby samotne (17,1%) oraz osoby powracające z emigracji zarobkowej (16,7%). Sporadycznie wskazywano na mniejszości narodowe i etniczne (8,6%), najrzadziej natomiast na rodziny, w tym wielodzietne.

Uczestnicy spotkań warsztatowych wskazywali na konieczność wsparcia podobnych grup defaworyzowanych, jakie zostały wskazane przez mieszkańców w badaniach ankietowych.

Uczestnicy spotkań zwracali uwagę na istotność włączenia społecznego zwłaszcza takich grup jak: osoby starsze i osoby niepełnosprawne, zarówno poprzez aktywizację społeczno-kulturalną tych grup, jak i poprzez udzielanie im wsparcia i opieki w codziennym życiu. Wsparcia w zakresie organizacji czasu wolnego wymagały - zdaniem uczestników spotkań również dzieci - w związku z nieobecnością rodziców pracujących za granicą (problem eurosieroctwa). Włączenia w sferę zawodową domagano się natomiast zwłaszcza w odniesieniu do takich grup defaworyzowanych, jak absolwenci nieposiadający doświadczenia zawodowego, samotni rodzice, matki powracające z urlopów macierzyńskich. Mając na względzie absolwentów, sugerowano, żeby nie tylko udzielać im wsparcia w postaci szkoleń, ale również – wykorzystywać ich wiedzę w działaniu, m.in. poprzez tworzenie akademii.

Rysunek 3. Grupy defaworyzowane wymagające wsparcia w opinii mieszkańców

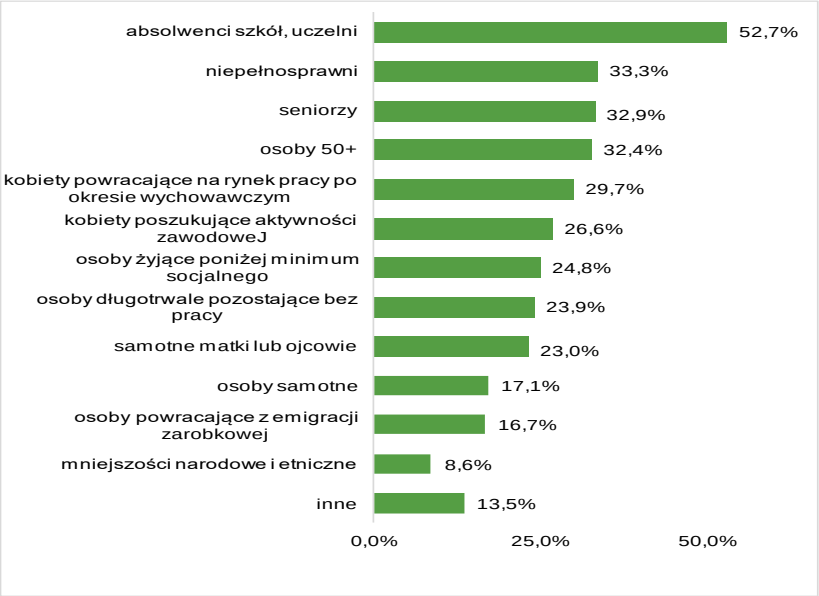

Źródło: Badania własne.

Ostatecznie – w oparciu o badania wśród mieszkańców oraz w oparciu o wnioski ze spotkań warsztatowych - wypracowany został następujący podmiotowy model wsparcia grup docelowych i defaworyzowanych:

Tabela 7. Model wsparcia grup docelowych i defaworyzowanych

główne grupy docelowe w tym defaworyzowane	**Główne obszary wsparcia**	**Rodzaj wykluczenia**
mieszkańcy - ogólnie	• podnoszenie jakości życia poprzez budowę, remonty, modernizację obiektów użyteczności publicznej oraz przestrzeni rekreacyjnych • podnoszenie jakości życia poprzez działania miękkie – inicjatywy społeczno-kulturalne dla mieszkańców • tworzenie miejsc pracy (m.in. w branży turystycznej, rekreacyjnej, gastronomicznej, usługowej) oraz wsparcie przedsiębiorczości	
przedsiębiorcy i rolnicy zainteresowani podjęciem działalności pozarolniczej, podmioty ekonomii społecznej	• tworzenie miejsc pracy, wsparcie przedsiębiorczości, rozwój działalności gospodarczej, usługi doradcze i szkoleniowe	
gminy	• podnoszenie jakości życia poprzez budowę, remonty, modernizację obiektów	

	użyteczności publicznej oraz przestrzeni rekreacyjnych • podnoszenie jakości życia poprzez działania miękkie – inicjatywy społeczno-kulturalne dla mieszkańców • tworzenie miejsc pracy (m.in. w branży turystycznej, rekreacyjnej, gastronomicznej, usługowej) oraz wsparcie przedsiębiorczości	
organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, parafie	• tworzenie miejsc pracy, wsparcie przy realizacji inicjatyw społeczno-kulturalnych, usługi doradcze i szkoleniowe	
absolwenci	• tworzenie miejsc pracy, zdobywanie doświadczeń zawodowych, szkolenia zawodowe	• wykluczenie z rynku pracy, w związku z brakiem doświadczenia zawodowego,
osoby 50+	• tworzenie miejsc pracy, zdobywanie doświadczeń zawodowych, szkolenia zawodowe • zwiększenie partycypacji w życiu społecznym poprzez aktywny udział w inicjatywach społeczno-kulturalnych	• wykluczenie z rynku pracy związane z wiekiem, • symptomy wykluczenia społecznego,
seniorzy	• zwiększenie partycypacji w życiu społecznym poprzez aktywny udział w inicjatywach społeczno-kulturalnych • wsparcie usług opiekuńczych	• wykluczenie społeczne,
osoby niepełnosprawne	• tworzenie miejsc pracy, zdobywanie doświadczeń zawodowych, szkolenia zawodowe • zwiększenie partycypacji w życiu społecznym poprzez aktywny udział w inicjatywach społeczno-kulturalnych • wsparcie usług opiekuńczych • eliminacja barier przestrzennych	• wykluczenie z rynku pracy związane z niepełnosprawnością i brakiem doświadczenia zawodowego, • wykluczenie społeczne, w wymiarze przestrzennym,
osoby bezrobotne	• tworzenie miejsc pracy, zdobywanie doświadczeń zawodowych, szkolenia zawodowe • zwiększenie partycypacji w życiu społecznym poprzez aktywny udział w inicjatywach społeczno-kulturalnych	• wykluczenie z rynku pracy warunkowane wieloma czynnikami społecznymi, kulturowymi i ekonomicznymi, • wykluczenie z życia społecznego warunkowane wieloma czynnikami, zwłaszcza materialnymi,
kobiety mające trudności z podjęciem zatrudnienia lub z powrotem na rynek pracy	• tworzenie miejsc pracy, zdobywanie doświadczeń zawodowych, szkolenia zawodowe • wsparcie usług opiekuńczych	• wykluczenie z rynku pracy w związku z macierzyństwem oraz brakiem doświadczenia zawodowego,
samotne matki lub samotni ojcowie	• tworzenie miejsc pracy, zdobywanie doświadczeń zawodowych, szkolenia zawodowe • wsparcie usług opiekuńczych	• wykluczenie z rynku pracy w związku z nadmiarem obowiązków rodzinnych, • wykluczenie społeczne z powodów materialnych,
osoby osamotnione w związku z czasowym lub stałym odpływem mieszkańców za granicę	• wsparcie usług opiekuńczych • zwiększenie partycypacji w życiu społecznym poprzez aktywny udział w inicjatywach społeczno-kulturalnych	• wykluczenie społeczne w związku z osłabieniem więzi rodzinnych i pozarodzinnych,

Źródło: Opracowania własne.

3.6. Spójność obszaru LGD

Kraina św. Anny leży na obszarze 10 gmin skupionych wokół ***wywyższenia Wyżyny Chełmskiej ze szczytem Góra św. Anny***. Gminy te znajdują się na terenie 3 powiatów: strzeleckiego, krapkowickiego i opolskiego. Teren, dla którego jest przygotowana Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność jest spójny i jednolity pod względem geograficznym, przyrodniczym, historycznym i kulturowym.

Geograficznie i przyrodniczo jest to obszar zwarty z kompleksami leśnymi, wspólnymi zbiornikami wód podziemnych, centralny punkt terenu stanowi Góra św. Anny. Największym zasobem przyrodniczym jest obszar Natura 2000, który obejmuje teren Parku Krajobrazowego Góra św. Anny z otuliną.

Jest to obszar, który łączą także zasoby historyczne i kulturowe, ludność na tym terenie stanowi potencjał, gwarantujący realizację strategii na drodze porozumienia i partnerstwa. Mieszkańcy są aktywni i zaangażowani w działalność społeczną i kulturową, co szczególnie widać na wsiach, gdyż jest to obszar koncentracji działań wiejskich w odnowie wsi, istnieją aktywne stowarzyszenia wiejskie, OSP i koła gospodyń, LZS, zespoły muzyczne, które realizują działania na obszarze wsi. Działania te są wspierane przez gminy, które ze środków UE i własnych dofinansowują projekty wiejskie. Niebagatelny wpływ na działalność kulturową ma Mniejszość Niemiecka, która również w postaci swoich klubów wiejskich prowadzi działalność. Ludność ma poczucie wspólnoty kulturowej, jest wiele wspólnych tradycji śląskich np. gwara, wodzenie niedźwiedzia, robienie koron żniwnych, kroszonek wielkanocnych oraz kulinaria kuchni śląskiej. W codziennym życiu wytworzyła się społeczność tolerancyjna i otwarta, połączona wspólnym losem.

Obszar objęty projektem ma zbliżone cechy społeczno-ekonomiczne. Ludność utrzymuje się z pracy zarobkowej w przemyśle, rzemiośle oraz w usługach. Część gospodarstw to silne gospodarstwa towarowe z dużą produkcją rolną (hodowla krów mlecznych i trzody chlewnej, produkcja roślinna). Małe gospodarstwa borykają się z problemami, część poszukuje alternatywnych źródeł dochodu, ale jest ich na razie niewielka ilość. Część mieszkańców emigruje zarobkowo, szczególnie ludzie młodzi, co stanowi duży problem tego obszaru.

Rozdział IV Analiza SWOT

Wypracowanie słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń Krainy św. Anny przebiegało kilkuetapowo przy zaangażowaniu lokalnej społeczności. Pierwszy, szczątkowy model SWOT został wypracowany w oparciu o istniejące badania diagnostyczne i ewaluacyjne[14]. Model ten został przedstawiony liderom społeczności lokalnej na pierwszym spotkaniu warsztatowym. Po spotkaniu model został zaktualizowany, a następnie był przedstawiany na spotkaniach warsztatowych w każdej gminie, po których również podlegał aktualizacji. Ponadto, w toku konstruowania słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń, wykorzystane zostały propozycje składane przez mieszkańców na internetowych wersjach materiałów zastosowanych w czasie spotkań warsztatowych, zamieszczonych na stronie internetowej Stowarzyszenia.

Wnioski z trzynastu przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych (trzech z liderami oraz dziesięciu z przedstawicielami obszaru pozwoliły na aktualizację słabych i mocnych stron oraz wygenerowanie szans i zagrożeń. Efektem konsultacji było dokonanie następujących aktualizacji:

- mocną stronę „dochód uzyskiwany za granicą" zastąpiono „doświadczeniem zawodowym uzyskiwanym za granicą" (dochód za granicą nie jest dużo wyższy niż w kraju, rzadziej jest wykorzystywany na cele inwestycyjne w kraju, częściej jest konsumowany za granicą)
- do mocnych stron dodano „silne więzi mieszkańców z regionem", niejednokrotnie wskazywane przez mieszkańców wielu gmin
- do mocnych stron dodano „dobrą znajomość języka niemieckiego wśród mieszkańców"
- do mocnych stron dodano „aktywność lokalnych organizacji pozarządowych", które w opinii uczestników spotkań czynnie angażują się w rozwój gmin
- do mocnych stron dodano „bogactwo historyczne (postacie historyczne, zabytki oraz szlaki historyczno-religijne)"
- do słabych stron dodano „odpływ absolwentów"
- do słabych stron dodano „małą liczbę firm przetwórstwa rolno-spożywczego i ekologicznego"
- do słabych stron dodano „słabo zróżnicowaną sieć gastronomiczną świadczącą usługi dla turystów"

[14] Diagnoza i analiza obszaru Stowarzyszenia Krainy św. Anny w trzech płaszczyznach w oparciu o zastany materiał osiągnięty przy wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Krainy św. Anny, Biostat, Rybnik 2015; Raport z badania ewaluacyjnego ex-post, Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju i funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie Kraina św. Anny, Biostat, Rybnik 2015.

- do słabych stron dodano „słabo rozwinięta sieć gastronomiczną świadczącą usługi dla turystów”
- do słabych stron dodano „słabo rozwinięta sieć jednostek świadczących usługi społeczne, w tym. opiekuńczo - wychowawcze”
- uszczegółowiono szansę w zakresie pozyskania środków na rozwój społeczności lokalnych o wyeksponowanie walorów przyrodniczo-turystycznych i historycznych i o ochronę bioróżnorodności
- szansę „bliskość do aglomeracji opolskiej” poszerzono o bliskość do aglomeracji górnośląskiej i dolnośląskiej
- uszczegółowiono szansę „Wzrost popularności turystyki rodzinnej i weekendowej” poprzez dodanie przykładu - zwiedzanie tradycyjnych wsi o zasobach kulturowych
- poszerzono szansę „Poprawa żeglowności rzeki Odry” o inne dopływy oraz o możliwość pozyskania środków na zagospodarowanie terenów rzecznych
- dodano szansę „Wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia i aktywnością ruchową mieszkańców , w tym osób starszych i dzieci”
- dodano szansę „Wzrost świadomości w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym i wykorzystania alternatywnych źródeł energii”

W odniesieniu do uwag i sugestii ze strony uczestników spotkań, w analizie SWOT nie uwzględniono następujących cech obszaru LGD:

- duża liczba mikroprzedsiębiorstw – ze względu na niższy – względem województwa - odsetek takich przedsiębiorstw wśród podmiotów wpisanych do rejestru REGON
- duża liczba inicjatyw kulturalnych – ze względu na deklarowany niedosyt znacznej części mieszkańców w tym obszarze oraz ze względu na brak jednoznaczności w tym zakresie po dokonaniu analizy statystyk publicznych
- nie rozwinięta sieć gastronomiczna – ze względu na relatywnie wyższy odsetek podmiotów działających w branży gastronomicznej w odniesieniu do województwa (wg działów PKD).

W analizie SWOT uwzględnione zostały natomiast te cechy obszaru LGD, co do których istnienia przekonanie wyrażała znacząca część uczestników warsztatów, mimo iż cechy te nie znajdowały jednoznacznego potwierdzenia w statystykach publicznych. Podejście to wynikało z przyjętych założeń metodologicznych, tj. z przekonania, że opinie znaczącej części mieszkańców w zakresie potrzeb i problemów mogą – w wielu wymiarach - stanowić bardziej adekwatne podłoże do formułowania celów i przedsięwzięć.

Na kształt modelu miały wpływ również zrealizowane - i częściowo omówione w poprzednich rozdziałach - badania wśród mieszkańców, przedsiębiorców i rolników, wśród osób bezrobotnych oraz wśród przedstawicieli spółdzielni socjalnych. Ostateczne, niżej przedstawione zestawienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych to również efekt uwzględnienia analiz ogólnodostępnych danych statystycznych oraz danych będących w posiadaniu Stowarzyszenia, które zostały przedstawione w rozdziale III Diagnoza. Model ostateczny po konsultacjach on-line i uwzględnieniu uwag i sugestii zawiera poniższa tabela.

Tabela 8. Analiza SWOT oraz wnioski i kierunki działań

Lp	MOCNE STRONY		SŁABE STRONY
1.	Góra św. Anny, jako rozpoznawalna marka w kraju i za granicą	1.	Ujemne saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych
		2.	Odpływ absolwentów
2.	Dostępność do autostrady A4 i innych dróg krajowych	3.	Niedobór pracowników o określonych kwalifikacjach zawodowych, nie w pełni dostosowana do potrzeb rynku pracy oferta edukacyjna
3.	Bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa i stale rozbudowywana infrastruktura kanalizacyjna	4.	Niższe względem kraju i województwa dochody i wydatki gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca
4.	Korzystne uwarunkowania gospodarcze - lokalizacja dużych i średnich przedsiębiorstw	5.	Wyższa stopa bezrobocia wśród kobiet niż wśród mężczyzn
		6.	Niski poziom wynagrodzeń
5.	Działalność spółdzielni socjalnych oraz licznych małych przedsiębiorstw	7.	Mała liczba firm przetwórstwa rolno-spożywczego i ekologicznego
6.	Walory przyrodnicze i turystyczno-rekreacyjne (w tym dorzecza rzeki Odry)	8.	Infrastruktura drogowa wymagająca remontu i modernizacji
		9.	Mała liczba turystów poza sezonem turystycznym
7.	Odpowiednia ilość miejsc noclegowych w większości gmin za wyjątkiem gmin: Walce i Tarnów Opolski	10.	Niewystarczająco rozwinięta lokalna (międzygminna) sieć transportu zbiorowego

8.	Silna więź mieszkańców z regionem; mieszkańcy zainteresowani kulturą i tradycją regionalną oraz aktywność lokalnych organizacji pozarządowych		
9.	Rozwinięta sieć instytucji i obiektów kulturalnych i sportowych	11.	Niewykorzystany potencjał zasobów kulturowych, historycznych, – mała liczba odrestaurowanych i przystosowanych do pełnienia nowych funkcji obiektów, w tym turystycznych obiektów zabytkowych.
10.	Dobra znajomość języka niemieckiego wśród mieszkańców	12.	Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych, niedoinwestowana infrastruktura turystyczna w zakresie ilości i jakości ścieżek rowerowych, parkingów
11.	Rozwinięta edukacja na poziomie ponadgimnazjalnym		
12.	Doświadczenie zawodowe mieszkańców uzyskane za granicą	13.	Niewystarczające dostosowanie standardów obiektów noclegowych do potrzeb turystów i współczesnych form turystyki
13.	Zmodernizowane rolnictwo		
14.	Pracowitość mieszkańców	14.	Niska liczba zidentyfikowanych i wypromowanych produktów lokalnych oraz grup artystycznych
15.	Rozwinięta współpraca z podmiotami zagranicznymi		
16.	Przygotowane tereny inwestycyjne	15.	Zmniejszająca się aktywność społeczna w związku z odpływem mieszkańców
17.	Bogactwo historyczne (postacie historyczne, zabytki oraz szlaki historyczno-religijne, m.in. Szlak Cysterski i Szlak św. Jakuba)	16.	Słabo zróżnicowana sieć gastronomiczna
		17.	Słabo rozwinięta sieć jednostek świadczących usługi społeczne, w tym. opiekuńczo-wychowawcze
		18.	Słabo rozwinięta sieć mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych
		19.	Niewystarczające zainteresowanie inwestorów budową zakładów produkcyjnych i usługowych oraz realizacją inwestycji z zakresu infrastruktury turystycznej
	(NAJBARDZIEJ REALNE) SZANSE		**(NAJBARDZIEJ REALNE) ZAGROŻENIA**
1.	Pozyskanie środków na rozwój społeczności lokalnych, w tym na wyeksponowanie walorów przyrodniczo-turystycznych i historycznych, ochronę bioróżnorodności oraz na dalszą modernizację rolnictwa	1.	Starzenie się społeczeństwa
		2.	Spadek zainteresowania turystyką sentymentalną
		3.	Niska skala napływu nowych mieszkańców (za wyjątkiem gminy Gogolin i Ujazd)
		4.	Trudności w dotarciu do miasta wojewódzkiego z wykorzystaniem publicznych środków transportu
2.	Wzrost zainteresowania produktami lokalnymi		
3.	Wzrost zainteresowania produktami ekologicznymi	5.	Zbyt duża biurokracja utrudniająca pozyskiwanie środków finansowych
4.	Bliskość do aglomeracji opolskiej, górnośląskiej oraz dolnośląskiej	6.	Zagrożenie powodziowe ze względu na położenie względem rzeki Odry (dotyczy gmin nadodrzańskich)
5.	Aktywność inwestycyjna mieszkańców gminy pracujących za granicą oraz dochody mieszkańców uzyskiwane za granicą	7.	Ograniczone możliwości inwestycyjne w związku z obecnością obszarów chronionych Zanieczyszczenia środowiska
6.	Moda na zamieszkiwanie na terenach wiejskich, położonych w niewielkiej odległości od większych ośrodków miejskich	8.	Niesprzyjające produkcji i sprzedaży produktów lokalnych regulacje prawne
7.	Wzrost popularności turystyki rodzinnej i weekendowej (w tym na zwiedzanie tradycyjnych wsi o zasobach kulturowych)	9.	Niewystarczające wsparcia finansowe na zagospodarowanie czasu pozaszkolnego dla dzieci i młodzieży
8.	Pozyskanie środków na zagospodarowanie i poprawę żeglowności rzeki Odry oraz innych dopływów	10.	Niski poziom zaufania społecznego utrudniający nawiązywanie współpracy
9.	Wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia i aktywnością ruchową mieszkańców, w tym osób starszych i dzieci		
10.	Wzrost świadomości w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym i wykorzystania alternatywnych źródeł energii		

Źródło: Opracowanie własne.

Analiza SWOT w zakresie słabych i mocnych stron znajduje swoje odzwierciedlenie w odpowiednich podrozdziałach rozdziału III Diagnoza. Powiązania logiczne – z uwzględnieniem powiązanych celów LSR - przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Matryca powiązań Diagnozy, SWOT i celów

Mocne strony	Podrozdział z rozdziału III Diagnoza	Powiązane cele	Słabe strony	Podrozdział z rozdziału III Diagnoza	Powiązane cele
1	3.2	1.1	**1**	3.4	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2
2	3.1	1.1, 1.3, 2.1, 2.2	**2**	3.4	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2
3	3.3	1.3, 2.1, 2.2	**3**	3.4	2.1
4	3.1	2.1, 2.2	**4**	3.1	1.1, 2.1, 2.2
5	3.1	2.1, 2.2	**5**	3.4	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2
6	3.2	1.1, 1.3	**6**	3.4	1.1, 2.1, 2.2
7	3.2	1.1, 1.3	**7**	3.1	2.1, 2.2
8	3.2, 3.4	1.2	**8**	3.1	-
9	3.3	1.2	**9**	3.2	1.1, 1.2
10	3.2	1.1	**10**	3.3	-
11	3.3	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2	**11**	3.2	1.1
12	3.1	2.1, 2.2	**12**	3.2	1.1
13	3.1	2.1, 2.2	**13**	3.2	1.1
14	3.1	1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2	**14**	3.2	1.1, 1.2, 2.1, 2.2
15	3.2	1.1,	**15**	3.4	1.2
16	3.1	2.1,	**16**	3.2	1.1, 2.1, 2.2
17	3.2	1.1	**17**	3.3	1.2, 1.3, 2.1, 2.2
			18	3.3	-
			19	3.2	1.1, 2.1, 2.2

Źródło: Opracowanie własne

Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwojowych Krainy św. Anny pozwala na określenie następujących kierunków działań i wniosków:

1. Stanowiące mocną stronę Krainy św. Anny wszelkie walory przyrodniczo-krajobrazowe, historyczne, a także rozwiniętą bazę turystyczną należy wykorzystać do rozwoju rekreacji i turystyki regionalnej. Szansę na wykorzystanie tych walorów wzmacniają zwłaszcza zmiany świadomościowe oraz zmiany w zakresie stylu życia społeczeństw zachodnich, przejawiające się wzrostem zainteresowania konsumpcją produktów i usług lokalnych i ekologicznych, popularnością turystyki rodzinnej i weekendowej, wzrostem zainteresowania zdrowym trybem życia i aktywnością ruchową. Szansę na rozwój turystyki i rekreacji mogą stanowić również środki na zagospodarowanie i poprawę żeglowności rzeki Odry oraz jej dopływów. Ponadto, szansą na wykorzystanie ww. walorów jest możliwość pozyskania funduszy na rozwój społeczności lokalnych, w tym na wyeksponowanie walorów przyrodniczo-turystycznych i historycznych, ochronę bioróżnorodności oraz na dalszą modernizację rolnictwa. Kolejnym, ekonomicznym potencjałem sprzyjającym rozwojowi turystyki i rekreacji mogą być gromadzone przez osoby pracujące za granicą środki inwestycyjne. Rozwojowi turystyki powinny również sprzyjać kontakty zagraniczne mieszkańców oraz znajomość języka niemieckiego na obszarze LGD.
2. Możliwości wykorzystania walorów przyrodniczo-krajobrazowych i historycznych może zagrozić spadek zainteresowania turystyką sentymentalną, jednak – w związku z posiadaniem migracyjnego kapitału społecznego przez mieszkańców - zagrożenie to może zostać przezwyciężone, poprzez pozyskanie nowych pokoleń zagranicznych turystów, a także – poprzez wzrost popularności turystyki w kraju.
3. Rozwojowi turystyki regionalnej z wykorzystaniem produktów lokalnych, podobnie jak rozwojowi przedsiębiorczości lokalnej mogą zagrozić utrudnienia wynikające z regulacji prawnych w zakresie produkcji i sprzedaży produktów lokalnych. Należy również uwzględnić, że rozwój turystyki i rekreacji może dokonywać się przy ograniczonych możliwościach inwestycyjnych w związku z obecnością na obszarze LGD obszarów

chronionych. W celu umożliwienia dalszego rozwoju turystyki i rekreacji w Krainie św. Anny konieczne jest jednak zwiększenie dbałości o środowisko naturalne.

4. Stanowiące mocną stronę Krainy św. Anny walory przyrodniczo-krajobrazowe należy chronić, jako dobro powszechne, co będzie znajdować poparcie we wzroście świadomości w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym i wykorzystywania alternatywnych źródeł energii.
5. Mocne strony, takie jak położenie geograficzne, bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura wodociągowa i stale rozbudowywana infrastruktura kanalizacyjna, korzystne uwarunkowania gospodarcze, takie jak lokalizacja dużych i średnich przedsiębiorstw, rozwinięta sieć instytucji i obiektów kulturalnych i sportowych, rozwinięta edukacja na poziomie ponadgimnazjalnym, a także walory przyrodniczo-krajobrazowe powinny być wykorzystywane, jako atuty przyciągające nowych mieszkańców. Ukierunkowaniu temu będzie sprzyjał ogólnopolski trend zamieszkiwania na terenach wiejskich, położonych w niewielkiej odległości od większych ośrodków miejskich. Zagrożeniem dla powyższego trendu, jak również dla wykorzystania ww. mocnych stron – może być starzenie się społeczeństwa. Zagrożenie to może być jednak minimalizowane poprzez odpowiednie oferty usługowe oferowane na obszarze LGD osobom starszym. Trudniejsze do przezwyciężenia może okazać się niewystarczająco rozwinięte budownictwo socjalne.
6. Będące mocną stroną Krainy św. Anny, położenie przy autostradzie A4, należy wykorzystać w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości. Wykorzystaniu tej mocnej strony będzie sprzyjać dogodne położenie – w bezpośredniej bliskości aglomeracji opolskiej, górnośląskiej oraz – w niedalekiej odległości od aglomeracji dolnośląskiej. Jednym z istotnych zagrożeń dla rozwoju turystyki, a także dla pozyskania nowych mieszkańców - przy niesprzyjających procesach starzenia się społeczeństwa – jest jednak trudność dotarcia do miasta wojewódzkiego oraz do innych miejscowości na terenie Krainy św. Anny przy pomocy transportu publicznego.
7. Silną więź mieszkańców z regionem; zainteresowanie kulturą i tradycją regionalną, aktywność lokalnych organizacji pozarządowych, rozwiniętą sieć instytucji i obiektów kulturalnych i sportowych, należy wykorzystywać do wzmacniania zaangażowania społecznego. Działaniom w tym zakresie winna sprzyjać możliwość pozyskania środków zewnętrznych. Zagrożeniem trudnym do przezwyciężenia może okazać się ogólnospołeczny brak zaufania społecznego, utrudniający współpracę.
8. Mocną stroną Krainy św. Anny jest zróżnicowanie przedsiębiorstw ze względu na wielkość, przy relatywnie – względem kraju i województwa – dużej ilości dużych, średnich i małych przedsiębiorstw, a także działalność spółdzielni socjalnych. Ta mocna strona, podobnie jak pracowitość mieszkańców, ich doświadczenie zawodowe uzyskane za granicą, zmodernizowane rolnictwo oraz istnienie terenów inwestycyjnych należy wykorzystywać w dalszym rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości. Możliwości działań w tym kierunku wzmacnia położenie geograficzne (bliskość innych aglomeracji) oraz możliwość pozyskania środków zewnętrznych na rozwój przedsiębiorczości. Obecność obszarów chronionych może spowalniać rozwój gospodarki, lecz może zostać również wykorzystana do rozwoju branż nieingerujących istotnie w środowisko.
9. Istotnym zagrożeniem - zarówno dla rozwoju turystyki, rekreacji jak i przedsiębiorczości - jest niebezpieczeństwo powodziowe. Wszelkie działania prorozwojowe powinny uwzględniać ten rodzaj zagrożenia, a wszelkie efekty polegające na trwałej minimalizacji zagrożenia powinny być eksponowane, jako mocna strona.
10. Za zasadniczo niesprzyjający rozwojowi Krainy św. Anny uznać należy odpływ mieszkańców. Lokalne uwarunkowania sprzyjające stałemu odpływowi mieszkańców stale oddziałują, a napływowi mieszkańców nie sprzyja spadek liczby urodzeń w całym kraju i w Europie. Ponadto, zarówno stały odpływ za granicę, jak i zagraniczne migracje zarobkowe mieszkańców stanowią istotną słabą stronę Krainy św. Anny, gdyż osłabiają aktywność społeczną na obszarze LGD, sprzyjają generowaniu się negatywnych zjawisk i problemów społecznych, jak m.in. eurosieroctwo oraz powodują stagnację na lokalnych rynkach pracy. Ta słaba strona może stanowić utrudnienie w wykorzystaniu większości nadarzających się szans, niemniej, przy odpowiednim wykorzystaniu szansy, jaką stanowią zasoby ekonomiczne migrantów możliwe będzie pomniejszenie znaczenia tej negatywnej dla rozwoju obszaru cechy.
11. Podejmowanie pracy za granicą jest również słabą stroną obszaru LGD z racji relatywnie niższych (względem kraju i województwa) dochodów i wydatków gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Z powyższych względów, istotne, żeby szansę pozyskania środków zewnętrznych wykorzystać do działań, które pozwolą na trwałą zmianę i poprawę dochodów gmin.
12. Słabą stroną Krainy św. Anny jest wyższy odsetek bezrobotnych wśród kobiet. Przy wykorzystaniu sprzyjających szans rozwojowych i ukierunkowaniu na rozwój turystyki regionalnej oraz usług dla ludności możliwe będzie osłabienie nierówności w dostępie do zatrudnienia w przypadku tej kategorii społecznej.
13. Trudną do przezwyciężenia słabą stroną może okazać się niski poziom wynagrodzeń w stosunku do wynagrodzeń możliwych do uzyskania za granicą. Trudno bowiem oczekiwać, że poziom płac w kraju i za granicą wyrówna się w krótkiej perspektywie czasowej. Uzyskiwaniu wyższych płac sprzyjać może jednak podejmowanie działalności gospodarczej, co powinno stanowić istotny cel wsparcia w ramach LSR. Niedobór siły roboczej w związku z podejmowaniem lepiej płatnej pracy za granicą mógłby zostać ograniczony poprzez

działania ukierunkowane na włączenie zawodowe również takich grup defaworyzowanych jak: absolwenci, długotrwale bezrobotni, niepełnosprawni, osoby 50+.

14. Szansą na przezwyciężenie trudności związanych z niską liczbą firm przetwórstwa rolno-spożywczego i ekologicznego może być wykorzystanie odpowiednio przewidzianych na ten cel środków zewnętrznych, a także wzrost świadomości społecznej w zakresie konsumpcji, sprzyjający zaopatrywaniu się w produkty lokalne i ekologiczne.
15. Mimo walorów turystyczno-krajobrazowych i historycznych, słabą stroną w rozwoju turystyki i rekreacji w Krainie św. Anny jest niewykorzystywanie wszystkich tych walorów, ograniczona liczba turystów poza sezonem turystycznym, niewykorzystany potencjał zasobów kulturowych, historycznych, – mała liczba odrestaurowanych i przystosowanych do pełnienia nowych funkcji obiektów, w tym turystycznych obiektów zabytkowych, niedoinwestowana infrastruktura turystyczna w zakresie ilości i jakości ścieżek rowerowych, parkingów, niewystarczające dostosowanie standardów obiektów noclegowych do potrzeb turystów i współczesnych form turystyki, niska liczba zidentyfikowanych i wypromowanych produktów lokalnych i grup artystycznych oraz słabo zróżnicowana sieć gastronomiczna. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych, a także zmiany w zakresie stylu życia mogą pomóc osłabić oddziaływanie ww. słabych stron.

Rozdział V Cele i wskaźniki

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny będzie realizowana w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W związku z powyższym przy konstruowaniu celów ogólnych, szczegółowych oraz przedsięwzięć dla LSR uwzględniono kierunki działania, które w oczywisty sposób wpisują się w cele przypisane do LEADERA w ramach PROW 2014-2020.

5.1. Partycypacyjny charakter konstruowania celów – powiązania z analizą SWOT oraz wnioski z badań i konsultacji

Cele ogólne i szczegółowe zostały skonstruowane w oparciu o wyprowadzone w toku analizy SWOT kierunki działań i wnioski. Wstępnie wypracowana treść celów, a także - wyznaczony poprzez przypisanie określonych operacji wstępny zakres celów zostały poddane konsultacjom w trakcie spotkań warsztatowych. W wyniku konsultacji zmieniona została treść celu szczegółowego 1.2, poprzez dodanie do treściowego zakresu celu terminu edukacja, wychodząc z założenia, że w niektórych obszarach oraz w odniesieniu do niektórych grup działania aktywizacyjne powinny być poprzedzone odpowiednią interwencją o stricte edukacyjnym charakterze. Ponadto, w jeden cel szczegółowy – zaszeregowane zostały dwa cele szczegółowe odnoszące się, kolejno, do miękkich i do twardych inicjatyw w dziedzinie rekreacji i turystyki.

Skonstruowane cele ogólne i szczegółowe pozostały w zgodności z oczekiwaniami uczestników spotkań warsztatowych. Na ogólnym poziomie stwierdzić należy, że uczestnicy spotkań - po pierwsze - wskazywali zarówno na potrzebę realizacji działań „miękkich" (promocja, imprezy, wydarzenia, szkolenia), jak i działań „twardych" (budowa, modernizacja, remont, uporządkowanie terenu, zakup maszyn/sprzętu). Po drugie, wskazywali na działania w obszarze turystyki, rekreacji i środowiska naturalnego, w celu uatrakcyjnienia Krainy św. Anny dla napływających turystów. Po trzecie, wskazywali na konieczność uatrakcyjnienia Krainy św. Anny dla mieszkańców tego obszaru, po czwarte – na potrzebę ekonomicznego rozwoju Krainy św. Anny, w tym lokalnej przedsiębiorczości. Mając na względzie cele z zakresu przedsiębiorczości – w odniesieniu do zaproponowanych na spotkaniach celów – poczynione zostały zmiany. Pierwotny podział na cele ukierunkowane na miękkie i twarde działania został zastąpiony podziałem na cele ukierunkowane na tworzenie nowej przedsiębiorczości oraz na rozwój przedsiębiorczości. Zmiana została przeprowadzona przez Lokalnych Liderów w związku z koniecznością dostosowania celów do zakresu wsparcia w ramach PROW na lata 2014-2020.

Ponadto, w toku spotkań warsztatowych dookreślony został zakres celów poprzez modyfikację, dodanie lub usunięcie odpowiednich operacji. Do rekomendowanych operacji, przedstawionych na spotkaniach konsultacyjnych, wpisane zostały dodatkowe, wskazane przez uczestników spotkań, takie jak: banery przydrożne informujące o atrakcjach, budowa szlaków konnych i edukacyjnych, zabezpieczanie i zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych.

Poszerzono również możliwość zagospodarowania otoczenia o tereny przy obiektach sakralnych, zakres inicjatyw promujących i umożliwiających realizację nieodpłatnych usług dla mieszkańców o problematykę zdrowego trybu życia, zakres działań w obszarze odnawialnych źródeł energii (nie tylko budowa, ale również remont), zakres grup mogących pozyskać środki na zakup maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu (nie tylko dla rolników, ale również dla wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą).

Pozostałe propozycje działań składane przez uczestników wpisywały się w zakres rekomendowanych operacji. Uczestnicy spotkań bardziej precyzyjnie odnosili się do działań z zakresu rozwoju turystyki, rekreacji i promocji Krainy

św. Anny oraz do działań skierowanych na wszelkie formy społecznej aktywizacji mieszkańców, rzadziej natomiast przedstawiali uszczegółowione koncepcje na rozwój przedsiębiorczości, mimo dostrzegania istotności działań w tym kierunku.

Uwagi i propozycje uzupełniające operacyjny zakres celów składane były również przez mieszkańców na internetowych wersjach materiałów zastosowanych na spotkaniach warsztatowych. Mieszkańcy postulowali działania skierowane na ochronę bioróżnorodności, ochronę atrakcyjnej turystycznie tradycyjnej przestrzeni wiejskiej, tworzenie nowych pakietów turystycznych, obejmujących oferty turystyki 1 dniowej, objazdowej, turystyki kulinarnej.

Cele – a zwłaszcza ich zakres operacyjny - zostały dookreślone również w oparciu o zrealizowane badania, częściowo opisane w poprzednich rozdziałach. Wnioski oraz rozkłady odpowiedzi z badań, które nie znalazły bezpośredniego przełożenia na kształt analizy SWOT – gdyż dotyczyły kolejnych etapów konstruowania LSR – zostały wzięte pod uwagę przy dookreśleniu zakresu operacyjnego poszczególnych celów.

Poniżej, zawarte zostały powiązania celów szczegółowych z kierunkami działań wynikającymi z analizy SWOT. W dalszej części rozdziału przedstawione zostały również nieomówione wyniki badań empirycznych, wzięte pod uwagę przy określeniu zakresu operacyjnego celów oraz przy wyborze przedsięwzięć.

Tabela 10. Powiązanie celów szczegółowych z analizą SWOT

Cele ogólne	**Cele szczegółowe**	Kierunki działań i wnioski wynikające z analizy SWOT [numeracja]
1.0 Atrakcyjna i aktywna Kraina św. Anny	Rozwój rekreacji i turystyki regionalnej z zachowaniem dziedzictwa lokalnego	1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 15
	Aktywizacja i edukacja społeczna i kulturalna oraz integracja wewnątrz i międzypokoleniowa mieszkańców Krainy św. Anny	7, 10, 12, 14
	Inwestycje w przestrzeń publiczną oraz w obiekty i infrastrukturę podnoszącą jakość życia z zachowaniem dbałości o środowisko naturalne	5, 7, 10, 11, 12
2.0 Zrównoważony rozwój i przedsiębiorczość w Krainie św. Anny	Zakładanie działalności gospodarczej	1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
	Rozwój przedsiębiorczości sprzyjający tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy	1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14

Źródło: Opracowanie własne.

Na etapie określania celów, a także ich zakresu operacyjnego wzięte zostały pod uwagę również wyniki badań zrealizowanych wśród mieszkańców.

Najwięcej badanych (64,0%) środki przyznane na rozwój przedsiębiorczości ulokowałoby w obszarze turystyki i rekreacji (64,0%). W dalszej kolejności badani wskazywali na obszar aktywizacji zawodowej mieszkańców, ochronę środowiska, działania innowacyjne, usługi. Rzadziej wskazania dotyczyły przetwórstwa produktów rolnych, tworzenia inkubatorów przetwórstwa lokalnego, wspierania współpracy między firmami, przeciwdziałania zmianom klimatycznym oraz rozwoju usług gastronomicznych. Żaden obszar nie uzyskał mniej niż 10% wskazań, co pozwala sądzić, że skierowanie działań na ww. obszary nie będzie stanowiło wsparcia jedynie dla wąskiej marginalnej grupy mieszkańców. Szczegółowy rozkład odpowiedzi zawiera wykres:

Rysunek 4. Odsetki respondentów wskazujących poszczególne obszary w odpowiedzi na pytanie: „Na jakie kierunki przedsiębiorczości przeznaczyłbyś/abyś te środki?”

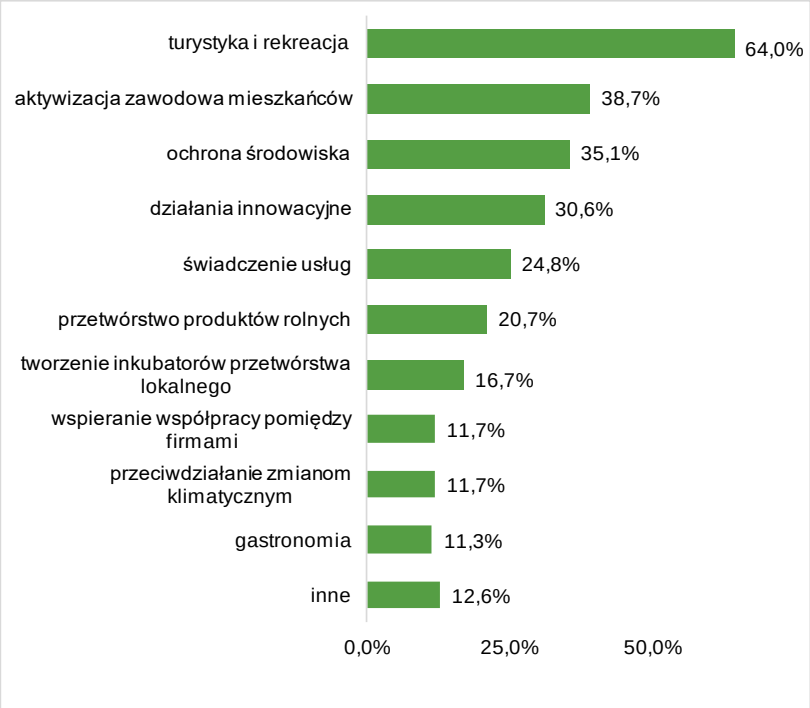

Źródło: Badania własne.

W odniesieniu do innych działań niekoniecznie ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorczości mieszkańcy zwracali uwagę w szczególności na rozwój turystyki i rekreacji oraz na przebudowę lub budowę dróg. Nieco mniej mieszkańców przeznaczyłoby środki na zachowanie i ochronę dziedzictwa historyczno-kulturowego oraz przyrodniczego. W dalszej kolejności badani wskazywali na działania w obszarze edukacji i wychowania, sportu, kultury i sztuki, ochrony zdrowia. Na ostatnią – najrzadziej wskazywaną - kwestię zwróciło uwagę 24,8% mieszkańców, co pozwala sądzić, że działania w tym obszarze nie będą wspierać wyłącznie wąskiej grupy mieszkańców. Szczegółowy rozkład prezentuje poniższy wykres.

Rysunek 5. Odsetki respondentów wskazujących poszczególne obszary w odpowiedzi na pytanie: „Jakie inne działania powinniśmy wspierać?”

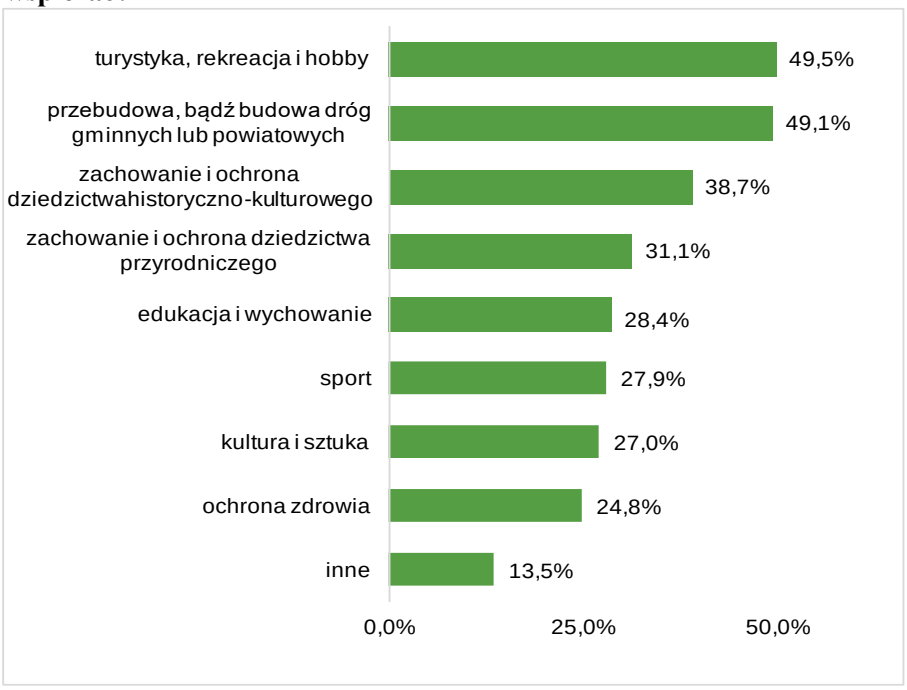

Źródło: Badania własne.

Przy konstruowaniu celów i ich zakresu operacyjnego wzięte zostały również pod uwagę wyniki badań przeprowadzonych wśród przedsiębiorców, a ściślej – ich zainteresowanie pozyskiwaniem środków w ramach nowej perspektywy. Zamiar skorzystania z programów operacyjnych w perspektywie najbliższych 5 lat zadeklarowało 56,8% przedsiębiorców Badani z podobną częstością deklarowali chęć pozyskania środków z PROW, podejścia LEADER oraz z innych programów. Badani najczęściej deklarowali zamiar pozyskania środków na ogólną modernizację i rozwój firmy (59) oraz na zakup maszyn i urządzeń (56; bez doprecyzowania rodzaju). Kolejne rodzaje celów deklarowane były wyraźnie rzadziej i dotyczyły zamiaru stworzenia nowych miejsc pracy (19), zakupu środka transportu lub pojazdu specjalistycznego (12), informatyzacji firmy i zaopatrzenia w nowe technologie (12), budowy i rozbudowy obiektów przedsiębiorstwa. Szczegółowe wskazania przedstawione zostały w poniższej tabeli:

Tabela 11. Działania wymagające pozyskania środków w perspektywie najbliższych 5 lat

Działania, wymagające pozyskania środków w perspektywie najbliższych 5 lat	Częstość wskazań
modernizacja/ rozwój firmy - ogólnie	59
zakup maszyn i urządzeń - ogólnie	56
stworzenie nowych miejsc pracy	19
zakup środka transportu (samochód, w tym pojazdy specjalistyczne)	12
informatyzacja firmy i nowe technologie	12
budowa / rozbudowa obiektów przedsiębiorstwa (np. stacja diagnostyczna, hala, warsztat, magazyn)	8
remont obiektów (np. zaplecza, sklepu, biura)	6
poszerzenie działalności hotelarskiej i stworzenie/rozbudowa agroturystyki	5
zakup maszyn rolniczych (sprzęt do koszenia, ciągnik)	5
poszerzenie działalności gastronomicznej (budowa/rozbudowa kuchni)	3
ochrona środowiska i produkcja źródeł energii (kolektory słoneczne, ogniwa fotogalwaniczne)	3
reklama	2
zakup maszyn budowlanych, stolarskich	2
działalność wydawnicza	1
szkolenia dla pracowników	1
szkolenia dla dzieci i młodzieży	1
poszerzenie działalności na usługi rolnicze	1
nowe rynki zbytu	1
zachowanie tradycyjnej kultury krawiectwa	1
produkcja brykietu	1
zakup działki	1
przetwórstwo,	1
infrastruktura zieleni, plac zabaw	1
działania naukowo - badawcze	1

Źródło: Badania własne.

W procesie konstruowania celów i ich zakresu operacyjnego pod uwagę wzięta została również większość potrzeb spółdzielni socjalnych. Spółdzielnie deklarowały zainteresowanie współpracą z LGD zwłaszcza w zakresie promocji spółdzielni oraz jej wyrobów i usług (4). W dalszej kolejności wskazywano na wspólną organizacją imprez, szkoleń, kursów (2), udostępnianie sal i obiektów dla Stowarzyszenia Kraina św. Anny (2), przynależnością do Stowarzyszenia Kraina św. Anny (1).

Ponadto, przedstawiciele spółdzielni wskazywali na zainteresowanie innymi działaniami i możliwościami, zwłaszcza takimi jak: działalność w zakresie zbiórki odpadów lub utrzymywania czystości i porządku w gminach, świadczenie usług dla osób społecznie i zawodowo wykluczonych, poprzez oferowanie im prac związanych z rolnictwem i naturą, wejściem w skład klastrów – we współpracy z sektorem prywatnym i publicznym oraz nawiązywaniem współpracy z innymi podmiotami ekonomii społecznej.

Jednostkowe na ogół wskazania dotyczyły działalności w zakresie odnawialnych źródeł energii, działalności w zakresie usług leśnych, działalności w zakresie melioracji wodnych, współpracy branżowej, fizjoterapii.

W konstruowaniu celów LSR nie zostały wzięte pod uwagę potrzeby mieszkańców w zakresie budownictwa mieszkaniowego, w zakresie wzmocnienia transportu zbiorowego oraz w zakresie budowy dróg. Potrzeby te w sposób bardziej skuteczny będą mogły być realizowane w ramach innych programów.

Stowarzyszenie przeprowadziło również sondę wśród mieszkańców obszaru LGD i upowszechniło wzory fiszek projektowych. W rezultacie Stowarzyszenie uzyskało ***262 fiszki z pomysłami*** na realizację działań zgodnych z wytycznymi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24.09.2015r w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność" objętego PROW 2014-2020. Kwota pomysłów opiewała na ok. 80 000 000 zł.

Potrzeby i problemy społeczności lokalnej wyartykułowane przy pomocy fiszek zostały ujęte i uwzględnione w konstruowaniu przedsięwzięć, a ich następstwem są wygenerowane wskaźniki produktu i rezultatu.

Lokalni liderzy Stowarzyszenia po przeanalizowaniu zebranych fiszek uznali, iż wsparcia (także w zakresie realizacji celów i przedsięwzięć wytyczonych przez LGD) wymagają przede wszystkim przedsięwzięcia z zakresu: *Zachowania dziedzictwa, Popularyzacji lokalnych produktów i usług, Działań proekologicznych, Wzmocnienia kapitału społecznego oraz Poznaj Krainę św. Anny*. W przypadku braku zainteresowania ze strony potencjalnych beneficjentów realizacją powyższych przedsięwzięć Stowarzyszenie Kraina św. Anny ***przewiduje możliwość realizacji operacji własnych.***

5.2. Cele główne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia

W Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność zostały skonstruowane dwa cele ogólne oraz pięć celów szczegółowych. Do odpowiednich celów szczegółowych przypisane zostały odpowiednie przedsięwzięcia. Dla przedsięwzięć określony został zakres wsparcia oraz katalog wnioskodawców.

LSR umożliwia podejmowanie innowacyjnych operacji. Innowacyjność w zakresie operacji wynika w dużej mierze z możliwości, jakie w nowej perspektywie finansowej stwarza podejście LEADER. W Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność możliwe jest podejmowanie innowacyjnych działań, co w sposób bezpośredni lub pośredni znalazło odzwierciedlenie na poziomie rekomendowanych operacji. Za innowacyjne – w odniesieniu do celu 1.1 - uznać można ukierunkowanie na zintegrowanie oferty turystycznej i rekreacyjnej, co podejmowania wspólnych działań w tym zakresie. Z tego względu, w ramach celu 1.1. możliwe będzie pozyskanie środków na wspólne działania międzysektorowe, w toku, których skonstruowana zostanie spójna i zintegrowana oferta.

W ramach LSR przewiduje się także możliwość tworzenia mikroretencji w celach turystyczno-rekreacyjnych, co również uznać można za działanie innowacyjne. Podobnie należy zapatrywać się na operacje z zakresu ochrony atrakcyjnej turystycznie przestrzeni wiejskiej, które pozwolą w sposób kompleksowy chronić nie tylko pojedyncze obiekty, ale atrakcyjne turystycznie kompleksy przestrzenne.

W bieżącym okresie realizacji strategii w większym stopniu niż we wcześniejszym okresie wspierane będą działania innowacyjne z zakresu zrównoważonego rozwoju, z zakresu ekonomii społecznej i przetwórstwa.

W ramach celów 2.1 i 2.2 będzie można pozyskać środki wprowadzające rozwiązania z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, ~~na skracanie łańcucha dostaw, tworzenia inkubatorów przetwórstwa lokalnego~~, wykorzystanie technologii informacyjnych, generowanie nowych miejsc pracy – samo zatrudnienie. Stowarzyszenie Kraina św. Anny zamierza również umożliwić pozyskiwanie środków na podniesienie wiedzy i świadomości z zakresu stosowania innowacji w zakresie ochrony środowiska, rozwoju przedsiębiorczości i ekonomii społecznej, współpracy międzysektorowej, przetwórstwa, produkcji i sprzedaży produktów lokalnych.

Rysunek 6. Cele ogólne, szczegółowe i przedsięwzięcia

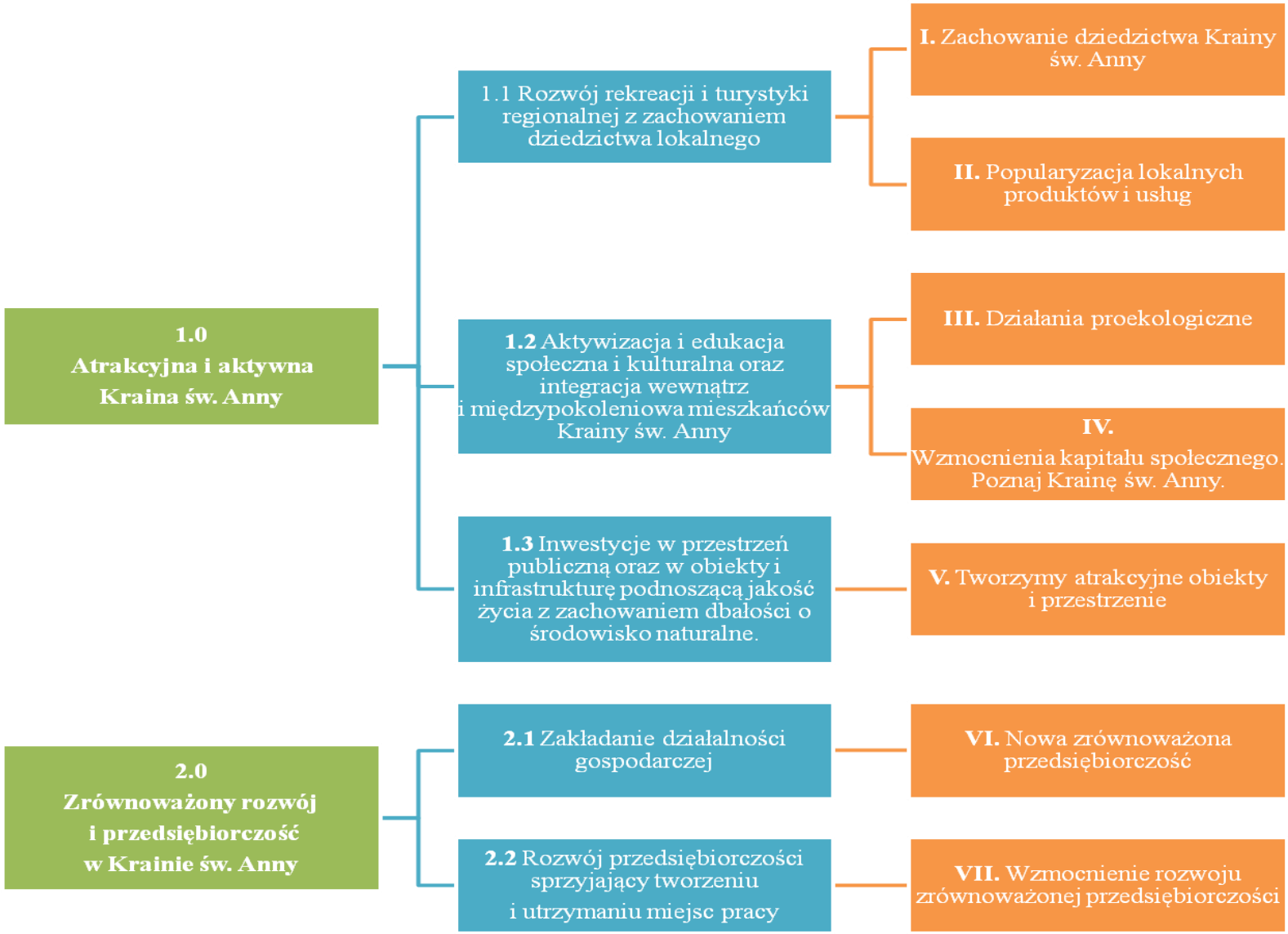

Źródło: Badania własne.

5.3. Wskaźniki monitorowania Lokalnej Strategii Rozwoju

Wskaźniki monitorowania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność wypracowane zostały z uwzględnieniem opinii mieszkańców i Lokalnych Liderów. W poniższych tabelach znajdują się szczegółowo rozpisane wskaźniki produktu, rezultatu i oddziaływania dla poszczególnych celów.

Tabela 12. Wskaźniki w ramach celów ogólnych

1.0	**CEL OGÓLNY 1.0**	Atrakcyjna i aktywna Kraina św. Anny				
2.0	**CEL OGÓLNY 2.0**	Zrównoważony rozwój i przedsiębiorczość w Krainie św. Anny				
1.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	Rozwój rekreacji i turystyki regionalnej z zachowaniem dziedzictwa lokalnego				
1.2		Aktywizacja i edukacja społeczna i kulturalna oraz integracja wewnątrz i międzypokoleniowa mieszkańców Krainy św. Anny				
1.3		Inwestycje w przestrzeń publiczną oraz w obiekty i infrastrukturę podnoszącą jakość życia z zachowaniem dbałości o środowisko naturalne				
2.1	**CELE SZCZEGÓŁOWE**	Zakładanie działalności gospodarczej				
2.2		Rozwój przedsiębiorczości sprzyjający tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	***Jednostka miary***	**stan początkowy 2014 rok**	**plan 2023 rok**	***Źródło danych/sposób pomiaru***
W1.0	Liczba osób korzystających z wybudowanej lub zmodernizowanej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej		osoba	0	500 osób	Ankieta monitorująca
W2.0	Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON		szt	9 435 szt	9 440 szt	GUS /BDL
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	***Jednostka miary***	**stan początkowy 2015 rok**	**plan 2023 rok**	***Źródło danych/sposób pomiaru***
w1.1	Liczba powierzchni zrewitalizowanych obiektów zabytkowych		m^2	0	200	Ankieta monitorująca
w.1.1	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz odwiedzających zabytki		osoba	0	500	Ankieta monitorująca
w1.1	Liczba egzemplarzy materiałów promujących produkty i usługi lokalne obszaru Krainy św. Anny		~~Szt~~egzemplarze	0	1000	Ankieta monitorująca
w1.1	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach promujących produkty lub usług lokalne		~~szt~~osoby	0	500	Ankieta monitorująca
w1.1	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne		szt	0	2	Dokumentacja LGD
w1.1	Liczba egzemplarzy materiałów promocyjnych		szt	0	1	Dokumentacja LGD
w1.1	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych: przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne		szt	0	2	Dokumentacja LGD
w1.2	Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach podnoszących wiedzę i świadomość w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych		~~szt~~osoby	0	80	Ankieta monitorująca

w1.2	Liczba osób biorących udział w operacjach ukierunkowanych na innowacjach		osoby	0	2	Ankieta monitorująca
w1.2	Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach wzmacniających kapitał społeczny		~~szt~~osoby	0	80	Ankieta monitorująca
w1.2	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD		~~szt~~osoby	0	50	Listy doradztwa w biurze LGD
w1.2	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych		~~szt~~osoby	0	350	Listy obecności, dokumentacja zdjęciowa
w1.2	Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD		~~szt~~osoby	0	300	Ankieta opracowana przez LGD
w1.2	Liczba egzemplarzy materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny		~~Szt~~egzemplarze	0	10000	Dokumentacja LGD lub Umowa z wykonawcą
w1.2	Liczba emisji zadań medialnych		~~szt~~emisja	0	65	Dokumentacja LGD lub Umowa z wykonawcą
w1.2	Liczba osób poddanych działaniom animacyjnym, badawczym, promocyjno-informującym o obszarze LGD i LSR		~~szt~~osoby	0	500	Dokumentacja LGD
w1.2	Liczba osób poddanych animacji podczas wyjazdów		~~szt~~osoby	0	50	Dokumentacja LGD lub Umowa z wykonawcą
w1.3	Liczba powierzchni wybudowanych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej		m^2	0	500	Ankieta monitorująca
w2.1	Liczba utworzonych miejsc pracy		szt	0	175~~5~~	Ankieta monitorująca
w2.1	Liczba osób przeszkolonych, w tym 2 osoby z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem		~~szt~~osoby	0	3	Ankieta monitorująca
~~w2.1~~	~~Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych rocznie~~		~~szt~~	~~0~~	~~10~~	~~Ankieta monitorująca~~
w2.2	Liczba utworzonych miejsc pracy		szt	0	10	Ankieta monitorująca
w2.2	Liczba osób przeszkolonych w ramach rozwoju przedsiębiorstwa, w tym 2 osoby z grup defaworyzowanych objętych w/w wsparciem		~~szt~~osoby	0	3	Ankieta monitorująca

Przedsięwzięcia		**Grupy docelowe**	**Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja)**	**Wskaźniki produktu**				
				Nazwa	**Jednostka miary**	**wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						początkowa 2015 rok	**końcowa 2023 rok**	
1.1.1	Zachowanie dziedzictwa Krainy św. Anny	JST; instytucje kultury dla której organizatorem jest JST; osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów	konkurs, operacja własna LGD **(~~2 175 656,80~~ 1 712 383,52 ~~-~~zł)**	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	szt	0	2	Ankieta monitorująca

		o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania; organizacje pozarządowe; osoby fizyczne		Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	szt	0	2	Ankieta monitorująca
				Liczba obiektów sakralnych poddanych pracom remontowym lub konserwatorskim	szt	0	2	Ankieta monitorująca
				Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	szt	0	2	Ankieta monitorująca
1.1.2	Popularyzacja lokalnych produktów i usług	Osoby fizyczne; JST; instytucje kultury dla której organizatorem jest JST; Gminy; Powiaty; osoby prawne - organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne nieposiadającą osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną; Parafie i związki wyznaniowe	konkurs, operacja własna LGD **(~~616 436,10~~ 318 999,91zł)**	Liczba materiałów promujących produkty i usługi lokalne obszaru Krainy św. Anny	szt	0	3	Ankieta monitorująca
				Liczba wydarzeń inicjujących cykl wydarzeń lub wydarzenia specyficznej dla LSR połączone z promocją produktów lub usług lokalnych	szt	0	2	Ankieta monitorująca
				Liczba wystaw lokalnych zasobów	szt	0	2	Ankieta monitorująca
		mieszkańcy LGD	projekt współpracy **(203 061,32zł)**	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	szt	0	2	Dokumentacja LGD
				Liczba materiałów promocyjnych	szt	0	1	Dokumentacja LGD

				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	szt	0	9	Dokumentacja LGD
1.2.3	Działania proekologiczne	Osoby fizyczne; JST; instytucje kultury dla której organizatorem jest JST; Gminy; Powiaty; osoby prawne - organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne nieposiadającą osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną; Parafie i związki wyznaniowe	konkurs, operacja własna LGD **(~~145 043,78~~ 71 885,00zł)**	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wiedzy i świadomości społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych	szt	0	1	Ankieta monitorująca
				Liczba operacji ukierunkowanych na innowację	szt	0	1	Ankieta monitorująca
1.2.4	Wzmocnienia kapitału społecznego. Poznaj Krainę św. Anny	Osoby fizyczne; JST; instytucje kultury dla której organizatorem jest JST; Gminy; Powiaty; osoby prawne - organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne nieposiadającą osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną; Parafie i związki wyznaniowe	konkurs, operacja własna LGD **(~~145 043,79~~59 918,28 zł)**	Liczba przedsięwzięć typu: warsztaty, szkolenia, wizyt studyjnych sprzyjających aktywizacji i wzmacnianiu kapitału społecznego	szt	0	~~2~~1	Ankieta monitorująca
		Mieszkańcy LGD, Liderzy, Członkowie Stowarzyszenia Kraina św. Anny	Aktywizacja **(6 000,00zł)**	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	szt	0	70	Dokumentacja LGD z Spotkań w ramach Aktywizacji np. listy obecności, dok. zdjęciowa
		Szkolenia dla pracowników i organów LGD	Aktywizacja - Koszty Bieżące **(70 000,00 zł)**	Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	osobodni	0	~~200~~350	Program, Lista obecności, zaświadczenia o ukończeniu szkolenia, dokumentacja zdjęciowa

		Wnioskodawcy	Aktywizacja - Koszty Bieżące **(0,00 zł)**	Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	szt	0	300	Dokumentacja LGD np. lista doradztwa
		Lokalna społeczność, turyści, potencjalni wnioskodawcy, mieszkańcy woj. opolskiego i ościennych	Aktywizacja **(15 000zł)**	Promocja medialna. Liczba działań medialnych	szt	0	8	Dokumentacja LGD
		Lokalna społeczność, turyści, potencjalni wnioskodawcy, mieszkańcy woj. opolskiego i ościennych	Aktywizacja **(30 000,00 zł)**	Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	szt	0	12	Dokumentacja LGD
		Lokalna społeczność, turyści, potencjalni wnioskodawcy, mieszkańcy woj. opolskiego i ościennych	Aktywizacja **(24 000)**	Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	szt.	0	5	Dokumentacja LGD
		Lokalna społeczność, potencjalni wnioskodawcy, mieszkańcy LGD	Aktywizacja **(25 000,00 zł)**	Wyjazd Aktywizujący - Lepszy przykład niż wykład	szt	0	3	Dokumentacja LGD

1.3.5	Tworzymy atrakcyjne obiekty i przestrzenie	JST; instytucje kultury dla której organizatorem jest JST; osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania; organizacje pozarządowe; osoby fizyczne	konkurs **(~~1 994 352,07~~ 2 913 345,83zł)**	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	szt	0	~~4~~17	Ankieta monitorująca
2.1.6	Nowa zrównoważona przedsiębiorczość	Osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej;	konkurs **(1 650 000~~550 000,00~~ zł)**	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	szt	0	~~5~~17	Ankieta monitorująca
				Liczba szkoleń podnoszących kompetencje w zakresie nowej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	szt	0	1	Ankieta monitorująca
		~~Osoby prawne~~	~~konkurs **(500 000,00 zł)**~~	~~Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego~~	~~szt~~	~~0~~	~~1~~	~~Ankieta monitorująca~~
2.2.7	Wzmocnienie rozwoju zrównoważonej przedsiębiorczości	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarcza o statusie mikro i małe przedsiębiorstwo, osoby prawne	konkurs **(4 5~~0~~26 532,54 zł)**	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	szt	0	10	Ankieta monitorująca
				Liczba szkoleń podnoszących kompetencje w zakresie istniejącej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	szt	0	1	Ankieta monitorująca
SUMA			**11 626 126,40~~10 526 126,40~~ zł**					

Źródło: Opracowanie własne

Przy doborze wskaźników pod uwagę wzięta została ich adekwatność względem celów i przedsięwzięć, mierzalność, oraz łatwość pozyskania źródeł. W Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny uwzględniono również wskaźnik oddziaływania Liczba *podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON,* który pochodzi ze źródeł statystyki publicznej, tj. Głównego Urzędu Statystycznego.

Konsultacjom poddane zostały zakresy wsparcia w ramach realizowanych przedsięwzięć Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny.

Tabela 13. Zakresy wsparcia z podziałem na cele i przedsięwzięcia

Cele ogólne	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia	Zakresy wsparcia	Wskaźnik produktu	Wskaźnik rezultatu
1.0 Atrakcyjna i aktywna Kraina św. Anny	1.1 Rozwój rekreacji i turystyki regionalnej z zachowaniem dziedzictwa lokalnego	I. Zachowanie dziedzictwa Krainy św. Anny	Zachowania dziedzictwa lokalnego	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	Liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz odwiedzających zabytki
				Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	
				Liczba obiektów sakralnych poddanych pracom remontowym lub konserwatorskim	Liczba powierzchni zrewitalizowanych obiektów zabytkowy
				Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	Liczba powierzchni zrewitalizowanych obiektów zabytkowy
		II. Popularyzacja lokalnych produktów i usług	Promowania obszaru objętego LSR, w tym produktów lub usług lokalnych	Liczba materiałów promujących produkty i usługi lokalne obszaru Krainy św. Anny	Liczba egzemplarzy materiałów promujących produkty i usługi lokalne obszaru Krainy św. Anny
				Liczba wydarzeń inicjujących cykl wydarzeń lub wydarzenia specyficznej dla LSR połączone z promocją produktów lub usług lokalnych	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach promujących produkty lub usług lokalne
				Liczba wystaw lokalnych zasobów	
			Poddziałanie 19.3	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	Liczba projektów wykorzystujących lokalne zasoby: przyrodnicze, kulturowe, historyczne, turystyczne, produkty lokalne
				Liczba materiałów promocyjnych	Liczba egzemplarzy materiałów promocyjnych
				Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	Liczba projektów skierowanych do następujących grup docelowych:

					przedsiębiorcy, grupy defaworyzowane (określone w LSR), młodzież, turyści, inne
	1.2 Aktywizacja i edukacja społeczna i kulturalna oraz integracja wewnątrz i międzypokoleniowa mieszkańców Krainy św. Anny	III. Działania proekologiczne	Wzmocnienia kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowisk i zmian klimatycznych, także z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wiedzy i świadomości społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych	Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach podnoszących wiedzę i świadomość w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych
				Liczba operacji ukierunkowanych na innowację	Liczba osób biorących udział w operacjach ukierunkowanych na innowacjach
				Liczba przedsięwzięć typu: warsztaty, szkolenia, wizyt studyjnych sprzyjających aktywizacji i wzmacnianiu kapitału społecznego	Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach wzmacniających kapitał społeczny
		IV. Wzmocnienia kapitału społecznego. Poznaj Krainę św. Anny	Poddziałanie 19.4	Liczba spotkań informacyjno- konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych
					Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD
				Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD
				Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	
				Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	Liczba egzemplarzy materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny
				Promocja medialna. Liczba działań medialnych	Liczba emisji zadań medialnych
				Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	Liczba osób poddanych działaniom animacyjnym, badawczym, promocyjno-informującym o obszarze LGD i LSR

				Wyjazd Aktywizujący - Lepszy przykład niż wykład	Liczba osób poddanych animacji podczas wyjazdów
	1.3 Inwestycje w przestrzeń publiczną oraz w obiekty i infrastrukturę podnoszącą jakość życia z zachowaniem dbałości o środowisko naturalne	V. Tworzymy atrakcyjne obiekty i przestrzenie	Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej	Liczba powierzchni wybudowanych lub przebudowanych obiektów infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej
2.0 Zrównoważony rozwój i przedsiębiorczość w Krainie św. Anny	2.1 Zakładanie działalności gospodarczej	VI. Nowa zrównoważona przedsiębiorczość	Podejmowanie działalności gospodarczej w tym podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje w tym zakresie	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy
				Liczba szkoleń podnoszących kompetencje w zakresie nowej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Liczba osób przeszkolonych, w tym 2 osoby z grup defaworyzowanych objętych ww. wsparciem
			~~Tworzenie lub rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych będących przedsiębiorstwami spożywczymi w tym podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje~~	~~Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego~~	~~Liczba podmiotów korzystających z infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych rocznie~~
	2.2 Rozwój przedsiębiorczości sprzyjający tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy	VII. Wzmocnienie rozwoju zrównoważonej przedsiębiorczości	Rozwijanie działalności gospodarczej w tym podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje w tym zakresie	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	Liczba utworzonych miejsc pracy
				Liczba szkoleń podnoszących kompetencje w zakresie istniejącej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	Liczba osób przeszkolonych w ramach rozwoju przedsiębiorstwa, w tym 2 osoby z grup defaworyzowanych objętych w/w wsparciem

Źródło: Opracowanie własne.

Uzupełnieniem działań służących wdrażaniu LSR przez społeczność lokalną będą dwa projekty współpracy, które zrealizowane zostaną do końca 2018 roku.

Pierwszy z zaplanowanych projektów współpracy służyć będzie promocji zasobów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów geologicznych – realizowany będzie wspólnie z potencjalnymi lokalnymi grupami działania z województwa opolskiego, śląskiego oraz partnerem czeskim. W jego efekcie planowane jest uzyskanie wskaźników, które zostały uwzględnione w *Tabeli 12. Wskaźniki w ramach celów ogólnych.*

Drugi projekt współpracy służyć będzie obok promocji zasobów kulturowych województwa opolskiego - wypracowaniu marki obszaru za pomocą produktów i usług wypracowanych i określonych w ramach projektu a łączących elementy tradycyjnego opolskiego dizajnu w przedmiotach codziennego użytku. Projekt ma wspierać rozwój przedsiębiorczości doprowadzając do współpracy lokalnych twórców, projektantów oraz przedsiębiorców. W niniejszym projekcie współpracy potencjalnymi partnerami będą lokalne grupy działania z województwa opolskiego. W jego efekcie planowane są do uzyskania wskaźniki wyszczególnione w *Tabeli 12.*

Realizacja powyższych projektów współpracy została odzwierciedlona w zaplanowanym budżecie.

Dodatkowo Stowarzyszenie Kraina św. Anny bierze pod uwagę możliwość aplikowania o dodatkowe środki finansowe w ramach realizacji projektów współpracy po 2018 roku do wysokości 3% budżetu.

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Stowarzyszenie Kraina św. Anny zgodnie z zapisami Rozporządzenia nr 1303/2013 opracowała na okres programowania PROW 2014-2020 niedyskryminujące i przejrzyste procedury wyboru oraz obiektywne kryteria wyboru operacji, które pozwalają uniknąć konfliktów interesów, gwarantują, że co najmniej 50% głosów w decyzjach dotyczących wyboru pochodzi od partnerów niebędących instytucjami publicznymi i umożliwiają wybór w drodze procedur opracowanych na potrzeby prac Rady Programowej.

Mając na uwadze ustalenia poczynione w trakcie definiowania problemów, przedsięwzięć, celów i wskaźników przygotowano zasady i kryteria oceny operacji, które przyczynią się do realizacji strategii i osiągnięcia wskaźników.

Rada Programowa Stowarzyszenia Kraina św. Anny dokonuje wyboru i oceny operacji zgodnie z warunkami przyznania pomocy określonymi w PROW 2014-2020, oraz zgodnie z Lokalną Strategią Rozwoju.

Procedura wyboru i oceny operacji, Regulamin Rady Programowej, oraz Procedura odwoławcza regulujące kwestie związane z wyborem i oceną operacji, kryteriami wyboru, są udostępnione dla społeczności lokalnej na stronie internetowej Stowarzyszenia Kraina św. Anny oraz do wglądu w Biurze Stowarzyszenia.

Przeprowadzone konsultacje społeczne oraz spotkania grupy roboczej pozwoliły na określenie w *Lokalnych kryteriach wyboru operacji i oceny LSR* premiowanych punktowo operacji **generujących nowe miejsca pracy**, o **charakterze innowacyjnym**, przewidujące zastosowanie rozwiązań **sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu**, oraz ukierunkowanych na zaspokojenie potrzeb **grup defaworyzowanych** ze względu na dostęp do rynku pracy.

Dodatkowo Stowarzyszenie premiuje w kryteriach wyboru oceny następujące kwestie:

- tworzenie odpłatnych usług dla społeczności służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców obszaru (w szczególności: osób starszych, dzieci, młodzieży, niepełnosprawnych) oraz turystów;
- działania służące zaspokajaniu potrzeb mieszkańców obszaru (w szczególności: osób starszych, dzieci, młodzieży, niepełnosprawnych) oraz turystów;
- aktywność gospodarczą (podjęcie i rozszerzenie) w zakresie świadczenia usług lokalnych lub związanych z wykorzystaniem i z wytwarzaniem produktów lokalnych, w tym produktów ekologicznych;
- aktywność gospodarczą (podjęcie i rozszerzenie) wspierającą turystykę, rekreację i kulturę obszaru LGD;
- aktywność gospodarczą (podjęcie i rozszerzenie) w zakresie aktywizacji zawodowej absolwentów;
- operacje posiadające wpływ na rozwój turystyki i rekreacji;

W kryteriach wyboru, na poziomie oceny wniosków realizowanych w ramach każdego przedsięwzięcia, uwzględniono również innowacyjność. Za realizację operacji mającej charakter innowacyjny możliwe jest uzyskanie dodatkowych punktów, natomiast za brak takiego wykazania nie otrzymuje się dodatkowych punktów. Definicja innowacyjności została określona następująco:

Innowacyjność *- w ramach LSR będą wybierane operacje nowatorskie, niestandardowe, o eksperymentalnym charakterze, w nietypowy sposób podchodzące do lokalnych zasobów, tradycji, przyczyniających się do pozytywnych zmian zachodzących na obszarze. Minimalny wymóg zaistnienia innowacji to wdrożenie na obszarze gminy, na której realizowana będzie operacja, nowego lub znacząco udoskonalonego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w praktyce gospodarczej, organizacji miejsca pracy lub w stosunkach z otoczeniem.*

Dla przejrzystości oceny wyboru operacji określono definicje:

Kategorie grup defaworyzowanych*:*

1) absolwenci osoby, które ukończyły klasę programowo najwyższą w danym typie szkoły i dostały świadectwo ukończenia tej szkoły - dotyczy absolwentów w szkołach objętych systemem oświaty. Absolwenci szkół wyższych to osoby, które uzyskały dyplomy stwierdzające ukończenie studiów wyższych i - po obronie pracy - uzyskały tytuł zawodowy magistra (po studiach magisterskich jednolitych albo uzupełniających), inżyniera albo licencjata (po studiach zawodowych). Przez absolwenta rozumie się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie lub świadectwie ukończenia szkoły,

2) osoby 50+,

3) seniorzy - osoby po 60 roku życia,

4) osoby niepełnosprawne – posiadające orzeczenie o niepełnosprawności,

5) osoby bezrobotne – zarejestrowane w urzędzie pracy,

6) kobiety mające trudności z podjęciem zatrudnienia lub z powrotem na rynek pracy,

7) samotne matki lub ojcowie,

8) osoby osamotnione w związku z czasowym lub stałym odpływem mieszkańców za granicę.

(Źródło danych: opracowanie własne– wg hierarchii liczebności).

Metody promocyjne/marketingowe *– to metody polegające na rozpowszechnieniu informacji na temat działań podejmowanych w ramach operacji oraz ich pozytywnych skutków. Promocja - marketing ma skutecznie zachęcać do angażowania się w określone działania, zakupu oferowanych dóbr, ich promocji i dystrybucji.*

Lokalny produkt: *wyrób lub usługa, z którą utożsamiają się mieszkańcy regionu, produkowany w sposób nie masowy i przyjazny dla środowiska, z surowców lokalnie dostępnych. Produkt lokalny staje się wizytówką regionu poprzez wykorzystanie jego specyficznego i niepowtarzalnego charakteru oraz angażowanie mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości. Za produkt lokalny uznaje się zatem: produkty spożywcze, rękodzieło, wytwory będące przejawem artystycznych pasji twórców, zakorzenione w tradycji regionów (np. zespoły, orkiestry, stroje ludowe), usługi związane z prezentacją regionu i produktów z nim związanych (np. warsztaty twórcze, usługi przewodnickie, warsztaty edukacji kulturowej i przyrodniczej), jak również lokalne wydarzenia (święta) – takie jak np. Święto Czereśni, Targi Panieńskie, Jarmark Cysterski, itp.*

Partner projektu *– osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, a także inny podmiot nie będący osobą fizyczną, wnoszący do projektu swoje zaangażowanie w formie pieniężnej, niepieniężnej lub rzeczowej np. pracy, wartości rzeczowej lub majątkowej/finansowej.*

Działania, które pobudzają rozwój turystyki i rekreacji *– wszelkie działania skutkujące rozwojem turystyki i rekreacji, w tym działania, które:*

a) wpływają na powstanie nowych usług lub modernizację już istniejących baz turystycznych i rekreacyjnych, powodujące podniesienie standardu usług, wydłużenie okresu ich dostępności (poza sezonem turystycznym), w tym obiektów zabytkowych stanowiących atrakcje turystyczne; ***lub***

b) działania pobudzające promocję i ekspozycję ciekawostek regionu, pobudzenie świadomość mieszkańców dotyczącej lokalnych zasobów, potrzeb ich ochrony oraz możliwości wykorzystania i przygotowania ofert rekreacji i turystyki; ***lub***

c) działania, które wpłyną na powstanie nowych lub modernizację już istniejących elementów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w szczególności opatrzone wspólną wizją dla obszaru LGD; ***lub***

d) działania zwiększające atrakcyjność obszaru LGD na przykład poprzez oferty turystyczne i inne działania na rzecz rozwoju turystyki i rekreacji np. szlaki, wypożyczalnie rowerów lub innego sprzętu, rozwój bazy gastronomicznej opartej o lokalne tradycje kulinarne, równomierne rozłożenie bazy noclegowej, wystarczającą liczbę i zadowalający stan obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz promocję obiektów i usług turystyczno-reakcyjnych, promocja w mediach.

Jedno miejsce pracy *- oznacza utworzenie jednego miejsca pracy w przeliczeniu na pełen etat, osoba ta zostanie zatrudniona na podstawie umowy o pracę. W przypadku dwóch miejsc pracy zostaną utworzone dwa pełne miejsca pracy, zaś dla trzech przewidzianych miejsc pracy trzy pełne etaty - każdy z nich na pełen etat na podstawie umów o pracę.*

Stowarzyszenie Kraina św. Anny po konsultacji z lokalną społecznością oraz po przeanalizowaniu zebranych fiszek zdecydowało o ***nie podejmowaniu się realizacji Projektów Grantowych***, z uwagi na małe zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców tymi projektami.

Natomiast w celu wsparcia przedsięwzięć z zakresu *Zachowania dziedzictwa, Popularyzacji lokalnych produktów i usług, Działań proekologicznych* i *Wzmocnienia kapitału społecznego - Poznaj Krainę św. Anny* przewidziano możliwość realizacji ***projektów współpracy***, ewentualnie ***operacji własnych*** w powyższych zakresach.

Podczas spotkań warsztatowych z Lokalnymi Liderami, Radą Programową, Członkami Stowarzyszenia, przedsiębiorcami i zainteresowanymi mieszkańcami poddano konsultacji intensywność pomocy dla Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 roku w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania *„Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”* objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 przyjęto założenia, z którymi pomoc na operację w zakresie innym niż podejmowanie działalności gospodarczej (§ 2 ust. 1 pkt. 2 lit. a w/w rozporządzenia) ***przyznawana będzie w wysokości***:

- ***70 % kosztów kwalifikowalnych – w przypadku podmiotów wykonujących działalność gospodarczą, do której stosuje się przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 roku o swobodzie działalności gospodarczej, od 30 kwietnia 2018 r. obowiązuje ustawa Prawo przedsiębiorców z dnia 6 marca 2018 r. (Dz. U. 2018 poz. 646 z późn. zm.);***
- ***100 % - w przypadku pozostałych podmiotów;***
- ***63,63 % kosztów kwalifikowalnych – w przypadku jednostki sektora finansów publicznych.***

Limity wydatków na poszczególne typy operacji są zgodne również z limitami wyznaczonymi w w/w rozporządzeniu.

Z przeprowadzonej Diagnozy obszaru jednoznacznie wynikają bardzo korzystne uwarunkowania geograficzno przyrodnicze, historyczne i kulturowe sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji na terenie Stowarzyszenia. W trakcie spotkań konsultacyjnych, warsztatowych i ankiet online wskazywano na potrzebę rozwoju gospodarczego obszaru Stowarzyszenia Kraina św. Anny w tych zakresach, wskazując również na potrzebę rozwoju produktu lokalnego. Powyższe sprawiło, iż konsultacjom poddana została również wysokość pomocy w zakresie podejmowania działalności gospodarczej mając na uwadze zaspokajanie potrzeb wskazywanych przez społeczność lokalną. I tak wspólnie wypracowano następujące ***wysokości wsparcia dla podejmowania działalności gospodarczej:***

- w zakresie turystyki , rekreacji, produktu lokalnego – 100 000,00 zł,
- w zakresie innej działalności gospodarczej – 50 000,00 zł lub 70 000,00 zł.

Rada Programowa Stowarzyszenia Kraina św. Anny dokonuje ustalenia kwoty wsparcia podczas dokonywania wyboru operacji.

Zmiany lokalnych kryteriów wyboru operacji dokonuje Walne Zebranie Członków po uwzględnieniu uzasadnionych powodów zmian. Zarząd Stowarzyszenia prowadzi stały monitoring wdrażania LSR odzwierciedlający postęp jej realizacji i osiągania założonych celów. Propozycja zmian wraz z uzasadnieniem będzie poddana konsultacjom społecznym, a następnie przedstawiona na Zebraniu Członków. W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru będą one obowiązywać dla konkursów ogłoszonych po dniu zatwierdzenia zmian przez powyższy organ.

Rozdział VII Plan Działania

Plan działania jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR Krainy św. Anny opisaną w rozdziale dotyczącym celów i wskaźników. Zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktów przez Stowarzyszenie Kraina św. Anny w przedziałach czasowych dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie wyznaczonych celów. W planie działania uwzględniony został również budżet celów szczegółowych w poszczególnych przedziałach czasowych. Plan działania stanowi załącznik nr 3 do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny na lata 2014-2020.

Rozdział VIII Budżet LSR

Budżet Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny został zaplanowany na poszczególne zakresy wsparcia tj. realizację LSR, współpracę, koszty bieżące i aktywizację, w celu skutecznego monitorowania wydatków na powyższe poddziałania. LSR Stowarzyszenia Kraina św. Anny obejmuje wsparcie w ramach PROW 2014-2020. W związku z powyższym wielkość wkładu Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w programie PROW to 63,63%, a wymagany wkład środków publicznych wynosi co najmniej 36,37% kosztów kwalifikowalnych projektu i pochodzi z środków własnych beneficjenta. Powyższy podział dotyczy beneficjentów będących podmiotami z sektora finansów publicznych. Opisany podział odzwierciedla załączona do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność tabela: *Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020*. Wygenerowane w powyżej opisanej tabeli wartości wynikają z analizy i konsultacji przeprowadzonych z potencjalnymi wnioskodawcami oraz złożonymi fiszkami projektowymi.

Budżet Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny, który będzie realizowany tylko ze środków EFRROW w ramach PROW 2014-2020, jest ściśle powiązany z założonymi celami i wskaźnikami, a przyjęte poziomy pomocy są realne i zgodne z oczekiwaniami społeczności lokalnej.

Budżet LSR wraz z Planem finansowym w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020 stanowi załącznik nr 4 do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny na lata 2014-2020.

Rozdział IX Plan komunikacji

Przy opracowaniu planu komunikacji uwzględnione zostały wyniki badań z mieszkańcami oraz z faktycznymi i potencjalnymi beneficjentami (z okresu PROW 2007-2013), przedstawione w „Raporcie z badania ewaluacyjnego ex-post. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju i funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania. Stowarzyszenie Kraina św. Anny"

Ogólne wnioski na temat dotychczas stosowanych form i zakresu komunikacji są następujące:

- Stowarzyszeniu udało się wypromować nazwę regionu wśród mieszkańców. Znajomość terminu „Kraina św. Anny" deklarowało 71,5% mieszkańców.
- Wyraźnie rzadziej mieszkańcy okazali się zaznajomieni z nazwą Stowarzyszenie Kraina św. Anny. Do nieznajomości Stowarzyszenia przyznała się prawie połowa mieszkańców (49,0%).
- Lokalna prasa i Internet stanowiły główne źródło informacji o działalności Stowarzyszenia. Mniej istotne, lecz również ważnym źródłem okazywały się pozostałe media, a także wszelkie inne inicjatywy podejmowane przez Stowarzyszenie, sprowadzające się – w powyższym kontekście – do kolportażu ulotek, folderów, materiałów promocyjnych, umieszczania informacji na tablicach informacyjnych, organizacji imprez kulturalnych. Źródłem informacji o Stowarzyszeniu były również jednostki samorządu terytorialnego, a także – znajomi, sąsiedzi itp.
- Mieszkańcy dostrzegali zmiany zachodzące w związku z działalnością Stowarzyszenia, nierzadko jednak nie potrafili nazwać podmiotu (w tym Stowarzyszenia), będącego inicjatorem zmian.
- Wśród beneficjentów najbardziej rozpowszechnionym źródłem wiedzy na temat możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie była strona internetowa Stowarzyszenia (47,4%). Urzędy gmin stanowiły źródło informacji o naborach dla 23,7% respondentów. Trzecim źródłem – ze względu na popularność –były informacje uzyskiwane od znajomych (10,5%). Odpowiednim źródłem informacji o naborze wniosków były również szkolenia organizowane przez Stowarzyszenie.
- Jako preferowane źródło informacji o nadchodzących naborach najczęściej wskazywany był kontakt e-mailowy (69,7%), w dalszej kolejności - strona internetowa Stowarzyszenia (43,4%). Nierzadko wskazywany był również kontakt telefoniczny.
- Nie zaistniały problemy komunikacyjne między beneficjentami a Stowarzyszeniem. Znacznie większe trudności komunikacyjne – jak zaświadczali beneficjenci – lokowały się na linii beneficjent – Instytucja Zarządzającą PROW 2007-2013.
- Przedstawiciele poszczególnych sektorów różnili się ze względu na rodzaj wykorzystywanych źródeł informacji. Ze strony internetowej Stowarzyszenia oraz ze spotkań konsultacyjnych częściej korzystali przedstawiciele sektora publicznego.
- Bardzo wysoko oceniona została strona Stowarzyszenia, spotkania informacyjne, usługi doradcze Stowarzyszenia oraz działalność Biura Stowarzyszenia i zatrudnionej w nim kadry.

W odniesieniu do wyników badań skonstruowano następujące wnioski na kolejną perspektywę programową:

- należy wykorzystywać Internet, jako główny kanał komunikacji ze społecznością lokalną, jednak przy zachowaniu alternatywnych i tradycyjnych źródeł przekazu informacji

- w przekazie informacji dla mieszkańców wskazane jest umieszczanie nazwy Stowarzyszenia, programów oraz beneficjentów w sposób bardziej przejrzysty niż dotychczas
- należy kontynuować wykorzystywanie Internetu w procesie komunikacji z potencjalnymi i faktycznymi beneficjentami. Wskazane jest zwiększenie bezpośrednich form kontaktów, także z wykorzystaniem poczty internetowej. Wskazane jest uzupełnienie kanałów komunikacji o inne tradycyjne formy komunikacji, w zależności od potrzeb zainteresowanych. Należy zintensyfikować komunikację z przedstawicielami sektora gospodarczego, w zakresie przekazywania informacji o naborach wniosków

Ponadto, wyznaczono cele działań komunikacyjnych, które – wraz z odpowiadającymi im działaniami, środkami przekazu oraz grupami docelowymi – zamieszczone zostały w załączonej do LSR tabeli.

Zakładane działania nie będą zasadniczo odbiegały od dotychczas stosowanych, z tego względu, że w latach 2007-2013 wprowadzone zostały działania innowacyjne, polegające na zastosowaniu kanału przekazywania informacji jakim jest strona internetowa Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie zamierza utrzymać mobilizację społeczną w całym kilkuletnim procesie komunikacji poprzez:

- systematyczne przekazywanie i upublicznianie efektów działań z wykorzystaniem wielu kanałów przepływu informacji;
- systematyczne badanie potrzeb, efektów działań oraz trudności w związku z realizacją działań;
- działalność promocyjną – promocję działań Stowarzyszenia oraz beneficjentów.

Główni adresaci poszczególnych działań komunikacyjnych to:

- jednostki samorządu terytorialnego – główne kanały kontaktu: za pośrednictwem koordynatora gminnego, kontakt e-mailowy, strona www;
- organizacje pozarządowe - główne kanały kontaktu: kontakt e-mailowy, strona www;
- przedstawiciele sektora gospodarczego – główne kanały kontaktu: strona www, media regionalne.

Stowarzyszenie Kraina św. Anny zamierza komunikować się również z ***grupami defaworyzowanymi***. W tym celu podjęte zostaną następujące działania komunikacyjne w odniesieniu do następujących grup:

- osoby bezrobotne i długotrwale bezrobotne, bezrobotne kobiety ~~– ankiety PAPI w Powiatowych Urzędach Pracy (pozyskanie informacji) oraz~~ kontakt za pośrednictwem: mediów lokalnych, Urzędów Pracy, JST
- absolwenci –wykorzystanie internetowych źródeł przekazu informacji, za pośrednictwem Urzędów Pracy, w trakcie imprez i wydarzeń kulturalnych, poprzez organizacje pozarządowe, w tym sportowe
- osoby niepełnosprawne – wykorzystanie internetowych źródeł przekazu informacji oraz mediów regionalnych, takich jak: prasa, radio, telewizja, kontakt za pośrednictwem OPS, za pośrednictwem organizacji pozarządowych świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym
- osoby 50+, seniorzy – tradycyjne media, takie jak prasa lokalna oraz inne powszechnie stosowane, a także imprezy i wydarzenia kulturalne, stowarzyszenia, uniwersytety III wieku
- samotne matki lub samotni ojcowie – media, organizacje pozarządowe, domy samotnej matki, itp.
- osoby osamotnione w związku z czasowym lub stałym odpływem mieszkańców za granicę – media, organizacje pozarządowe

Ponadto, w realizacji celów LSR Stowarzyszenie zamierza ***współpracować z jednostkami badawczo - rozwojowymi***, poprzez wykorzystanie ich możliwości działań.

Plan komunikacji, jego planowane efekty, zakładane wskaźniki, oraz budżet przeznaczony na jego realizację stanowią załącznik nr 5 do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny na lata 2014-2020.

Rozdział X Zintegrowanie

Cele LSR pozostają w zgodności z zakresem operacji mogących uzyskać wsparcie w ramach podejścia LEADER. Poniżej do zakresu operacji przypisane zostały określone cele LSR.

1) wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji lokalnej strategii rozwoju (LSR); (cała LSR)
2) zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości, z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych; (cel 2.1, 2.2)
3) dywersyfikację źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego, tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom (produkty objęte i nieobjęte załącznikiem nr 1 do TFUE), z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych; (cel 2.1, 2.2)

4) podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów, w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy; (cel 2.1, 2.2)
5) podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych a także innowacji; (cel 2.1, 2.2)
6) rozwój produktów lokalnych; (cel 1.1, 1.2, 2.1, 2.2)
7) rozwój rynków zbytu, z wyłączeniem targowisk; (cel 2.1, 2.2)
8) zachowanie dziedzictwa lokalnego; (cel 1.1, 1.2, 1.3)
9) rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej; (cel 1.1, 1.3)

Cele zawarte w LSR wpisują się w zakres *Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*[15].

Cel 1.1 **„***Rozwój rekreacji i turystyki regionalnej z zachowaniem dziedzictwa lokalnego"* w największym stopniu powiązany jest z tematycznym wyzwaniem rozwojowym „Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku" oraz „Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu".

W odniesieniu do pierwszego z wymienionych wyzwań, w SRW sformułowano między innymi cel strategiczny 5 „Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna" oraz cel strategiczny 7 „Wysoka jakość środowiska". Cel 1.1 LSR wpisuje się w powyższe cele strategiczne, w szczególności - w zakresie określonym przez następujące cele operacyjne SRW: 5.3. „Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury", 7.2. „Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki", 7.3. „Kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i bioróżnorodności", 7.4. „Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych".

W odniesieniu do drugiego z wymienionych wyzwań, cel 1.1 LSR pozostaje w zgodności z CS 10 7.4. „Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych", a zwłaszcza z wyznaczonymi w ramach tego celu takimi celami operacyjnymi jak: 10.1. „Wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw lokalnych", 10.4. „Racjonalne gospodarowanie przestrzenią".

Cel 1.2 *„Aktywizacja i edukacja społeczna i kulturalna oraz integracja wewnątrz i międzypokoleniowa mieszkańców Krainy św. Anny"* pozostaje w zgodności zwłaszcza z wyzwaniem SRW „Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo". W ramach tego wyzwania określony został CS 2 „Aktywna społeczność regionalna". Cel 1.2 z LSR – w odniesieniu do powyższego ceku strategicznego nawiązuje zwłaszcza do takich celów operacyjnych jak 2.1. „Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego", 2.2. „Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej", 2.3. „Wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji". Cel 1.2 powinien również sprzyjać realizacji celu operacyjnego 1.5 „Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych" określonego dla celu strategicznego „Konkurencyjny i stabilny rynek pracy".

Realizacja celu 1.2 w ramach LSR powinna również pomóc sprostać wyzwaniu „Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku", a zwłaszcza - uzyskiwaniu efektów w ramach celu operacyjnego 5.3. „Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury", określonego dla celu strategicznego 5. „Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna".

Cel 1.3 *„Inwestycje w przestrzeń publiczną oraz w obiekty i infrastrukturę podnoszącą jakość życia z zachowaniem dbałości o środowisko naturalne"* uznać można za sprzyjający realizacji takich wyzwań jak „Zrównoważony rozwój aglomeracji opolskiej, miast i obszarów wiejskich regionu", „Atrakcyjne obszary do zamieszkania, inwestowania i wypoczynku", „Przygotowane do rynku pracy aktywne społeczeństwo". W ramach pierwszego ze wskazanych wyzwań określono cel strategiczny 10 „Wielofunkcyjne obszary wiejskie", gdzie zaplanowano cel operacyjny 10.4. „Racjonalne gospodarowanie przestrzenią". W ramach drugiego wyzwania – w kontekście celu 1.3 – wskazać należy cel strategiczny 5. „Nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna". Celom tym przypisano w SRW następujące – zgodne z celem 1.3 – cele operacyjne: 5.1. „Poprawa jakości i dostępności usług zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych", 5.3. „Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury".

Cel 2.1 *„Zakładanie działalności gospodarczej"* oraz cel 2.2 *„Rozwój przedsiębiorczości sprzyjający tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy"* pozostają w zgodności z wszystkimi wyznaczonymi w SRW wyzwaniami. Powyższe cele LSR korespondują zwłaszcza z takimi celami strategicznymi SRW jak CS 1. „Konkurencyjny i stabilny rynek pracy", CS 3 „Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka", CS 4. „Dynamiczne przedsiębiorstwa", CS 10. „Wielofunkcyjne obszary wiejskie". Związki celu 2.1 i 2.2 z powyższymi celami strategicznymi dostrzec można zwłaszcza w odniesieniu do następujących celów operacyjnych SRW: 1.1. „Poprawa jakości kształcenia oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy", 1.3. „Wspieranie zatrudnienia i samozatrudnienia" 1.4. „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu" 1.5. „Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych", 3.3. „Wspieranie powiązań kooperacyjnych w gospodarce", 4.1. „Wsparcie

[15] Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku, Opole 2012 [online] http://umwo.opole.pl/docs/27x01_srwo_pl_zakladki.pdf

rozwoju przedsiębiorstw i nowoczesnego rzemiosła", 4.2. „Rozwój sektora usług rynkowych", 10.1. „Wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej i inicjatyw lokalnych", 10.2. „Rozwój wielofunkcyjnego rolnictwa i rybactwo", 10.3. „Rozwój sektora rolno-spożywczego", 10.4. „Racjonalne gospodarowanie przestrzenią". W ramach powyższych celów strategicznych można wskazać również na pośrednią zgodność celu 2.1 i 2.2 z następującymi celami operacyjnymi SRW: 3.1. „Rozwój potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz regionalnej gospodarki", 3.2. „Wzmocnienie powiązań pomiędzy gospodarką, nauką oraz regionalnymi instytucjami otoczenia biznesu", 3.4. „Wzmocnienie regionalnego systemu przyciągania i lokowania inwestycji".

Realizacja celów 2.1 i 2.2 powinna również sprzyjać uzyskiwaniu efektów w ramach celów operacyjnych określonych dla pozostałych celów strategicznych SRW, zwłaszcza takich jak: 5.3. „Rozwój usług turystyki, kultury i sportu oraz ich infrastruktury", 7.1. „Poprawa stanu środowiska poprzez rozwój infrastruktury technicznej", 7.2. „Wspieranie niskoemisyjnej gospodarki", 2.1. „Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego", 2.2. „Wzbogacanie wielokulturowego dziedzictwa i tożsamości regionalnej".

LSR pozostaje w zgodności z założeniami *RPO WO na lata 2014-2020,* co – w różnym stopniu – wyraża się poprzez zgodność z następującymi celami szczegółowymi:

- Zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MSP (cel 2.1, 2.2)
- Lepsze warunki do rozwoju MSP (cel 2.1, 2.2)
- Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym (cel 1.3)
- Zwiększona efektywność energetyczna MSP (cel 2.1, 2.2)
- Zwiększony poziom produkcji energii ze źródeł odnawialnych (cel 1.2, 2.2)
- Wzmocnione mechanizmy ochrony bioróżnorodności w regionie (cel 1.1)
- Zwiększona dostępność zasobów kulturowych regionu (cel 1.1, 1.2, 1.3)
- Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy (cel 1.1, 1.2, 2.1, 2.2)
- Wzrost liczby trwałych miejsc pracy powstałych dzięki środkom przekazanym na założenie działalności gospodarczej (cel 2.1)
- Przeciwdziałanie wykluczeniu z rynku pracy osób w wieku aktywności zawodowej dzięki realizacji programów zdrowotnych (cel 1.2)
- Dostosowanie potencjału przedsiębiorstw MSP i kwalifikacji ich pracowników do potrzeb regionalnej gospodarki (cel 2.1, 2.2)
- Poprawa adaptacyjności pracowników zagrożonych zwolnieniem, przewidzianych do zwolnienia i zwolnionych do nowych warunków zawodowych. (cel 2.1, 2.2)
- Zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 i możliwości zatrudnienia/kontynuowania zatrudnienia osób sprawujących nad nimi opiekę (cel 1.1, 1.3, 2.1, 2.2)
- Zwiększenie liczby świadczonych usług społecznych w regionie (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Wzrost gotowości do podjęcia zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w regionie dzięki aktywnej integracji (cel 1.2)
- Wzrost zatrudnienia w ramach regionalnego sektora gospodarki społecznej (cel 2.1)
- Zwiększenie szans zatrudnienia przyszłych absolwentów kształcenia i szkolenia na regionalnym rynku pracy poprzez poprawę efektywności kształcenia i szkolenia zawodowego (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Poprawa kompetencji i kwalifikacji osób dorosłych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w zakresie rozwoju umiejętności TIK i znajomości języków obcych (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Lepsze dostosowanie infrastruktury społecznej do wyzwań demograficznych regionu (cel 1.3)
- Lepsze warunki kształcenia zawodowego (cel 1.3)

Cele LSR pozostają również w zgodności z *Wojewódzką strategią w zakresie polityki społecznej na lata 2002-2015*[16].

Powyższa zgodność dotyczy zwłaszcza działań na rzecz osób bezrobotnych, działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz osób w podeszłym wieku.

W zakresie działań skierowanych na osoby bezrobotne w WSwZPS zakłada mobilizację „całego środowiska lokalnego dla lepszego i efektywniejszego wykorzystania możliwych do pozyskania środków finansowych". Działania podejmowane w ramach określonych celów LSR będą ukierunkowane na osoby bezrobotne zwłaszcza poprzez ich aktywizację społeczną i zawodową. Za szczególnie istotne pod tym względem uznać należy cele 1.2, 2.1 i 2.2.

[16] Wojewódzka strategia w zakresie polityki społecznej na lata 2002-2015, Opole 2002 [online] http://www.rops-opole.pl/pobierz/pomoc/2010/Wojewodzka_strategia_w_zakresie_polityki_spolecznej _na_lata_2002-2015.pdf

W odniesieniu do osób niepełnosprawnych WSwZPS zakłada „stworzenie możliwości zatrudnienia, przede wszystkim na otwartym rynku pracy lub gdy tego wymaga stopień i rodzaj niepełnosprawności — w warunkach chronionych, likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych i w komunikowaniu się w obiektach użyteczności publicznej" , umożliwienie „spędzania wolnego czasu, tj. zapewnienie dostępu do ogólnej infrastruktury (…), ułatwienie kontaktów społecznych, zapobieganie izolacji". Celami LSR wpisującymi się w działania na rzecz aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych są zwłaszcza cele 2.1 i 2.2. Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych będzie mogła być dokonywana poprzez realizację celu 1.3 LSR. Działania w ramach tego celu ułatwią również włączenie społeczne tej kategorii osób.

Cele LSR, w tym także cel 1.1, sprzyjać będzie natomiast, określonemu w WSwZPS, ukierunkowaniu na rozwój usług pomocniczych zwiększających niezależne uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym, rekreacji oraz turystyce w zależności od indywidualnych zainteresowań i potrzeb.

W zakresie działań skierowanych na osoby w podeszłym wieku WSwZPS wskazuje na konieczność rozbudowania infrastruktury podnoszącej jakość życia osób starych, umożliwiając im jak najpełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym, aktywne i atrakcyjne formy spędzania czasu wolnego. Zgodnie z ww. dokumentem, „w perspektywie kilkunastu lat powinna rozwinąć się sieć rodzinnych domów pomocy społecznej oraz dziennych domów pobytu dla osób starszych". W ramach celu 1.2 LSR możliwe będzie natomiast podejmowanie inicjatyw promujących i umożliwiających realizację nieodpłatnych usług dla mieszkańców z zakresu opieki, ochrony zdrowia, zdrowego trybu życia, w ramach celu 2.1 i 2.2 - tworzenie odpłatnych usług dla społeczności służących zaspokojeniu potrzeb w szczególności dla osób starszych, dzieci, młodzieży, niepełnosprawnych.

Ponadto LSR pozostaje w zgodności z WSwZPS w zakresie podmiotowym. WSwZPS zakłada możliwość zlecania zadań organizacjom społecznym. Zgodnie z zapisem w ww. dokumencie „zlecanie w jak najszerszym zakresie zadań pomocy społecznej organizacjom pozarządowym — poprawia to nie tylko skuteczność działań pomocowych, ale również tworzy fundamenty pod budowanie społeczeństwa obywatelskiego, i praktyczną realizację zasady pomocniczości".

Mając na względzie rozwój turystyki w ramach LSR wskazać należy na nieaktualną już Strategię Rozwoju Turystyki w województwie opolskim na lata 2007-2013[17]. LSR pozostaje w ogólnej zgodności z ww. dokumentem, co znajduje wyraz w ukierunkowaniu obu dokumentów na rozwój turystyki rowerowej, pieszej, konnej i wodnej. Cel 1.1 LSR pozostaje również w zgodności ze Strategią Rozwoju Turystyki w zakresie ukierunkowania na turystykę miejską, kulturową, przejazdową i pielgrzymkową.

Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność pozostaje w zgodności z zakresem i kierunkami działań wyznaczonymi przez Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie. Publikacje i dokumenty Ośrodka dotyczą między innymi rozwoju rolnictwa ekologicznego, w tym produkcji i wykorzystania biomasy, rozwoju agroturystyki, oddziaływania na krajobraz wsi, promocji produktów tradycyjnych, organizacji kursów dla rolników. Powyższe kierunki działań znajdują odzwierciedlenie na poziomie wszystkich celów LSR.

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego na obszarze Stowarzyszenia Kraina św. Anny możliwe jest wykorzystanie zasobów środowiska na funkcje rolnicze i leśne. Znacząca część obszaru uznana została za obszar rozwoju turystyki i rekreacji oraz za obszar predestynowany do produkcji energii z biomasy[18]. Na obszarze Stowarzyszenia istnieją również tereny preferowane do rozwoju agroturystyki, rolnictwa ekologicznego, tereny dla lokalizacji pozarolniczych funkcji oraz tereny zrównoważonej gospodarki leśnej[19]. Znacząca część Krainy św. Anny uznana została w planie zagospodarowania za teren o wysokiej atrakcyjności turystycznej[20]. Lokalna Strategia Rozwoju pozostaje w zgodności z powyższymi zapisami.

Lokalna Strategia Rozwoju pozostaje w zgodności z następującymi dokumentami z poziomu powiatów:

- Projekt założeń do Strategii Rozwoju Powiatu Krapkowickiego do roku 2020[21]
- Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015- 2025[22]

[17] Strategię Rozwoju Turystyki w województwie opolskim na lata 2007-2013, Opole-Kraków 2005

[18] Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego [online] http://umwo.opole.pl/docs/06_wykorzystanie_zasobow_7.pdf

[19] Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego [online] http://umwo.opole.pl/docs/13_rozwoj_obszarow_wiejsk53.pdf

[20] Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego [online] http://umwo.opole.pl/docs/14_turystyka23.pdf

[21]Projekt założeń do Strategii Rozwoju Powiatu Krapkowickiego do roku 2020, Krapkowice 2014 [online] http://www.powiatkrapkowicki.pl/wp-content/uploads/2014/06/PROJEKT-ZA%C5%81O%C5%BBE%C5%83-DO-STRATEGII-POWIATU-2014-2020.pdf

[22] Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015- 2025, Opole 2015 [online] http://www.ozimek.pl/static/img/k01/ZZP_M/ogloszenia/ogloszenia_2015/ugim/sekretarz2015/powiat/strategia/tekst%20roboczy%20Strategii%20Powiatu%20Opolskiego%20do%20konsultacji.pdf

- Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020[23]

Cele LSR Stowarzyszenia Kraina św. Anny wpisują się w następujące cele operacyjne określone w *Projekcie założeń do Strategii Rozwoju Powiatu Krapkowickiego do roku 2020*:

- Korzystny klimat dla rozwoju firm, rozwój aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Polityka efektywnego wykorzystania integracji europejskiej i środków unijnych dla rozwoju powiatu, promocja regionu (cel 1.1)
- Przeciwdziałanie bezrobociu, promocja zatrudnienia (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Promocja kształcenia przez całe życie (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu (cel 2.1, 2.2)
- Wzrost udziału społeczności lokalnej w procesach decyzyjnych (cała LSR)
- Społeczność lokalna aktywna w obszarze kultury, sportu i rekreacji (cel 1.2)
- Dostosowanie lokalnej infrastruktury edukacyjnej i sportowej do potrzeb (cel 1.3)
- Usprawnienie zadań w obszarze opieki społecznej; srebrna gospodarka (cel 1.2, 1.3)
- Rozwój odnawialnych źródeł energii (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Przeciwdziałanie degradacji środowiska naturalnego (cel 1.1, 2.1, 2.2)
- Podnoszenie świadomości ekologicznej (cel 1.1, 1,2, 2.1, 2.2)
- Sprawna i integrująca polityka społeczna – systemowe formy wsparcia, przeciwdziałanie przemocy i wykluczeniu społecznemu (cel 1.2)
- Efektywna polityka zdrowotna (cel 1.2, 1.3)

Cele LSR Stowarzyszenia Kraina św. Anny wpisują się również w *Strategię Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015- 2025*, co należy odnosić do następujących celów operacyjnych:

- Ograniczenie niskiej emisji w budynkach użyteczności publicznej (cel 1.3)
- Zwiększanie wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii (cel 1.3, 2.1, 2.2)
- Ochrona i promocja różnorodności biologicznej i dziedzictwa naturalnego (cel 1.1)
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i ubóstwu (cel 1.2, 1.3, 2.1, 2.2)
- Rozwój usług opiekuńczych i wychowawczych (cel 1.2)
- Wspieranie osób starszych w kierunku zdrowego i aktywnego trybu życia (cel 1.2)
- Budowanie relacji partnerskich i wspieranie powiązań biznesowych (cel 2.1,2.2)
- Dostosowanie edukacji do rynku pracy (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Promowanie równych szans na rynku pracy oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na zatrudnienie (cel 2.1, 2.2)
- Rozwój i promocja ekologicznych form transportu (cel 1.1, 1.3)
- Inwestycje w infrastrukturę społeczną i zdrowotną (cel 1.3)
- Poprawa jakości i dostępu do usług medycznych i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi (cel 1.2)
- Zachowanie, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego (cel 1.1)
- Zwiększenie dostępu do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, w tym dla osób niepełnosprawnych (cel 1.2, 1.3, 2.1, 2.2)

Cele LSR wpisują się również w *Strategię Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020,* co wyraża się zgodnością LSR z następującymi polami operacyjnymi ww. Strategii:

- Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej (cel 1.3, 2.1, 2.2)
- Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna (cel 1.3)
- Nowoczesna i konkurencyjna baza edukacji (cel 1.3)
- Atrakcyjna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna (cel 1.1, 1.3)
- Poprawa i dostosowanie ochrony zdrowia i pomocy społecznej do trendów demograficzno-epidemiologicznych (cel 1.2)
- Uelastycznienie zasobów rynku pracy (cel 2.1, 2.2)
- Budowanie nowoczesnej edukacji dostosowanej do zmieniającej się rzeczywistości (cel 1.2, 2.1, 2.2)
- Rozwój kultury oraz zagospodarowanie czasu wolnego (cel 1.1, 1.2, 1.3)

[23] Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020, Strzelce Opolskie http://powiatstrzelecki.pl/77/strategia-powiatu.html

- Kreatywna przedsiębiorczość i współpraca międzysektorowa (cel 2.1, 2.2)

Lokalna Strategia Rozwoju pozostaje w zgodności z zapisami w dokumentach strategicznych z poziomu gmin.

Zgodność tę ustalono poprzez skierowanie do gmin odpowiedniego zapytania. W rezultacie, wszystkie gminy pisemnie potwierdziły zgodność Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność z zapisami w dokumentach strategicznych.

Integracja podmiotów różnych sektorów będzie umacniać się w związku z przyjęciem partycypacyjnego podejścia do realizacji LSR. Integracji tego rodzaju będzie również sprzyjać problemowe zapatrywanie się na realizację działań. Działania z zakresu turystyki, rekreacji, kultury, poprawy jakości życia będą wymagały współpracy międzysektorowej. W zakresie rozwoju turystyki i rekreacji integracja będzie wynikać z potrzeby stworzenia zintegrowanej oferty turystycznej. Integracji producentów lokalnych produktów oraz sektora publicznego sprzyjać będzie organizacja imprez promujących wyroby lokalne. Działania ukierunkowane na grupy defaworyzowane będą wymagały rozeznania potrzeb i możliwości odpowiednich grup za pośrednictwem odpowiednich instytucji pomocy. Współpraca międzysektorowa powinna również rozwijać się w związku z realizacją szkoleń aktywizacji zawodowej oraz innych szkoleń problemowych.

Integracja zasobów będzie polegała na wykorzystywaniu potencjału materialnego i niematerialnego podmiotów z różnych sektorów, a także zasobów przyrodniczo-krajobrazowych, istniejącej infrastruktury społecznej, transportowej, itp. W celu wykorzystania wielu zasobów przy realizacji działań cele LSR opracowane zostały na wyższym poziomie ogólności, co pozwala – przykładowo – oddziaływać na jakość życia, przedsiębiorczość i rozwój turystyki i rekreacji z wykorzystaniem wielu zasobów, będących w dyspozycji różnego rodzaju podmiotów z różnych miejscowości.

Integrację obszaru będą wzmacniać w szczególności działania podejmowane przez LGD, skierowane na promocję obszaru, aktywizację mieszkańców i podmiotów. Z pewnością, obszar LGD będzie się integrował również w związku z budową ścieżek rowerowych, inkubatorów przetwórstwa, czy też w związku z realizacją szkoleń. Chociaż określone możliwości działania nie będą wykorzystywane w takim samym stopniu przez wszystkie gminy, co należy wiązać z ich specyfiką i potrzebami, integracja obszaru będzie dokonywać się w związku z możliwością współpracy gmin i podmiotów z różnych gmin przy realizacji określonych celów.

Cele LSR umożliwiają realizację przedsięwzięć w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i z zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów.

Cel 1.1 „*Rozwój rekreacji i turystyki regionalnej z zachowaniem dziedzictwa lokalnego”* zakłada zastosowanie zarówno „miękkich” jak i „twardych” działań, ukierunkowanych na różne aspekty rozwoju turystyki regionalnej i rekreacji, z uwzględnieniem potrzeb i możliwości różnych grup oraz podmiotów – w tym przedstawicieli różnych sektorów i branż.

Już w ramach samego celu 1.1 następuje ***integracja kilku branż gospodarczych***: branży turystycznej, sportowo - rekreacyjnej, gastronomicznej, noclegowej, kulturalnej, branży skierowanej na produkcję i dystrybucję wyrobów lokalnych. Działania w ramach celu 1.1 pozwalają również na integrację z instytucjami rynku pracy, bowiem, w ramach ww. działań zakłada się tworzenie nowych miejsc pracy.

Rozdział XI Monitoring i ewaluacja

Monitoring Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny będzie procesem ciągłym. Polegać będzie na systematycznej analizie wdrażania LSR, wszystkich podejmowanych działań przez LGD oraz otoczenia, na które działania LGD będą wpływać. Odpowiedzialnym za monitoring jest Zarząd Stowarzyszenia.

Stowarzyszenie Kraina św. Anny będzie prowadziło stały monitoring realizacji LSR w oparciu o kryteria zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 14. Monitoring LSR

Elementy monitorowane	Sposób pozyskania danych monitoringowych/ metoda monitorowania	Czas / okres pomiaru

Zmiana wartości wskaźników tj. produktu i rezultatu przypisanych do celów i przedsięwzięć LSR Stowarzyszenia Krainy św. Anny	✓ ankiety monitorujące wśród beneficjentów	✓ po zakończeniu realizacji operacji/ projektu (po otrzymaniu zlecenia płatności)
	✓ desk research – dane ze statystyk publiczny w zależności od potrzeb wynikających z wdrażania LSR	✓ raz w roku
	✓ sporządzanie listy obecności na każdym spotkaniu informacyjno-konsultacyjne	✓ uzależnione od ilości spotkań w danym roku
	✓ sprawozdania z realizacji wskaźników produktu i rezultatu na podstawie uzyskanych ankiet monitorujących od beneficjentów	✓ analiza raz w roku
Budżet LGD	✓ dokumentacja własna LGD, informacje z Instytucji Wdrażającej	✓ na bieżąco
Wzrost wiedzy na temat możliwości podejmowania działań w ramach LSR	✓ ankieta wśród uczestników	✓ na każdym spotkaniu informacyjno-konsultacyjnym
Jakość szkoleń świadczonych przez Stowarzyszenie	✓ ankieta wśród uczestników	✓ na każdym spotkaniu informacyjno-konsultacyjnym
Jakość doradztwa i pomocy świadczonej przez Stowarzyszenie	✓ ankieta on-line wśród wnioskodawców i beneficjentów	✓ raz w roku
Problemy i trudności komunikacyjne między beneficjentami a Instytucją Wdrażającą	✓ ankiety wśród wnioskodawców i beneficjentów	✓ raz w roku
Określanie stanu i poziomu wdrażania LSR w odniesieniu do naborów	✓ dokumenty wewnętrzne	✓ po każdym naborze/konkursie

Źródło: Opracowanie własne

Większość danych zebranych w trakcie monitoringu będzie podlegać analizie, a jej wyniki będą prezentowane na posiedzeniach władz Stowarzyszenia Krainy św. Anny.
Zbiór danych będzie podstawą do wprowadzania zmian i korekt w Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność. Ponadto, dane monitoringowe będą stanowiły również materiał do analizy w ramach badań ewaluacyjnych.

Stowarzyszenie Kraina św. Anny ~~planuje w 2019 roku przeprowadzenie badania ewaluacyjnego tzw. ewaluacji on-going, Następnie~~ po zrealizowaniu wszystkich naborów – konkursów dla poddziałania *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* planuje ~~w 2022/2023 roku~~ przeprowadzenie badania ewaluacyjnego tzw. ewaluacji ex-post.
Ewaluacje będą opierać się na kryteriach określonych przez Zarząd Stowarzyszenia, które pozwolą określić:

- czy możliwości działań wypracowane w ramach LSR oraz wsparcie udzielane przez LGD pozostają w zgodności z potrzebami podmiotów z terenu LGD;
- czy podjęte działania w ramach LSR przyczyniły się do uzyskania zakładanych wskaźników produktów, rezultatów;
- przydatność wiedzy przekazanej przez LGD w czasie spotkań konsultacyjno-informacyjnych;
- stosunek nakładów do uzyskanych produktów i rezultatów działania;
- czy uzyskane w toku realizacji projektów efekty utrzymują się po ich zakończeniu;
- czy zrealizowane działania w ramach LSR wywarły szerszy wpływ na obszar LGD w tym na mieszkańców obszaru.

Ewaluacja Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność będzie oparta na podstawowych zasadach: bezstronności, niezależności i wiarygodności, stąd będzie wymagała udziału także ze strony osób i podmiotów, które nie były zaangażowane w proces wdrażania. Stowarzyszenie przewiduje wykonanie zadań we współpracy z podmiotami zewnętrznym.

Tabela 15. Ewaluacja LSR stowarzyszenia Kraina św. Anny

Podstawowe elementy ewaluacji	Sposób pozyskania danych ewaluacyjnych/ metoda	Czas/okres pomiaru
Analiza danych monitoringowych i zestawień finansowych LGD, pod kątem adekwatności, skuteczności, efektywności LSR	✓ ~~analiza desk research~~warsztat refleksyjny	✓ ~~w 2019 roku~~ co roku począwszy od 2017 roku
	✓ Ewaluacja LSR	✓ ~~w 2022/2023 roku~~ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Ocena kryteriów wyboru projektów z uwzględnieniem potrzeb podmiotów	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta własna~~PAPI~~	~~✓ w 2019 roku~~ co roku począwszy od 2017 roku
	✓ ankiety~~wywiady pogłębione~~ wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu Stowarzyszenia	
	✓ warsztat refleksyjny	
Ocena użyteczności szkoleń świadczonych przez Stowarzyszenie	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta własna~~PAPI~~	~~✓ w 2019 roku~~ ✓ ~~w 2022/2023 roku~~ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
	✓ wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu	
Ocena jakości doradztwa i pomocy świadczonej przez Stowarzyszenie	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta ~~PAPI~~ własna, ✓ warsztat refleksyjny	~~✓ w 2019 roku~~ ✓ ~~w 2022/2023 roku po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020~~ ✓ co roku począwszy od 2017 roku
	✓ wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu	✓ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Ocena problemów i trudności komunikacyjnych między faktycznymi beneficjentami a Instytucją Wdrażającą	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta własna ~~PAPI~~	~~✓ w 2019 roku~~ ✓ zgodnie z Harmonogramem planu komunikacji
	✓ ~~wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu~~	✓ ~~w 2022/2023 roku po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020~~
Ocena efektywności działań komunikacyjnych	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta własna~~PAPI~~	~~✓ w 2019 roku~~ ✓ co roku począwszy od 2017 roku
	✓ wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu	✓ ~~w 2022/2023 roku~~ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Ocena trwałości i oddziaływania LSR na obszar LGD, przejawiającego się zmianą wewnętrznych uwarunkowań rozwoju obszaru na skutek wdrażania Strategii	✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub ✓ ankieta PAPI	✓ ~~w 2022/2023 roku~~ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
	✓ wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu	
	✓ badania CATI wśród mieszkańców	
	✓ badania CATI/PAPI w grupach defaworyzowanych	

Źródło: Opracowanie własne

Wnioski i rekomendacje wypracowane w toku ewaluacji zostaną upublicznione na stronie internetowej Stowarzyszenia Kraina św. Anny, oraz zostaną przedstawione i omówione na posiedzeniach władz Stowarzyszenia.
W oparciu o wnioski i rekomendacje Zarząd będzie mógł podejmować działania pozwalające na:

- uaktualnianie LSR do potrzeb podmiotów i uwarunkowań rozwoju obszaru,
- udoskonalenie operacji oraz kryteriów oceny projektów,
- udoskonalenie działań techniczno - organizacyjnych na rzecz wdrażania LSR,
- udoskonalenie działań komunikacyjnych i szkoleniowo - informacyjnych.

Dodatkowo Stowarzyszenie Kraina św. Anny opracowało Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu, które stanowią załącznik nr 2 do Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny na lata 2014-2020.

Rozdział XII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) wskazują na konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektów dokumentów, których realizacja może potencjalnie znacząco wpływać na środowisko. Ustawa wskazuje, że w odniesieniu do tej kategorii dokumentów planistycznych przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika z ich indywidualnej zawartości oraz zewnętrznych uwarunkowań dla ich realizacji.

Zgodnie z art. 47 i art. 56 w/w Ustawy, został złożony wniosek do RDOŚ o stwierdzenie czy koniecznym jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokumentu opracowywanego przez Stowarzyszenie Kraina św. Anny.

Dnia 24.11.2015, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Opolu, udzieliła odpowiedzi na wniosek (WOOŚ.411.2.95.2015.KM), w której ***stwierdzony został brak przesłanek do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność (LSR)*** realizowanej w latach 2016-2022, przygotowanej przez Stowarzyszenie Kraina św. Anny – Lokalna Grupa Działania (LGD).

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Ludność i powierzchnia obszaru LGD – Stowarzyszenia Kraina św. Anny 3
Tabela 2. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR, z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane, w rozbiciu na etapy 7
Tabela 3. Spotkania konsultacyjne ze społecznością lokalną 10
Tabela 4. Odzwierciedlenie partycypacji poprzez wskazanie wniosków i wyników w poszczególnych rozdziałach LSR 11
Tabela 5. Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii z określeniem grup docelowych, do których metody te są skierowane, w ujęciu etapowym 12

Tabela 6. Dochód podatkowy w przeliczeniu na jednego mieszkańca 16
Tabela 7. Model wsparcia grup docelowych i defaworyzowanych....23
Tabela 8. Analiza SWOT oraz wnioski i kierunki działań....26
Tabela 9. Matryca powiązań Diagnozy, SWOT i celów....28
Tabela 10. Powiązanie celów szczegółowych z analizą SWOT....31
Tabela 11. Działania wymagające pozyskania środków w perspektywie najbliższych 5 lat....33
Tabela 12. Wskaźniki w ramach celów ogólnych....36
Tabela 14. Zakresy wsparcia z podziałem na cele i przedsięwzięcia 42
Tabela 15. Monitoring LSR 54
Tabela 16. Ewaluacja LSR stowarzyszenia Kraina św. Anny 56

Rysunek 1. Mapa obszaru Lokalnej Grupy Działania 4
Rysunek 2. Zainteresowania przedsiębiorców rozwojem w perspektywie najbliższych 5 lat (N=332)....15
Rysunek 3. Grupy defaworyzowane wymagające wsparcia w opinii mieszkańców 23
Rysunek 4. Odsetki respondentów wskazujących poszczególne obszary w odpowiedzi na pytanie: „Na jakie kierunki przedsiębiorczości przeznaczyłbyś/abyś te środki?” 32
Rysunek 5. Odsetki respondentów wskazujących poszczególne obszary w odpowiedzi na pytanie: „Jakie inne działania powinniśmy wspierać?”....32
Rysunek 6. Cele ogólne, szczegółowe i przedsięwzięcia....35

Wykaz wykorzystanej literatury

1. Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014 - 2020. Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015,
2. Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa 2014,
3. Bank Danych Lokalnych, http://stat.gov.pl/bdl,
4. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 (rozporządzenie ramowe),
5. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 (rozporządzenie EFRROW),
6. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
7. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności,
8. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
9. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 –2020,
10. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020,
11. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach finansowania realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020,
12. Diagnoza i analiza obszaru Stowarzyszenia Krainy św. Anny w trzech płaszczyznach w oparciu o zastany materiał osiągnięty przy wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju Stowarzyszenia Krainy św. Anny, Biostat, Rybnik 2015.
13. A. R. Szromek, Pomiar funkcji turystycznej obszarów za pomocą wskaźników funkcji turystycznej na przykładzie obszarów państw europejskich (w) „Studia Ekonomiczne” nr 132, 2013 Katowice, s. 93.
14. Społeczne skutki zagranicznych migracji mieszkańców województwa opolskiego – wybrane problemy dzieci i osób starszych, ROPS w Opolu, s. 75.
15. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim Wielowymiarowa analiza porównawcza opracowana na podstawie metody wzorca rozwoju. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu Stan na 31 grudnia 2014 r., Opole marzec 2015 [online] http://ois.ropsopole.pl/download/STOPIEN%20 ZAGROZENIA%20UBOSTWEM-2014.pdf

16. Zjawisko eurosieroctwa w województwie opolskim Raport z badań przeprowadzonych przez ROPS w Opolu [online] http://www.rops-opole.pl/pobierz/Eurosieroctwo/Eurosieroctwo.pdf
17. Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku, Opole 2012 [online] http://umwo.opole.pl/docs/27x01_srwo_pl_zakladki.pdf
18. Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Opole 2014 [online] http://pokl.opole.pl/3821/regionalny-program-operacyjny-wojewodztwa-opolskiego-na-lata-2014-2020-rpo-wo-2014-2020-wersja-zatwierdzona-przez-komisje-europejska.html
19. Wojewódzka strategia w zakresie polityki społecznej na lata 2002-2015, Opole 2002 [online] http://www.rops-opole.pl/pobierz/pomoc/2010/Wojewodzka_strategia_w_zakresie_polityki_spolecznej_na_lata_2002-2015.pdf
20. Strategię Rozwoju Turystyki w województwie opolskim na lata 2007-2013, Opole-Kraków 2005
21. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego [online]
22. Projekt założeń do Strategii Rozwoju Powiatu Krapkowickiego do roku 2020, Krapkowice 2014 [online] http://www.powiatkrapkowicki.pl/wp-content/uploads/2014/06/PROJEKT-ZA%C5%81O%C5%BBE%C5%83-DO-STRATEGII-POWIATU-2014-2020.pdf
23. Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015- 2025, Opole 2015 [online] http://www.ozimek.pl/static/img/k01/ZZP_M/ogloszenia/ogloszenia_2015/ugim/sekretarz2015/powiat/strategia/tekst%20roboczy%20Strategii%20Powiatu%20Opolskiego%20do%20konsultacji.pdf
24. Strategia Rozwoju Powiatu Strzeleckiego na lata 2014-2020, Strzelce Opolskie http://powiatstrzelecki.pl/77/strategia-powiatu.html
25. Lokalna Strategia Rozwoju Stowarzyszenia Kraina św. Anny na lata 2007-2013

Słowniczek

LSR – Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność
LGD – Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie Kraina św. Anny
PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFRROW – Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
UE – Unia Europejska
KRS – Krajowy Rejestr Sądowy
RLKS – Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
GUS – Główny Urząd Statystyczny
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
LZS – Ludowy Zespół Sportowy

Załączniki

1. Procedura aktualizacji LSR

Procedura aktualizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność może wynikać z uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych:

- ***zmiana uwarunkowań zewnętrznych*** wynika z zmian w przepisach prawa, problemach z procesem kontroli wdrażania LSR przez Instytucje wdrażające, czy problemami związanymi z przepływami finansowymi, wpływającymi na realizację strategii.

- ***zmiana uwarunkowań wewnętrznych*** wynika z bieżących prac LGD, realizacji projektów, poziomem osiągnięcia budżetu, wskaźników, czy realizacji harmonogramu.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność jest ściśle związana z procesem monitoringu i/lub ewaluacji. Po ewentualnym zdiagnozowaniu problemów związanych z wdrażaniem założeń LSR należy podjąć środki naprawcze, które umożliwią skuteczną realizację LSR. Zmiana treści LSR zostanie poddana konsultacjom społecznym (zgodnie z planem komunikacji w zakresie zmiany zapisów LSR) w celu zapewnienia jej partycypacyjnego charakteru. Po analizie zebranych wniosków związanych z poddanym do konsultacji dokumentem Walne Zebranie Członków podejmuje decyzję o ostatecznej treści zmienianych zapisów i zaktualizuje Strategię.

2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu

Celem procedury jest ocena stopnia realizacji wskaźników i planowanych przedsięwzięć, weryfikacja założonych w LSR celów oraz określenie czy Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność Stowarzyszenia Kraina św. Anny jest wdrażana prawidłowo, a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami, a także czy sposób funkcjonowania LGD przebiega w sposób gwarantujący wypełnianie nałożonych obowiązków.

System realizacji monitoringu prezentuje poniższa tabela:

Elementy monitorowane	Podmiot / organ wykonujący badanie	Sposób pozyskania danych monitoringowych/ metoda monitorowania	Czas / okres pomiaru	Analiza i ocena danych
Zmiana wartości wskaźników tj. produktu i rezultatu przypisanych do celów i przedsięwzięć LSR Stowarzyszenia Krainy św. Anny	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ ankiety monitorujące wśród beneficjentów	✓ po zakończeniu realizacji operacji/ projektu (po otrzymaniu zlecenia płatności)	✓ poziom realizacji wskaźników
	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ desk research – dane ze statystyk publiczny w zależności od potrzeb wynikających z wdrażania LSR	✓ raz w roku	✓ poziom realizacji wskaźników
	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ sporządzanie listy obecności na każdym spotkaniu informacyjno-konsultacyjne	✓ uzależnione od ilości spotkań w danym roku	✓ poziom realizacji wskaźników
	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ sprawozdania z realizacji wskaźników produktu i rezultatu na podstawie uzyskanych ankiet monitorujących od beneficjentów	✓ analiza raz w roku	✓ poziom realizacji wskaźników
Budżet LGD	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ dokumentacja własna LGD, informacje z Instytucji Wdrażającej	✓ na bieżąco	✓ stopień wykorzystania budżetu, ✓ wysokość zakontraktowanych środków,
Wzrost wiedzy na temat możliwości podejmowania działań w ramach LSR	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ ankieta wśród uczestników	✓ na każdym spotkaniu informacyjno-konsultacyjnym	✓ opinia społeczności na temat wdrażania LSR

Jakość szkoleń świadczonych przez Stowarzyszenie	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ ankieta wśród uczestników	✓ na każdym spotkaniu informacyjno-konsultacyjnym	✓ opinia uczestników szkoleń
Jakość doradztwa i pomocy świadczonej przez Stowarzyszenie	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ ankieta on-line wśród wnioskodawców i beneficjentów	✓ raz w roku	✓ opinia wnioskodawców, ✓ faktycznych i potencjalnych beneficjentów
Problemy i trudności komunikacyjne między beneficjentami a Instytucją Wdrażającą	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ ankiety wśród wnioskodawców i beneficjentów	✓ raz w roku	✓ opinia beneficjentów
Określanie stanu i poziomu wdrażania LSR w odniesieniu do naborów	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd	✓ dokumenty wewnętrzne	✓ po każdym naborze/konkursie	✓ opracowanie własne i Instytucji Wdrażającej

Źródło: Opracowanie własne

Dla celów monitorowania i stopnia osiągnięcia mierzalnych i weryfikowalnych wskaźników wykonalności celów strategii została opracowana *Ankieta monitorująca* jako podstawowe narzędzie weryfikacji osiągniętych wskaźników w ramach danej operacji. Złożenie ankiety będzie obligatoryjne dla każdego beneficjenta, po otrzymaniu płatności końcowej w ramach danej operacji.

Poniższa tabela przedstawia przebieg procesu ewaluacji wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGD.

Podstawowe elementy ewaluacji	Podmiot / organ wykonujący badanie	Sposób pozyskania danych ewaluacyjnych/ metoda	Czas/okres pomiaru	Analiza i ocena danych
Analiza danych monitoringowych i zestawień finansowych LGD, pod kątem adekwatności, skuteczności, efektywności LSR	✓ Biuro LGD – ocena własna ✓ Zarząd ✓ ocena podmiotu zewnętrznego	✓ warsztat refleksyjny ~~analiza desk research~~	~~✓~~ co roku począwszy od 2017 roku ~~w 2019 roku w 2022/2023 roku po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020~~	✓ stopień wykorzystania budżetu, ✓ wysokość zakontraktowanych środków,
		✓ Ewaluacja LSR	✓ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	
Ocena kryteriów wyboru projektów z uwzględnieniem potrzeb podmiotów		~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta własna~~PAPI~~	~~✓~~ ~~w 2019 roku~~ co roku począwszy od 2017 roku	✓ stopień realizacji poszczególnych celów ✓ stopień wykorzystania

	✓ ankiety ~~wywiady pogłębione~~ wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu Stowarzyszenia ✓ warsztat refleksyjny		budżetu, ✓ opinia społeczności lokalnej nt. wdrażania LSR oraz realizowanych operacji
Ocena użyteczności szkoleń świadczonych przez Stowarzyszenie	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta własna ~~PAPI~~ ✓ wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu	~~✓ w 2019 roku~~ ✓ ~~w 2022/2023 roku~~ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	✓ opinia uczestników szkoleń
Ocena jakości doradztwa i pomocy świadczonej przez Stowarzyszenie	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta ~~PAPI~~ własna, ✓ warsztat refleksyjny	~~✓ w 2019 roku~~ co roku począwszy od 2017 roku ✓ ~~w 2022/2023 roku po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020~~	✓ opinia wnioskodawców, ✓ faktycznych i potencjalnych beneficjentów
	✓ wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu	✓ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	
Ocena problemów i trudności komunikacyjnych między faktycznymi beneficjentami a Instytucją Wdrażającą	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta ~~PAPI~~ własna	~~✓ w 2019 roku~~ ✓ zgodnie z Harmonogramem planu komunikacji ~~w 2022/2023 roku po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020~~	✓ opinia beneficjentów
	✓ ~~wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu~~		
Ocena efektywności działań komunikacyjnych	~~✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub~~ ✓ ankieta ~~PAPI~~ własna	✓ co roku począwszy od 2017 roku ~~✓ w 2019 roku~~ ~~w 2022/2023 roku po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata~~	✓ opinia społeczności lokalnej

			~~2014-2020~~	
		✓ wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu	✓ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	
Ocena trwałości i oddziaływania LSR na obszar LGD, przejawiającego się zmianą wewnętrznych uwarunkowań rozwoju obszaru na skutek wdrażania Strategii		✓ wywiad kwestionariuszowy CATI lub ✓ ankieta PAPI	✓ ~~w 2022/2023 roku~~ po zakończeniu wdrażania LSR objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	✓ opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR
		✓ wywiady pogłębione wśród przedstawicieli Rady Programowej i Zarządu		
		✓ badania CATI wśród mieszkańców		
		✓ badania CATI/PAPI w grupach defaworyzowanych		

Źródło: Opracowanie własne.

3. Plan działania

CEL OGÓLNY 1.0	Lata	2016 - 2018			2019 - 2021			2022 - 2023			RAZEM 2016 - 2023		Program	Poddziałanie / zakres Programu
	Nazwa Wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1													PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie nr I *Zachowanie dziedzictwa Krainy św. Anny*	Liczba podmiotów działających w sferze kultury, które otrzymały wsparcie w ramach realizacji LSR	1 szt	50	**1 087 828,40**	1 szt	100	~~**1 087 828,40**~~ **624 555,12**	0 szt	100	**0**	2 szt	~~**2 175 656,80**~~ **1 712 383,52**	PROW	Realizacja LSR
	Liczba operacji obejmujących wyposażenie podmiotów działających w sferze kultury	1 szt	50		1 szt	100		0 szt	100		2 szt		PROW	Realizacja LSR
	Liczba obiektów sakralnych poddanych pracom remontowym lub	1 szt	50		1 szt	100		0 szt	100		2 szt		PROW	Realizacja LSR

	konserwatorskim													
	Liczba zabytków poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	1 szt	50		1 szt	100		0 szt	100		2 szt		PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie nr II *Popularyzacja lokalnych produktów i usług*	Liczba materiałów promujących produkty i usługi lokalne obszaru Krainy św. Anny	2 szt	66,67		1 szt	100		0 szt	100		3 szt		PROW	Realizacja LSR
	Liczba wydarzeń inicjujących cykl wydarzeń lub wydarzenia specyficznej dla LSR połączone z promocją produktów lub usług lokalnych	2 szt	100	~~438757,47~~ 318 999,91	0 szt	100	~~177678,63~~ 0	0 szt	100	**0**	2 szt	~~616436,10~~ 318 999,91	PROW	Realizacja LSR

	Liczba wystaw lokalnych zasobów	2 szt	100		0 szt	100		0 szt	100		2 szt		PROW	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	0 szt	0	**0**	2 szt	100	**203 061,32**	0 szt	100	**0**	2 szt	**203 061,32**	PROW	Projekt współpracy
	Liczba materiałów promocyjnych	0 szt	0		1 szt	100		0 szt	100		1		PROW	Projekty współpracy
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	0 szt	0		9 szt	100		0 szt	100		9 szt		PROW	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 1.1				~~**1526585,87**~~ **1 406 828,31**			~~**1468568,35**~~ **827 616,44**			**0,00**		~~**2995154,22**~~ **2 234 444,75**		
Cel szczegółowy 1.2													PROW	Realizacja LSR

Przedsięwzięcie nr III *Działania proekologiczne*	Liczba operacji w zakresie podnoszenia wiedzy i świadomości społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zamian klimatycznych	1 szt	100	~~**145 043,78**~~ **71 885,00**	0 szt	100	**0**	0 szt	100	**0**	1 szt	~~**145 043,78**~~ **71 885,00**	PROW	Realizacja LSR
	Liczba operacji ukierunkowanych na innowację	1 szt	100		0 szt	100		0 szt	100		1 szt		PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie nr IV *Wzmocnienia kapitału społecznego. Poznaj Krainę św. Anny*	Liczba przedsięwzięć typu: warsztaty, szkolenia, wizyt studyjnych sprzyjających aktywizacji i wzmacnianiu kapitału społecznego	1 szt	~~50~~100	~~**72 521,90**~~ **59 918,28**	~~1~~0 szt	100	~~**72 521,890**~~	0 szt	100	**0**	~~2~~1 szt	~~**145 043,79**~~ **59 918,28**	PROW	Realizacja LSR

Liczba spotkań informacyjno - konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	30 szt	42,85	**2 000**	30 szt	85,70	**2 000**	10 szt	100	**2 000**	70 szt	**6 000**	PROW	Aktywizacja
Liczba osobodni szkoleń dla pracowników i organów LGD	110 osobodni	55	**32 000**	80 osobodni	95	**32 000**	10 osobodni	100	**6 000**	~~200~~350 osobodni	**70 000**	PROW	Aktywizacja - Koszty bieżące
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	200szt	66,67	**0**	100 szt	100	**0**	0 szt	100	**0**	300 szt	**0**	PROW	Aktywizacja - Koszty bieżące
Promocja medialna. Liczba działań medialnych	4 szt	50	**5 000**	2 szt	75	**5 000**	2 szt	100	**5 000**	8 szt	**15 000**	PROW	Aktywizacja

	Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	9 szt	75	**16282,83**	2 szt	91,67	**8717,17**	1 szt	100	**5 000**	12 szt	**30 000**	PROW	Aktywizacja
	Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	3 szt	60	**7 000**	1 szt	80	**12 000**	100	1 szt	**5 000**	5 szt	**24 000**	PROW	Aktywizacja
	Wyjazd Aktywizujący - Lepszy przykład niż wykład	2 szt	66,67	**15 000**	1 szt	100	**10 000**	0 szt	100	**0**	3 szt	**25 000**	PROW	Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.2				~~**294848,51**~~ **209 086,11**			~~**142239,06**~~ **69 717,17**			**23000,00**		~~**460087,57**~~ **301 803,28**		
Cel szczegółowy 1.3													PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie nr V *Tworzymy atrakcyjn*	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktur	2 szt	~~50~~11,76	~~**1396046,45**~~ **1607206,85**	~~2~~15 szt	100	~~**598305,62**~~ **1306138,98**	0 szt	100	**0**	~~4~~17 szt	~~**1 994 352,07**~~ **2913345,83**	PROW	Realizacja LSR

e obiekty i przestrzenie	y turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej													
Razem cel szczegółowy 1.3				~~**1396046,45**~~ **1607206,85**			~~**598305,62**~~ **1306138,98**			**0,00**		~~**1994352,07**~~ **2913345,83**		
Razem cel ogólny				~~**3217480,83**~~ **3223121,27**			~~**2209113,03**~~ **2203472,59**			**23000,00**		**5449593,86**		

CEL OGÓLNY 2.0	**Lata**	**2016-2018**			**2019-2021**			**2022-2023**			**RAZEM 2016-2023**		**Program**	**Poddziałanie / zakres Programu**
	Nazwa Wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 2.1													PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie nr VI *Nowa zrównoważona przedsiębiorczość*	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	4 szt	~~80~~23,53	**450 000**	~~1~~ 13 szt	100	**1 200 000~~100 000~~**	0 szt	100	**0**	~~5~~ 17 szt	**1 650 000~~550 000~~**	PROW	Realizacja LSR
	Liczba szkoleń podnoszących kompetencje w zakresie nowej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	1 szt	100		0 szt	100		0 szt	100		1 szt		PROW	Realizacja LSR

	~~Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego~~	~~0 szt~~	~~0~~	~~**0**~~	~~1 szt~~	~~100~~	~~**500 000**~~	~~0 szt~~	~~100~~	~~**0**~~	~~1 szt~~	~~**500 000**~~	~~PROW~~	~~Realizacja LSR~~
Razem cel szczegółowy 2.1				**450 000**			~~**600 000**~~ **1 200 000**			**0**		~~**1 050 000**~~ **1 650 000**		
Cel szczegółowy 2.2													PROW	Realizacja LSR
Przedsięwzięcie nr VII *Wzmocnienie rozwoju zrównoważonej przedsiębiorczości*	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	6 szt	60	**2013266,27**	4 szt	100	~~**2013266,27**~~ **2513266,27**	0 szt	100	**0**	10 szt	~~**4 026 532,54**~~ **4 526 532,54**	PROW	Realizacja LSR
	Liczba szkoleń podnoszących kompetencje w zakresie istniejącej przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	1 szt	100		0szt	100		0 szt	100		1 szt		PROW	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 2.2				**2013266,27**			~~**2013266,27**~~ **2513266,27**			**0,00**		~~**4026532,54**~~ **4526532,54**		
Razem cel ogólny 2.0				**2463266,27**			~~**2613266,27**~~ **3713266,27**			**0,00**		~~**5076532,54**~~ **6176532,54**		
Razem LSR				~~**5680747,10**~~ **5686387,54**			~~**4822379,30**~~ **5916738,86**			**23000,00**		~~**10526126,40**~~ **11626126,40**		

Źródło: Opracowanie własne

4. Budżet LSR wraz z Planem finansowym w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

BUDŻET LSR

Zakres wsparcia	Wsparcie Finansowe (PLN)
	PROW
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	11 253 065,08~~10 153 065,08~~ PLN
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	203 061,32 PLN
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	1 821 830,16 PLN
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	100 000,00 PLN
Razem	**~~12 277 956,56~~13 377 956,56 PLN**

Źródło: Opracowanie własne

Plan finansowy w zakresie poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	**Budżet Państwa**	**Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych**	**RAZEM**
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	~~4 153 388,154~~ 853 318,15 PLN	~~2 374 017,392~~ 774 087,39 PLN		**~~6 527 405,54~~ 7 627 405,54 PLN**
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	2 307 007,17 PLN		1 318 652,37 PLN	**3 625 659,54 PLN**
Razem	**~~6 460 395,327~~ 160 325,32 PLN**	**~~2 374 017,392~~ 774 087,39 PLN**	**1 318 652,37 PLN**	**~~10 153 065,0811~~ 253 065,08 PLN**

Źródło: Opracowanie własne

5. Plan komunikacji

Termin	Cele komunikacyjne	Adresaci działań komunikacyjnych	Działania komunikacyjne	Środki przekazu	Nazwa wskaźnika produktu i/lub rezultatu planowana do osiągnięcia w ramach LSR	Wartość miernika rozliczana w ramach informacji monitorującej realizację operacji lub wniosku o płatność wraz z wartością docelową do 2023 roku
stałe działania	Zwiększenie partycypacji mieszkańców i podmiotów z obszaru LGD na poszczególnych etapach konstruowania i wdrażania LSR, a zwłaszcza mniejszych stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, grup nieformalnych, mikroprzedsiębiorstw oraz liderów lokalnych z mniejszych miejscowości.	➢ mikroprzedsiębiorcy, ➢ rolnicy, ➢ stowarzyszenia, ➢ grupy nieformalne, ➢ mieszkańcy, ➢ liderzy lokalni,	➢ kampanie informacyjne	• spoty reklamowe w radiu i telewizji regionalnej • spoty reklamowe w prasie	• Promocja medialna. Liczba działań medialnych	-
				• ulotki, foldery i banery	• Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	-
			➢ spotkania informacyjno - konsultacyjne w różnych miejscowościach, także poza siedzibami gmin	• materiały informacyjno - promocyjne prezentacja multimedialna	• Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	-
			➢ wykorzystanie internetu jako źródła	• e-mail	-	• Liczba e-maili zapisanych do Newslettera – 90

			przekazywania informacji			sztuk
				• strona www • youtube • facebook		• Ilość odwiedzin strony internetowej – 1500000 osób
II połowa 2016r lub w zależności od potrzeb beneficjentów	Przekazanie mieszkańcom i podmiotom z obszaru LGD wiedzy i informacji na temat możliwości realizacji własnych projektów za pośrednictwem LGD, w tym zwłaszcza: • zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR, na temat kryterium oceny wniosków i ich interpretacji, • na temat wymogów formalnych określonych przez Instytucję Wdrażającą, • na temat dobrych praktyk osiąganych w innych regionach kraju lub za granicą (wzmacniających partycypację oraz usprawniających realizację projektów).	✓ potencjalni beneficjenci,	➢ spotkania informacyjno - konsultacyjne	• materiały informacyjno-promocyjne prezentacja multimedialna	-	• Liczba osób biorących udział w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych – 70 osób
			➢ doradztwo	• rozmowy telefoniczne • mailowe • indywidualny kontakt w biurze	• Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	-
		✓ potencjalni beneficjenci, ✓ faktyczni beneficjenci,	➢ warsztaty lub szkolenia	• materiały informacyjno-promocyjne prezentacja multimedialna	-	• Liczba osób biorących udział w warsztatach lub szkoleniach – 100 osób
zgodnie z harmonogramem monitorowania	Przekazanie mieszkańcom i podmiotom z obszaru LGD wiedzy i informacji na temat stanu realizacji LSR, tj. na temat osiągniętych celów i wskaźników LSR.	✓ liderzy lokalni, ✓ stowarzyszenia, ✓ przedsiębiorcy, ✓ mieszkańcy,	➢ organizacja konferencji	• materiały konferencyjne i informacyjno - promocyjne	• Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	-

			➢ umieszczanie informacji na stronie internetowej	• strona internetowa Krainy św. Anny	-	• Ilość odwiedzin strony internetowej – 1500000 osób
			➢ umieszczenie informacji w mediach lokalnych	• informacje w lokalnej prasie • radiu • telewizji	• Promocja medialna. Liczba działań medialnych	-
stałe działania w zależności od potrzeb i możliwości	Popularyzacja działalności LGD wewnątrz i na zewnątrz obszaru Stowarzyszenia Kraina św. Anny	✓ liderzy lokalni, ✓ stowarzyszenia, ✓ przedsiębiorcy, ✓ mieszkańcy,	➢ organizacja konferencji ➢ sympozjów ➢ targów, itp.	• prezentacja multimedialna • produkty lokalne	• Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	-
				• materiały konferencyjne • ulotki • foldery	•Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	-
		✓ inne LGD, ✓ podmioty spoza obszaru LGD, ✓ turyści	➢ udział w konferencjach ➢ sympozjach ➢ targach, itp.	• materiały konferencyjne • ulotki • foldery	• Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	-

				• prezentacja multimedialna • produkty lokalne	• Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	-
		✓ mieszkańcy,	➢ organizacja imprez lokalnych	• ulotki • foldery • banery	• Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	-
				• produkty lokalne	• Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	-
				• materiał wideo/audio – udział mediów regionalnych	• Promocja medialna. Liczba działań medialnych	-
		✓ mieszkańcy, ✓ turyści,	➢ promocja działań i obszaru LGD	• filmy z imprez i dokonań - spoty reklamowe	• Promocja medialna. Liczba działań medialnych	-
				• materiały promocyjne	• Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z	

					wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	
				• konkursy	• Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	
		✓ inne LGD, ✓ podmioty spoza obszaru LGD, ✓ turyści	➢ wyjazdy studyjne	• materiały konferencyjne • ulotki • foldery	•Liczba materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	-
				• prezentacja multimedialna • produkty lokalne	•Wyjazd aktywizujący – Lepszy przykład niż wykład	-
konstruowani a LSR, w przypadku zmiany	Konsultowanie z mieszkańcami i podmiotami przy konstruowaniu LSR: • zasadności celów i przedsięwzięć przy konstruowaniu LSR	✓ liderzy lokalni, ✓ organizacje pozarządowe, ✓ przedsiębiorcy, ✓ grupy defaworyzowane,	➢ badania	• wywiady telefoniczne CATI • ankiety internetowe / PAPI	-	• Liczba osób biorących udział w konsultacjach społecznych – 300 osób

	rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji LSR • trafności i mierzalności wskaźników LSR, przypisania grup docelowych do odpowiednich działań.	✓ liderzy lokalni, ✓ organizacje pozarządowe, ✓ przedsiębiorcy, ✓ potencjalni beneficjenci,	➢ spotkania warsztatowe	• konsultacje ankiety i zadania do samodzielnego wypełnienia		
		✓ liderzy lokalni, ✓ organizacje pozarządowe, ✓ przedsiębiorcy, ✓ przedstawiciele instytucji udzielający wsparcia grupom defaworyzowanym	➢ konsultacje indywidualne bezpośrednie w Biurze LGD ➢ umieszczanie informacji na stronie internetowej ➢ przesłanie uwag i propozycji pocztą elektroniczną i telefoniczną	• rozmowy telefoniczne • mailowe • kontakt osobisty • strona internetowa Krainy św. Anny		
po zakończeniu realizacji projektu	Pozyskanie informacji zwrotnej od potencjalnych i faktycznych beneficjentów w zakresie oceny kryteriów wyboru projektów oraz w zakresie oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD.	✓ potencjalni beneficjenci, ✓ faktyczni beneficjenci,	➢ badania satysfakcji wśród beneficjentów	• wywiady kwestionariuszowe CATI lub PAPI	-	• Liczba osób biorących udział w ocenie jakości świadczonej przez LGD – 50 osób
		✓ potencjalni beneficjenci, ✓ faktyczni beneficjenci,	➢ spotkania informacyjno - konsultacyjne	• rozmowy grupowe • ankiety monitorujące		
		✓ potencjalni beneficjenci, ✓ faktyczni beneficjenci,	➢ konsultacje indywidualne	• rozmowy telefoniczne • mailowe		
stałe działania	Motywowanie przedstawicieli sektora gospodarczego do konsekwencji w realizacji projektów.	✓ przedsiębiorcy,	➢ spotkania informacyjno – konsultacyjne ~~rozmowy~~ ➢ rozmowy indywidualne i grupowe	• rozmowy grupowe	• Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	-
			➢ doradztwo	• telefoniczne • mailowe		

				• indywidualne w biurze LGD		
stałe działania	Diagnozowanie problemów i trudności komunikacyjnych między beneficjentami a Instytucją Wdrażającą oraz raportowanie problemów Instytucji Wdrażającej	✓ beneficjenci,	➢ badania	• wywiady CATI lub • ankiety PAPI	-	• Liczba osób biorących udział w diagnozowaniu problemów i trudności komunikacyjnych – 30 osób
				• wywiady • rozmowy telefoniczne • mailowe		
			➢ spotkania informacyjno - konsultacyjne	• ankiety • rozmowy grupowe		
			➢ spotkania z IW	• raporty do IW		
raz w roku	Analiza efektywności działań komunikacyjnych	✓ adresaci działań komunikacyjnych	✓ badania online	• ankiety • wywiady	-	• Liczba osób biorących udział w analizie efektywności działań komunikacyjnych – 100 osób
			✓ rozmowy indywidualne i grupowe	• telefoniczne • e-mailowe • kontakt bezpośredni w biurze • w czasie spotkań informacyjno konsultacyjnych		
raz w roku	Analiza efektywności wdrażania LSR	✓ mieszkańcy ✓ Pracownicy LGD ✓ członkowie Zarządu i Rady Programowej LGD	✓ warsztat refleksyjny ✓ ewaluacja LSR	• rozmowy grupowe, • ankiety, • wywiady, • informacje e-mailowe	• Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	• Liczba osób biorących udział w analizie efektywności wdrażania LSR – 100 osób

Źródło: Opracowanie własne

Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań komunikacyjnych (finansowanych w ramach poddziałania Wsparcie na rzecz Kosztów bieżących i aktywizacja):

Wskaźnik realizacji działań (produktowy):	**Wartość początkowa**	**Wartość docelowa**
Liczba spotkań informacyjno- konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	0	70
Promocja medialna. Liczba działań medialnych	0	8
Liczba materiałów promocyjno -informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	0	12
Liczba działań animacyjnych, badawczych, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	0	5
Wyjazd Aktywizujący - *Lepszy przykład niż wykład*	0	3
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa	0	300
Wskaźnik efektów działań (rezultatu):	**Wartość początkowa**	**Wartość docelowa**
Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD	0	50
Liczba osób uczestniczących w spotkaniach informacyjno – konsultacyjnych	0	350
Liczba osób zadowolonych ze spotkań przeprowadzonych przez LGD	0	300
Liczba egzemplarzy materiałów promocyjno - informacyjnych z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	0	10000
Liczba emisji zadań medialnych	0	65
Liczba osób poddanych działaniom animacyjno, badawczo, promocyjno-informujących o obszarze LGD i LSR	0	500
Liczba osób poddanych animacji podczas wyjazdów	0	50

Źródło: Opracowanie własne

Planowane efekty działań komunikacyjnych:

- wzrost zainteresowania realizacją projektów w mniejszych miejscowościach oraz wśród przedsiębiorców, mierzony liczbą osób biorących udział w spotkaniach informacyjno-konsultacyjnych, wzrost wiedzy na temat możliwości realizacji własnych projektów za pośrednictwem LGD
- wzrost wiedzy mieszkańców na temat zrealizowanych działań w ramach LSR
- utrzymanie wysokiej dostępności LGD dla potencjalnych i faktycznych beneficjentów
- utrzymanie profesjonalizmu LGD w zakresie grupowego i indywidualnego doradztwa związanego z realizacją działań w ramach LSR
- minimalizacja trudności związanych z realizacją projektów przez beneficjentów.

Budżet planu komunikacji:

Plan komunikacyjny przewiduje działania realizowane bezkosztowo, które są realizowane przez pracowników Biura Stowarzyszenia, członków Zarządu i Rady Programowej tj:

- kampanie reklamowe w mediach i portalach społecznościowych (notatki prasowe, wywiady, patronaty medialne);
- współpracę z gminnymi koordynatorami, instytucjami gminnymi, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi w organizowaniu spotkań informacyjnych, dystrybucji materiałów promocyjnych,
- strona internetowa Stowarzyszenia Kraina św. Anny,
- strony internetowe gmin przynależnych do Stowarzyszenia oraz ich portalach społecznościowych,
- prezentacje multimedialne,
- doradztwo mailowe, telefoniczne, osobiste

- ankiety monitorujące,
- częściowo badania online – ankietowe.

Dodatkowo plan komunikacji przewiduje działania, które będą generować koszty, a mianowicie:

Działania planu komunikacyjnego:	**Budżet:**
Spotkania informacyjno- konsultacyjne LGD z mieszkańcami	6 000 zł
Promocja medialna	15 000 zł
Materiały promocyjno -informacyjne z wykorzystaniem systemu identyfikacji wizualnej Stowarzyszenia Kraina św. Anny	30 000 zł
Działania animacyjne, badawcze, promocyjno-informujące o obszarze LGD i LSR	24 000 zł
Wyjazdy Aktywizujące - *Lepszy przykład niż wykład*	25 000 zł
Doradztwo	0 zł
RAZEM:	**100 000 zł**

Źródło: Opracowanie własne